

תקונא תלתין

<p>בראשית מאן ראשית דא חכמה דא נקודה דלגאו דאתמר בה כל כבודה בת מלך פנימה (תהלים מה יד) ודא יראה דאיהי פקודא קדמאה ועלה אתמר יראת ה' ראשית דעת ואיהי רמיזא במלת בראשית ואית יראה רעה רצועה לאלקאה לחייביא והאי נקודה איהו אות שבת (פא ע"א) ויומין טבין ואות דתפילין ואות דברית מילה ההיא רצועה איהי יראה רעה איהי ערלה זכאה איהו מאן דאעבר לה מניה דלית לה רשו לרצועה לאלקאה ליה! והאי נקודה עלה אתמר מחלליה מות יומת (שמות לא יד) מאי מחלליה אלא מאן דאעיל רשו נוכראה בחלל דילה דאיהי רשות היחיד דעלה אתמר ונכרתה הנפש ההיא מתוך הקהל כי את מקדש ה' טמא:</p>	<p>בראשית, מי הראשית, זו חכמה, זו נקודה שבפנים, שנאמר בה "כל כבודה בת מלך פנימה". וזו יראה, שהיא מצוה ראשונה, ועליה נאמר "יראת יהוה ראשית דעת", והיא רמוזה במלת בראשית. ויש יראה רעה רצועה להלקות את הרשעים, והנקודה הזו היא אות שבת וימים טובים, ואות של תפילין ואות של ברית מילה, אותה הרצועה היא יראה רעה, היא ערלה, אשרי הוא מי שמעביר אותה ממנו, שאין רשות לרצועה להלקות אותו. ועל הנקודה הזו נאמר "מחלליה מות יומת". מה זה "מחלליה", אלא מי שמכניס רשות זרה בחלל שלה, שהיא רשות היחיד, שעליה נאמר "ונכרתה הנפש ההיא מתוך הקהל כי את מקדש יהוה טמא".</p>
---	---

תיקון ל בראשית כו' ודא יראה - שהוא חכמה דילה, שעלה אמרו אם אין חכמה אין יראה אם אין כו',² וכמ"ש {פא ע"א} בפרשת בראשית (ז ע"ב)³: ואיהי רמיזא כו' - ר"ל, שאותיות "יראת" שם, וכמ"ש למטה, וכלא אתרמיז בהאי תיבה יראת כו': ואית יראה כו' - ר"ל, והארץ היתה כו' כמ"ש בפרשת בראשית בפיקודין (יא ע"ב)⁴: ואות דתפילין (לכאורה מיותר אפשר לומר שהוא בחול במקום שבת, וכמ"ש ב"ח שיה"ש וע"ל ב ע"א) - ור"ל דבהאי נקודה כליל תלת פיקודין דתיקון כ"ט וכמ"ש למטה וכלא אתרמיז כו', ואמר אות, שאות הוא י', עטרת הברית, כמ"ש בכ"מ. והוא נקודה (והם ג' יודין דכלילין ביו"ד, ג' נקודין חש"ח⁵, דכלילין בנקודה דילה): ההיא רצועה כו' איהי ערלה - וכן בשבת ל"ט מלאכות, והוא ל"ט מלקות של יראה רעה, ל"ט קללות, דארבעה נתקללו⁶, והן ד' מיתות ב"ד, כמ"ש בפרשת בראשית (יא ע"ב)⁷, וכמ"ש בפרשת פנחס (רלו ע"א) נחית וסליק נחית לד' כו'⁸, וז"ש רצועה, ועמש"ל תיקון ל"ו:

Commented [YL1]:
ע של מי
הידבורים
האלה*##עי' כת"י.
Commented [YL2]:
ל מי זה

<p>וכלא אתרמיז בהאי תיבה ירא"ה⁹ ברי"ת שב"ת כגוונא דא ירא"ת בראשית ברי"ת בראשית שב"ת בראשית והאי נקודה איהי ראשית (משלי</p>	<p>והכל נרמז בתיבה הזו, ירא"ה ברי"ת שב"ת, כדוגמא זה, ירא"ת בראשית, ברי"ת בראשית, שב"ת בראשית. והנקודה הזו היא ראשית, "יהוה קנני</p>
---	---

– מאיר התיקון –

¹ עי' מלואים אות (א).
² עי' לעיל יט ע"ב: בראשית תמן ירא"ת מה אשתאר מאינון אתוון ש"ב ורזא דמלה שב ביראת ה' ואם לית דחילו לית חכמה כמה דאוקמוהו אם אין יראה אין חכמה בגין דיראה היא אוצרא לחכמה איהי גניזו דילה איהי טמירו דילה איהי ביתא דמלכא:
 תרגום: בראשית, שם ירא"ת, מה נשאר מאותן אותיות, ש"ב. וסוד הדבר שב ביראת ה', ואם אין יראה אין חכמה, כמו שבארזה (אבות פ"ג מ"ז) אם אין יראה אין חכמה, משום שיראה היא אוצר לחכמה, היא הגניזה שלה, היא הסתרה שלה, היא בית המלך.
 ועי' לעיל ו ע"ב: בלאו אורייתא לית דחילו כמה דאת אמר אין בור ירא חטא וכגוונא דלית אורייתא בלא דחילו אוף הכי לית דחילו בלא אורייתא.
³ עי' מלואים אות.
⁴ עי' מלואים אות.
⁵ חולם שורק חירק עי' לעיל ח ע"א.
⁶ אדם חוה נחש אדמה.
⁷ עי' מלואים אות.
⁸ הוב"ד במלואים אות (ג).
⁹ יראת (גר"ח).

<p>ח (כב) ה' קנני ראשית דרכו כנוונא דא בראשית כלא איהי נקודה חדא איהי ראשית ואיהי אות ברית ואיהי אות שבת ואיהי יראת ה':</p>	<p>ראשית דרכו". כדוגמא זה, בראשית, הכל היא נקודה אחת, היא ראשית, והיא אות ברית, והיא אות שבת, והיא יראת יהו"ה.</p>
---	--

***וכלא אתרמיז כו' יראת כו' - כצ"ל: כנוונא דא בראשית כלא כו' - (ר"ל שבב' לבדה נרמז נקודה בהיכליה¹⁰, הדגש שבתוכו. וז"ש למעלה בראש התיקון, דא נקודה דלגו, ר"ל שבתוך הב'. ואמר שלזה רומז כל התיבה ג"כ ראשית, ההיא נקודה, וב' בהיכליה), שכל תיבה בראשית רומז על ההיא נקודה, ראשית על הנקודה עצמה, וב' על חלל דילה. ו' אותיות של בראשית הוא ו' כמו שמפרש והולך, ואמר **כנוונא דא כו'**, שלמעלה אמר שמרומז באותיות יראת שבתוכו, וכן באותיות ברית, ברית שבתוכו, וכן באותיות שבת שבתוכו, ועכשיו אמר שכל התיבה מורה עלה (והוא כללא דיו"ד):**

<p>מאן חלל דילה ב' ו' איהו בעלה ביה איהי נטירא וסתימא בגלותא הה"ד (יחזקאל מו א) יהיה סגור ששת ימי המעשה כנוונא דא מ' סתימא והא אתמר ונקודה איהי שביעאה תגא על רישיה תגא דספר תורה עטרה על ברית ז' דאיהי יום שביעי יום השבת שביעי ודאי ועליה אתמר וביום השבת יפתח (שם) אבל ביומין דחול גן נעול אחותי כלה (שיה"ש ד יב) [עג ע"ב] אתקריאת סתימא באות ו':</p>	<p>מי החלל שלה, ב'. ו' הוא בעלה, בו היא שמורה ונסתרת בגלות. זהו שנאמר "יהיה סגור ששת ימי המעשה". כדוגמא זה ס סתומה, והרי נתבאר. והנקודה היא השביעית, כתר על ראשו. כתר של ספר תורה, העטרה על הברית. ז', שהיא היום השביעי, יום השבת, שביעי ודאי. ועליו נאמר "וביום השבת יפתח". אבל בימות החול, "גן נעול אחותי כלה", נקראת סתומה באות ו'.</p>
--	--

ביה איהו נטירא כו' ששת כו' - שמאיר לה בדעתה שכנגד יסודו¹¹, ה' גבורות, כמ"ש (בראשית מא לו) והיה האוכל כו'¹², ושם יינא, ה"ג סתומים כו', כמ"ש בתיקון כ"ט. וכשהדעת סתום, הוא נקרא מ"ס סתימא. משא"כ כשמתפשט, שנק' ב' פתיחא, כמ"ש בתיקון ה', והוא בעת הזיווג. וכן הוא ביסודה, בחול היא בתולה, ובשבת נפתחת, והכל אחד, כשזה נפתח זה נפתח, ודעת ויסוד הוא א', וידע אדם כו' (בראשית ד כה). ובששת ימים שהוא הנהגת ו"ק, והיא נכללת בו, היא חתימא בוא"ו. אבל בשבת הנהגתה¹³, ואז הוא"ו נכלל בה, ועייל הוא בגווה, וכמ"ש בז"ח שיה"ש (גה ע"ב ע"א)¹⁴ ובא אליה מלך גדול כו' והאי אע"ג כו' ואיהי את זעירא כו', ונעשה היוד תג על ראש ו' ונעשית ז'¹⁵, שהיא שביעית. וזהו ז', בששה ימים ו', ובשביעי ז'. וכן עטרה על ברית הוא צורת ז', והוא שביעי. וענין הסתימה בחול שמאיר לה מבחוץ דרך דופן היסוד¹⁶, וכן הוא בה ג"כ ההארה מבחוץ כדרך הנתינה. אבל בשבת, בזיווגא דעייל בגוה, ומכניס השפע דרך פי היסוד דרך אות ברית, וז"ש עטרה על ברית כו', והיא פתוחה, שאין פחד בשבת, שמאיר עלמא דחירו¹⁷, סכת שלום¹⁸. וכן הוא בזמן בהמ"ק אפי' בחול, וז"ש בגלותא. ומ"מ אינה פתוחה לגמרי עד ביאת המשיח, שתתמלא אור הלבנה, ולכן נאמר יהיה סגור ששת כו'¹⁹, וז"ש (הושע ב יח)²⁰ ביום ההוא לא

– מאיר התיקון –

¹⁰ עי' מלואים אות.
¹¹ פי' כאשר היא קטנה והם אב"א.
¹² ז"ל הפסוק: והיה האכל לפקדון לארץ לשבע שני הרעב אשר תהיין בארץ מצרים ולא תכרת הארץ ברעב. ועי' ע"ח (שער כה דרוש ב, כללי חו"ג א): הו"ה הוא בחו"ג עד"ז י' הוא ה"ח וה"ג בדעת עצמו ה' הם ה"ח המתפשטין בגופא ו' הוא יסוד ד"א הנקרא ו' זעירא שבו מתקבץ ה"ג ביסוד בסוד והיה האוכל לפקדון לארץ כי הם לצורך המלכות ומופקדות בו ביסוד ה' הם ה"ג עצמן.
¹³ פי' כאשר יש זיווג בין ז' ו"נ. { שוטנשטיין.
¹⁴ עי' מלואים אות.
¹⁵ עי' מלואים אות.
¹⁶ עי' מלואים אות.
¹⁷ עי' זהר ח"ב קפו ע"א שהוא בחי' הבינה, ועי' לעיל הערה.
¹⁸ עי' לעיל כד ע"א.
¹⁹ עי' לעיל נו ע"ב סח ע"א.
²⁰ והיה ביום ההוא נאם הו"ה תקראי אישי ולא תקראי לי עוד בעלי.

תקראי לי בעלי כו'²¹, כי שתי בחי' באיש ואשה, א' הזיווג והוא לפרקים, ב' האחוה שביניהם והקורבה והפרנסה. והראשון הוא נק' איש, והוא מסט' דיסוד, והוא אורח, לפרקים. אבל בחי' השנית, נק' בעל, שהוא היישוב דמתייתבא, וכמ"ש בריש מ"ק (ב ע"א)²² שנאמר כי יבעל בחור בתולה יבעלוך בניך, שעל ידם תתיישב. וכן הוא על ידי בעל. ולכן נאמר שם זה גם על האדון לעבד, והוא בעל הבית תמיד. וז"ש בעל הבית בוצע ואורח מברך, כמ"ש בר"מ (ח"ג רמד ע"ב)²³, אבל לעתיד לבא יהיה הזיווג תדיר, ולא תקראי לי כו', לא יאמרו ארון ה' כו':

? :Commented [YL3]

???

והערלה והפריעה הזו הן כמוץ ותבן של החטה. בימות החול נקראת ה"א, שהוא הב"ל, לה"ב המזבח, להדליק מוץ ותבן, והיא נשארת סולת נקיה. אבל בימים של שבת וימים טובים, נקראת י', עטרה על הכל. והבית שלה (והכסא) שלשים ושנים אלה"ם של מעשה בראשית. והיא ב', כלולה מעשר אמירות. בכל צד ה' הזו נקראת יראה, בין בשבת בין בברית מילה ובין בדין, וכך בכל מצוה.

והאי ערלה ופריעה אינן כמוץ ותבן ביומין דחול אתקריאת ה"א דאיהו הב"ל לה"ב המזבח לאדלקא מוץ ותבן ואשתארת איהי סלת נקיה אבל ביומין דשבת ויומין טבין אתקריאת י' עטרה על כלא וביתא דילה (ג"א וכסא) ל"ב אלה"ם דעובדא דבראשית ואיהי ב' כלילא מעשר אמירן בכל סטרא האי י' אתקריאת יראה בין בשבת בין בברית מילה בין בדינא²⁴ והכי בכל פקודא:

והאי מילה {פא ע"ב} ופריעה כו' - קאי למעלה, ואית יראה כו' ההיא רצועה כו', ואחר שהשלים ענין הנקודה, חוזר לפרש ההיא ערלה, ואינון ב' קליפין שמעבירין במילה ופריעה, שהן זו"נ דס"א. וז"ש אינון כמוץ כו', דחטה ח"ט הן מוץ ותבן²⁵, והה"א הוא הבל, להב כו' כמו שמפרש והולך. וזהו בחול, אבל בשבת שנתגלה ההיא נקודה יו"ד, נק' לבי. והענין ה"א הנ"ל הוא בינה ועם ל"ב אלהים דילה היא להב המזבח כו'²⁶, והוא בינה דילה לשרפא מוץ ותבן שסובבין זו"נ דילה, ונשרפין בבינה כידוע. אבל בשבת הה"א נכלל ביו"ד, בנקודה דשבת, ושם י' ול"ב

– מאיר התיקון –

²¹ עי' שיח יצחק (ליקוט ב): והוא ג"כ מ"ש במסכתא פסחים (דף פז ע"א) והיה ביום ההוא תקראי לי אישי ולא תקראי לי עוד בעלי, ככלה בבית חמיה, ולא ככלה בבית אביה. ששם בעל הונח על מה שהוא אדון לה והיא משועבדת לו לבל תיקח תחת אישה את זרים, כמו האדון אל עבדו נקרא בעל, כמ"ש (שמות כב יד) אם בעליו עמו וכו', אבל שם אישי לא שייך לאמר, כי אם כשהיא נשואה לו והיו לבשר אחד, כמ"ש (בראשית ב כג) לזאת יקרא אשה וכו', על כן יעזב וכו'.

ועי' אדרת אליהו (דברים כא יג): וזהו אומרו (הושע ב, יח), והיה ביום ההוא תקראי אישי ולא תקראי לי עוד בעלי והסירותי את שמות הבעלים מפי. כי עבודת ה' יתעלה הוא בעבור שני דברים, האחת בעבור טובו וחסדו שנותן לחם לכל בשר, השני בעבור אהבתו אשה ואיש וכממש חתן על כלה. לכן אמר 'תקראי אישי', בעבור אהבתו תעבוד אותו, 'ולא תקראי לי עוד בעלי' בעבור השפעתו, כי בעבור זה הטעו אחרי הבעלים שאמרו שהם נותנים לחמם ומימם כו'.

²² ז"ל: מאי משמע דהאי בית הבעל לישנא דמייתבותא היא דכתיב כי יבעל בחור בתולה ומתרגמין ארי כמה דמיתותב עולם עם בתולתא יתייתבון בגויך בנייך.

פ': ומנין משמע ש"בית הבעל" הוא לשון של מקום מיושב ושבע { } ואינו דואג למים, ודי לו בגשמים היורדים במקומו, ואין לו צורך בהשקאה. שנאמר בנבואת הגאולה של ישעיהו: "כי יבעל בחור בתולה יבעלוך בניך". ומתרגמין "ארי כמה דמיתותב עולם עם בתולתא יתייתבון בגוויך בנייך". והיינו, כמו שיתמלא חפצו של כל איש מאנשי העולם ותתיישב דעתו בנשואיו עם בתולה, ובבעילתה, כך יתיישבו בניך בקרבך. וזהו הדימוי של "בית הבעל", שהיא מיושבת באמצעות מי הגשמים, בלי צורך בהשקאה.

²³ ז"ל: פתח ואמר [הוא אוקמוה] מארי מתניתין (הא אוקמוה) בעה"ב בוצע וא(ו)רח מברך ועוד אוקמוה צריך לדקדק בה' מן המוציא ותרין ההין (דאינון לקבל שתי הלחם שתי ככרות דשבת י' איהו כביצה לכל חד וחד ומאן איהו בעה"ב דבוצע דא ו':

תרגום: פתח ואמר, הרי בארוהו בעלי המשנה, בעל הבית בוצע, ואורח מברך. ועוד בארוהו, צריך לדקדק בה' מן המוציא, ושתי הה"ן הן כנגד שתי הלחם, שתי ככרות של השבת, י' היא כביצה של כל אחד ואחד, ומיהו בעל הבית שבוצע, זו אות ו'. ועי' מלואים אות.

²⁴ זכחילו (גר"ל).

²⁵ עי' תיקו"ז לעיל לא ע"ב, ועי' דברי רבינו לעיל לח ע"ד ד"ה שן.

²⁶ עי' לקמן קכה ע"ב.

(דיליה ל"ב נתיבות של חכמה) אלהים הנ"ל, והיא נקודה בהיכליה²⁷, דגש בתוך הב', וכי"ת הוא ביתא שהוא ההיכל בינה, ששם ל"ב אלהים. וז"ש **וביתא דילה**, ר"ל של הנקודה, שהוא ב' דבראשית, שכוללת ל"ב, וכמו שמפרש והולך, **ואיהי ב' כלילא כו'**, ר"ל י' ול' הם ד' פעמים עשר מד' סטריין, וכן הוא ג"כ לבי בחכמה עצמה, י' ול"ב נתיבות ידיה. אלא שאחד נעלם שם²⁸, שלכן נקרא יש, שא' אין, דבוק באין²⁹, וכן נהירו דיליה, אל גדול, והוא שם ס"ג, ל"א ול"ב כידוע ייא"י³⁰. והנשאר והן בחו"ב, אלי ולהב, והן ימינא ושמאלא, אור וחושך, חו"ג. ומהן תרי"ג מצות (מ"ע ול"ת, ימינא ושמאלא), אור אלי, והוא אוריא"ל, להב עם חשך כמ"ש בפרשת בראשית (יא ע"ב)³¹ **וחשך דא כו'**, והן נהירו דחו"ב. וז"ש אני ישנה ולב"י ע"ר (שיה"ש ה ב), ישנה בחול³² מסט' דגבורות, לילה. ונק' אני, כי בחול י' דילה מסתתרת בוא"ו³³, והיא חוזרת לנקודה א', וט' מסתלקין בו כידוע (מבו"ש ש"ב ח"ב פ"ב). והוא במלכות דילה לבד, והיא נקראת בת שבע (זהר ח"ג רנה ע"ב), הרי ס"א, אני. אבל בשבת שהיוד נעשה תג על ראש ו', ז"ו³⁴, ואז היא שבעין, וז"ס היין, וע' תיבין דקידוש, וסוד המרגלא³⁵, והוא ע' ד"ער. ונשאר רמ"ח, ולבי ער בשבת³⁶, והוא בנהורא דימינא, מ"ע. וכל ששת ימי המעשה, הוא המעשה לאעברא מוץ ותבן, ח"ט דחטה, כשביל האי ה', ואז שריא בשבת יו"ד עלה ומתעשרת, כמ"ש בר"מ פ' משפטים (קכ ע"ב)³⁷ ע"ש בארוכה: **האי י' אתקריאת כו' [בדינא צ"ל בדחילון]** - שהיא נקודה הפנימית המתפשטת בפיקודין, ובשבת שהוא עיגולא ורבוועא³⁸, יוד בתוכו, ומקדשי תיראו. וכן בברית שמתגלה הי', ושם ג"כ ומקדשי תיראו כמ"ל בתיקון כ"ד וכמ"ש. וכן בדחילו, והם הג' פיקודין דלמעלה שכולל בראשית כנ"ל, וכאן נשלם מ"ש בתיקון כ"ט:

Commented [YL4]:
כוון?

<p>אלהים דא נתיב קדמאה³⁹ עליה אתמר (אויב כח ז) נתיב לא ידעו עיט ולא שזפתו עין איה מאי עין איה אלא מאינן מלאכין דאמרין איה מקום כבודו להעריצו כד איהו בהאי נתיב לית לון ידיעה בה דאיהי סתירא מחיוון דמרכבתא:</p>	<p>אלהים זה הנתיב הראשון, עליו נאמר "נתיב לא ידעו עיט ולא שזפתו עין איה". מה זה "עין איה", אלא מאותם מלאכים שאומרים איה מקום כבודו להעריצו. כשהיא בנתיב הזה, אין להם בה ידיעה, שהיא נסתרת מחיות המרכבה.</p>
--	---

אלהים דא נתיב כו' - ואיהו פקודא דיראה, מ"ש למעלה ודא יראה דאיהו פקודא קדמאה, קדמאה לשבילין⁴⁰, אבל קדמאה למאמרות מפרש לקמן (עו ע"ב &) פקודא קדמאה כו', וע"ל

– מאיר התיקון –

²⁷ עי' מלואים אות.
²⁸ עי' זהר ח"ג רנו ע"ב, בחכמה יסד ארץ באבא יסד ברתא ואיהו נתיב לא ידעו עיט דכליל ל"ב נתיבות דאינון ל"ב אלקים מסטרא דאימא עלאה דאתקרי כבוד וכד אתכלילן בברתא אתקרי ל"ב. ובגין דא כבוד לעילא ל"ב לתתא.
 תרגום: "בחכמה יסד ארץ", באבא יסד הבת, והוא "נתיב לא ידעו עיט", שכולל ל"ב נתיבות, שהם ל"ב אלהים מצד האמא העליונה שנקראת כבוד, וכאשר נכללים בבת נקראת ל"ב, ומפני זה כבוד למעלה, ל"ב למטה. ועי' דברי רבינו על ס"י ה ע"ב שבל"ב נתיבות הראשון לא נכלל.
²⁹ עי' זהר ח"ג רפח ע"ב: עתיקא קדישא אקרי אין, דביה תלייא אין.
³⁰ כלומר מילוי שם ס"ג: יו"ד ה"י ו"א ה"י, הוא ייא"י. עי' שעה"כ קר"ש דרוש ה, ז"ל, א"ל הוא שם ייא"י שבהויה דס"ג, והוא בחי' הה"ח דאבא שניתנו ביסוד דאימא. ועי' עוד בענין בבהגרא על תיקו"ז מז ע"ד ד"ה הולך סגולתא, ועי' לקמן קח ע"א (בנ"א).
³¹ הוב"ד במלואים אות.
³² עי' מלואים אות (ד).
³³ עי' לקמן פו ע"ב: והאי נקודה איהי סתימא וחתימה בשית יומין דחול הה"ד (יחזקאל מו א) יהיה סגור ששת ימי המעשה ובמאי באת ו'.
³⁴ עי' מלואים אות.
³⁵ עי' זהר ח"ב צב ע"א וע"ב.
³⁶ עי' מלואים אות (ד).
³⁷ הוב"ד במלואים אות.
³⁸ עי' לעיל הערה.
³⁹ עי' תז"ח לה ע"ג: אלין אינון ל"ב אלקים דבראשית דאינון לקביל ל"ב שבילין א' בראשית ברא אלהים את ב' ורוח אלהים מרחפת על ג' ויאמר אלהים יהי אור ד' וירא אלהים את האור וכו'.
⁴⁰ עי' זהר ח"א כט ע"ב שנתבי היא שם נרדף לשביל. עי' רבינו בס"י ג ע"ג: עשר נקודות הראשון הוא נעלם והוא נתיב הראשון של ל"ב, (אויב כח ז) נתיב לא ידעו עיט, ונשארין ט' נקודות הידועין

תיקון ל"ב ול"ג⁴¹: ע"ט - הן השרפים שנאמר בהם (ישעיהו ב) ובשמים יעופף ועוף יעופף, ואיה הן החיות כמו שמפרש והולך, מאן כו' איה כו', והן האומרים ברוך כבוד ה' ממקומו, דלא ידעו מקומו, ואמרין ממקומו וכמו שמפרש והולך, סתירא מחיוון דמרכבתא: כד איהו כו' - דאז היא סגירא כמש"ל בתיקון ל"ו (פו ע"ב) והאי נקודה איהי סתימא כו' וכד איהי סתימא כו'. והענין, כי אז היא נקודה א' בלבד, והיא חכמה דבה, שהיא נעלמה, וכמש"ל סוף תיקון י"ח (לז ע"א לו ע"א). דהאי נקודה טמירא גניזא דאתמר בה כו', ועלה אתמר נתיב כו', אבל כד איהי בנתיב דאהבה דאתפתחת לבעלה, וההיא נקודה אתפשטת בעגולא, אז משיגינן לאתפשטותה וכן בשאר נתיבות:

<p>והארץ היתה תהו ובהו (בראשית א ב) {פא ע"ב} מאי והארץ היתה תהו ובהו אלא מאן דאפיק מרשות היחיד לרשות הרבים גרים לשכינתא למהוי תהו ובהו חשך ותהום דאתלבשת באינון קליפין דאינון ארבע גליות ולא עוד אלא דגרים לה למהוי יבשה תהו דאסתלקת נקודה מחלל דילה דאיהי ב' ואשתארת יבישה:</p>	<p>"והארץ היתה תהו ובהו", מה זה "והארץ היתה תהו ובהו", אלא מי שמוציא מרשות היחיד לרשות הרבים, גורם לשכינה להיות תהו ובהו, חושך ותהום, שמתלבשת באותן קליפות, שהן ארבע גליות. ולא עוד, אלא שגורם לה להיות יבשה, תהו, שמסתלקת הנקודה מהחלל שלה, שהיא ב' ונשארת יבשה.</p>
--	---

והארץ כו' - בהאי תיקון מפרש {פא ע"ג} כל פרשת בראשית עד ויכלו, בעשר אמירן ול"ב שבילן, אבל חסר כאן מיום שלישי והלאה: מאי והארץ כו' - ר"ל, מאי סמיכות הוא זה לנתיב הראשון, דעד אלהים שני הוא נתיב הראשון, ומפרש והולך אלא מאן כו', דנתיב זה הוא אות שבת כמ"ש למעלה: דאינון ארבע גליות - שהן ד' קליפין דיחזקאל⁴² ואליהו⁴³, ד' קליפין דאגוזא⁴⁴ וצלם דנבוכדנצר⁴⁵, וז"ש דאינון ד' גליות שהן זון: דאסתלקת כו' - וכמ"ש בתיקון כ"ט דמעין חתום הוא הנקודה:

:Commented [YL5]

הנתיב השני "רוח אלהים" מרחפת על פני המים. מה זה "רוח", אלא בודאי, בזמן שהשכינה יורדת לגלות, הרוח הזו נושבת על אותם שעוסקים בתורה, משום שהשכינה נמצאת ביניהם, והרוח הזו נעשית קול, ואומרת כך: אותם ישנים ששינה בנחיריהם, סתומי העינים, ואטומי הלב, קומו והתעוררו אל השכינה, שיש לכם לב בלי השכל לדעת אותה, והוא ביניכם.

נתיב תניינא (בראשית א ב) ורוח אלהים מרחפת על פני המים מאי ורוח אלא בודאי בזמנא דשכינתא נחתת בגלותא האי רוח נשיב על אינון דמתעסקי באורייתא בנין שכינתא דאשתכחת בינייהו והאי רוח אתעביד קלא ויימא הכי אינון דמיכיין דשינתא בחוריהון סתימין עיינין אטימין דלבא קומו ואתערו לגבי שכינתא דאית לכוון לבא בלא סכלתנו למנדע בה ואיהו ביניכו:

:Commented [YL6]

נתיב כו' בזמנא דשכינתא כו' - דע"כ מדבר בגלות, עד נתיב השלישי, ויהי אור (בראשית א ג). כמ"ש בסוף תיקון ל"ז ובתיקון ל"ח אלא דרוח אלהים כו', הוא תורה, והוא סעד לשכינתא, וכמ"ש בתיקון ל"ו דב' אלפים תהו ורוח כו', ב' אלפים תורה, ואור כו' ימות המשיח, ע"ש, והארץ היתה כו', הן דעבדין לאורייתא יבשה כמו שמפרש והולך. וכן בפקודין כנ"ל⁴⁶ מרה"י לרה"ר, ורוח אלהים כו', הן דעסקין בחכמה לשמה, נשיב עליהון, וזהו על פני המים: והאי רוח אתעביד קלא כו' - ר"ל, המאמר הראשון דכאן, הוא כאן נרמז באותו קול ורוח ודבור שהן חד, והוא מ"ש (עז ע"א &) אדהכי הא קלא כו', והוא מאמר הראשון כמ"ש, והוא נתינת התורה: אינון דמיכיין - שכתוב אני ישנה, בתורה שבע"פ בלא רוין דאורייתא, וכמ"ש בתז"ח (עג ע"ד ה סע"ב) קום ר"מ

- מאיר התיקון -

שהן מתחלקין בספירות של ז"א מכתר עד יסוד ונשאר מלכות דלית לה מגרמה (זהר ח"א קפא ע"א) כמו בספירות העקודים.

⁴¹ ע"י דברי רבינו יט ע"ג שעיקר מקומו של דברי התיקונים כאן הוא שם.

⁴² ע"י לעיל לה ע"א: אמר רבי אלעזר אבא ואמאי אסיר לאסתכלא בקשת.

⁴³

⁴⁴ ע"י לעיל יב ע"ב.

⁴⁵ דניאל ב לג. וע"י לקמן קיג ע"א.

⁴⁶ בדברי רבינו עד ע"א ועז ע"א.

לאתערא לההיא דאתמר ביה אני ישנה ולבי ער, וכמה אינון דמיכין כו' דיתער לה בבעלה דאיהו רז אור כו'⁴⁷, והיא ה' בתראה: ואמר דשינתא בחוריהון - ר"ל, בחוטם בב' נוקבין, דתמן רוח חיים באפיו, ותמן רוח ה', רוח חכמה ובינה, כמ"ש באד"ר (קל ע"ב)⁴⁸ ע"ש, ושם הוא בעלה כידוע, ו' של שם, ואיהו כליל יה"ו, ולכן נגד י"ה, אמר סתימין עיינין ביו"ד, אטימין דלבא, שהוא באזן, ה', דלבא תליא ג"כ בה' בינה, לב מבין (ברכות סא ע"א), וכמש"ל (קכט ע"א &) א"ל ר"א אבא מנ"ל דאימא כו' (ובז"ח עה ע"ג תו"ח י ע"א) שמיעה בשור גבורה דתמן בינה כו', וע"ש, ובז"ח ר"פ יתרו (לא ע"ג) באינון ד' תיקונין⁴⁹, ובבהיר (ז ע"ב &) אמר כמ"ש אשר לא תשמע לשונו⁵⁰: לגבי שכינתא כו' בלא סוכלתנו למנדע בה - ר"ל, ב' דברים: א', לעשות בשביל השכינה⁵¹, והוא למנדע בה.

- מאיר התיקון -

⁴⁷ עי' מלואים אות (ה).

⁴⁸ ז"ל: קום רבי יוסי בקיומך קם ר' יוסי ואמר ביומוי דמלכא משיחא לא יימרון חד לחד אליף לי חכמתא דכתיב (ירמיה לא) ולא ילמדו עוד איש את רעהו וגו' כי כלם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם ובההוא זמנא יתער עתיק יומין רוחא דנפיק ממוחא סתימאה דכלא וכד ישלף דא כל רוחין דלתתא יתערו עמיה ומאן אינון כתרין קדישין דזעיר אפיין.

ואינון שיתא רוחין אחרנין דיהכי (ס"א דהכי) אינון ואינון שיתא רוחין ג' רוחין אינון דכלילן תלת אחרנין דכתיב (ישעיה יא ב) רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת יי' דתנינן כתיב (ד"ה א כט) וישב שלמה על כסא יי' וכתוב (מלכים א) שש מעלות לכסא ומלכא משיחא זמין למיתב בשבעה שיתא אינון רוחא דעתיק יומין דעלייהו הא שבעה כמה דאתמר (ג' רוחי אינון דכלילן ג' אחרנין) א"ל ר"ש רוחך ינוח לעלמא דאתי.

תרגום: עמוד רבי יוסי על רגליך! קם רבי יוסי ואמר, בימיו של מלך המשיח, לא יאמר אחד לשני למדני חכמה, שנאמר "ולא ילמדו עוד איש את רעהו וגו'", כי כלם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם. ובזמן ההוא יעורר עתיק יומין רוח היוצא מהמוח הסתום מכל, וכשיוציא את זה, כל הרוחות של מטה יתעוררו עמו, ומה הם אלו? הם הכתרים הקדושים של ז"א.

וששה רוחות של כאן הם, שנאמר "רוח חכמה ובינה, רוח עצה וגבורה, רוח דעת ויראת יהו"ה". כי למדנו: נאמר "וישב שלמה על כסא יהו"ה" ונאמר "שש מעלות לכסא" מלך המשיח עתיד לשבת בשבעה, ששה המה והרוח דעתיק יומין שמעליהם, הרי ז' וכמו שנאמר. אמר לו רבי שמעון, הרוח שלך תנוח לעולם הבא.

⁴⁹ ז"ל: הרי לך ד' תיקונין דאינון ראייה שמיעה ריח דבור והאי דבור מתמן נטלין ליה נביאים דאינון תרין שפוון ודא איהו ודברתי על הנביאים.

ועל אלן ארבע תיקונין שרייא יהו"ה וסליק לעשרה דאיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א דאינון עשר ספירין דנהרין במוחא ובמצחא ובעיינין ואודנין ואנפין וחוטמא ופומא מצחא ומוחא תרין עיינין תרין אודנין תרין ואנפין תרין וחוטמא ופומא תרין הא עשר.

ד' תיקונין דלתתא אדנ"י ואינון עשיה בידין נענוע בגופא שימוש בברית מילה הליכה ברגלים והכא שיעור קומה וצריך לאחזרא על כלהו.

תרגום: הרי לך ד' תקונים, שהם ראייה, שמיעה, ריח, דבור וזה הדיבור משם לוקחים הנביאים שהם ב' שפתים, וזהו ודברתי על הנביאים.

ועל אלו הד' תקונים שורה [שם] הו"ה, ועולה לעשר אותיות, שהוא יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שהם עשר ספירות, שהם מאירות במוח ובמצח ובעינים ואזנים ופנים וחוטם ופה, מצח ומוח הם שתיים, עינים הם שתיים, והפנים שתיים, והחוטם והפה שתיים, הרי עשר.

ד' תיקונים שלמטה, אדנ"י, ואלו עשיה בידים, נענוע בגוף, שימוש בברית מילה, הליכה ברגלים, וכאן השיעור קומה, וצריך לחזור על כולם, ע"כ.

ספירין דנהרין: דבכללות חשיב גם לאודנין ועיינין, ולא חשיב פומא בכללותי רק לאחד, וכן דיקנא נכלל בפומא, כמ"ש באד"ר (קלד ע"ב) (יהל אור).

ואינון עשיה - וסימן נ'ע'ש'ה' (פי' ר"ת נענוע עשיה שימוש הליכה. המסדר), דהכל בעשיה (יהל אור).

⁵⁰ ז"ל אות סט. ד"א מאי דכתיב (שם) ה' שמעתי שמעך יראתי וגו' מ"ט כשאמר שמעך אמר יראתי וכשאמר בקרב שנים לא אמר יראתי אלא משמעך יראתי, ומאי משמעך, מקום ששומעים בו, ומ"ט אמר שמעתי הבנתי מבעי ליה, כד"א (דברים כ"ח מט) גוי אשר לא תשמע לשונו ע. ומ"ט אמר יראתי, משום דאזון דמות אל"ף ואלף ראש ל כל האותיות, ולא עוד אלא אל"ף גורמת לכל האותיות קיומן, ואל"ף דמות המוח, מה אל"ף כשאתה זוכרה אתה פותח פיך כך המחשבה כשאתה חושב לאין סוף ותכלית, ומהאל"ף יצאו כל האותיות, הלא תראה שהיא בתחילתן ואומר (מיכה ב' יג) וה' בראשם, דקיימא לן דכל שם הכתוב ביו"ד ה"א ויו"ה ה"א מיוחד הקב"ה ומקודש בקודש, ומאי בקדש, בהיכל הקדש, ואנה היכל הקדש, הוי אומר במחשבה והיינו אל"ף הה"ד (חבוקק שם) ה' שמעתי שמעך יראתי:

⁵¹ עי' דברי רבינו לעיל (ב ע"ד): דעסקין באורייתא לשמה, ר"ל בשביל השכינה, לייחד אותה עם התורה, והענין של לשמה, שלומד על מנת לקיים מצותיה של התורה, והמצות הן בשכינה אם כן

והשני, לעסוק ברזין, וזהו השכל וידוע אותי. ונגד שני אלו אמר (ישעיה מ' 52) כל הבשר חציר, א'. וכל חסדו כו', ב'. כמו שמפרש והולך: **דאית לכוּן לבא כו' - ר"ל, לבא בתורה בלא חכמה** 53, וזהו בלא סכלתנו. והשני, למנדע בה כנ"ל, והוא מ"ש בכל דרכיך דעהו כו', תנה בני לבך לי כו'. ואלו ב' דברים בשביל השכינה הוא תיקון עצמה, והב' ברזין הוא תיקון לאנהרא לה מבעלה, תיקון זרין:

:Commented [YL7]

<p>ורזא דמלה (ישעיה מ' 52) קול אומר קרא כגון (איוב ה' 54) קרא נא היש עונך ואל מי מקדושים תפנה והיא אמרת מה אקרא כל הבשר חציר בלא אינון כבעירין דאכלין חציר וכל חסדו כצייץ השדה כל חסד דעבדין לגרמיייהו עבדין ואפילו כל אינון דמשתדלין באורייתא כל חסד דעבדין לגרמיייהו עבדין:</p>	<p>וסוד הדבר "קול אומר קרא", כמו "קרא נא היש עונך ואל מי מקדושים תפנה", והיא אומרת "מה אקרא כל הבשר חציר", כלם הם כבהמות שאוכלות חציר. "וכל חסדו כצייץ השדה", כל החסד שעושים, עושים לעצמם, ואפלו כל אלו שעוסקים בתורה, כל חסד שעושים, לעצמם עושים.</p>
---	--

כגון קרא נא כו' - ר"ל, דאין {פא ע"ד} עונה לה, והוא בעקבות משיחא, שכתוב (ישעיה סג ה) ואביט ואין עוזר כו', וכמ"ש בעקבות משיחא כו' 55: כלא אינון כו' - תבנא דאורייתא 56: כל חסד כו' ואפילו כל כו' - והן ב' דברים הנ"ל:

:Commented [YL8]

<p>בההוא זמנא (תהלים ע"ח ל"ט) ויזכור כי בשר המה רוח הולך ולא ישוב לעלמא ודא איהו רוחא דמשיחא 57 וי לון מאן דגרמין דיזיל ליה מן עלמא ולא יתוב לעלמא דאלין אינון דעבדין לאורייתא יבשה 58 ולא בעאן לאשתדלא בחכמה דקבלה דגרמין דאסתלק נביעו דחכמה דאיהו י' מינה ואשתארת ב' יבישה וי לון דגרמין עניותא וחרבא וביזה והרג ואבדן בעלמא והאי רוח דאסתלק איהו רוח דמשיחא כמה דאתמר ואיהו רוח הקודש ואיהו רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת ה' 59:</p>	<p>באותו הזמן "ויזכור כי בשר המה רוח הולך ולא ישוב" לעולם, וזהו רוחו של משיח. אוי להם מי שגורמים שילך לו מן העולם, ולא ישוב לעולם, שאלו הם שעושים את התורה יבשה ולא רוצים לעסוק בחכמת הקבלה, וגורמים שמסתלק מעין החכמה, שהיא י', ממנה, ונשארת ב' יבשה, אוי להם שגורמים עניות וחרב וביזה והרג ואבדן בעולם. והרוח הזו שמסתלקת, היא רוח המשיח, כמו שנתבאר. והוא רוח הקודש, והוא "רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת יהו"ה".</p>
---	---

– מאיר התיקון –

הוא לשמה. ועי' שם נ' ע"ג זכאין אינון אם כו', ר"ל שלומדים לשמה כמ"ל דמשתדלין באורייתא כו' לשמה והנה ב' תורות שבכתב ובע"פ הם חו"ב ימינא ושמאלא והנה לשמה הוא בעד"א כליל שניהם והוא דחילא ורחימא דאו"א דעד"א כוללם והם ד' עטרין דכולל חג"ת כמ"ש בז"ח ש"ה והם יראה ואהבה ותורה שבכתב ובע"פ ד' אותיות הו"ה.

52 ז"ל הפסוק בשלימות: קול אומר קרא ואמר מה אקרא כל הבשר חציר וכל חסדו כצייץ השדה. 53 כן הוא נקל להבין עד"ז תוספת המעלה והקדושה אשר לעוסק באורות האצילות עצמו אשר למעלה מהעולמות ב"ע, והנה מתדבק בזה באור קדושתו עצמו בלתי התלבשות כלל, ונעשה הוא גופה מקום ומעון לשכינת עוזו ית"ש. וכמו שאמרנו לעיל פ"ז כי השכל והמשכיל והמושכל אחד הוא, וכן בעסקו בזה הנה הוא מקיים ומתקן את אותן הגילויים למעלה, וכמ"ש בהקדמת זהר בראשית (ב' ע"א וד' ע"ב) וכן בהקדמת תיקונים (ג' סע"ב) (הקדו"ש ז ע"ג).

54 ז"ל הפסוק: קרא נא היש עונך ואל מי מקדושים תפנה. 55 צ"ע כוונתו עי' סוטה מט ע"א: ר' פנחס בן יאיר אומר משחרב בית המקדש בושו חברים ובני חורין וחפו ראשם ונדלדלו אנשי מעשה וגברו בעלי זרוע ובעלי לשון ואין דורש ואין מבקש ואין שואל על מי לנו להשען על אבינו שבשמים. פי' רש"י: ואין דורש - לישראל: ואין מבקש - עליהם רחמים:

56 עי' מלואים אות (ו).

57 עי' לעיל הערה.

58 עי' מלואים אות (ז).

59 עי' ב"ע רכז ע"א: ולא במרכבה ביחיד אלא לחכם ומבין מדעתו שיש בו רזא דחב"ד שהוא סוד המוחין שבאו אחר התיקון והוא רזא דמתקלא כף זכות וכף חובה ולשון חק מכריע בנתיים.

בהוא זמנא ויזכור כו' - קאי על ענין הראשון, כל הבשר כו', וכמו שמפרש והולך, וי לון כו' ולא בעאן כו': ודא איהו כו' - ר"ל, בשביל זה הולך רוחו דמשיח ולא בא הגאולה, דרוחו הוא רוח חכמה, כמ"ש בא"ר (קל ע"ב)⁶⁰, וכשאין לומדים בזאת החכמה הוא מתאחר, וכמ"ש בר"מ פ' נשא (קכד ע"ב⁶¹) והמשכילים כו' ובגין דעתידין כו' (וע"ל מט ע"ב ובגיניה וקראתם דרוו) כו', ואמר זכאה אנת דמהאי חבורא כו', ובגיניה ושבתם איש אל אחוזתו כו', וכמה מקומות: דאלין אינון כו' - כנ"ל, שיו"ד חכמה שבתוכו, הוא מעין חתום⁶²: וי לון דגרמין כו' - שנאמר ועתה נפשנו יבשה כו'⁶³ (במדבר יא ו), ראיתי הארץ והנה תהו⁶⁴ (ירמיה ד כג). והן ד' דקרא, תהו ובהו⁶⁵, ובפרק ב' דשבת (לג ע"א) אמרינן, בעון ביטול תורה חרב וביזה כו':⁶⁶ והאי רוח כו' - כמ"ש ורוח אלהים הוא רוחו של משיח, וג"כ ורוח אלהים מרמז על רוח הקודש (כפשטי), וכמ"ש בס"י פ"א (מ"מ) אחת רוח אלהים חיים כו', והוא רוח הקודש: ואיהו רוח חכמה כו' - שהוא רוחו של משיח, והוא רוחא דכליל שיתא רוחין, כמ"ש בא"ר (קל ע"ב)⁶⁷, והוא ו"ק, בעלה, דהוא רזין דאורייתא, כנ"ל: ואיהו רוח חכמה כו' - כמו שאמרו במדרש רבה (שמ"ר פט"ו סי' &) דג' אומנים בריות ראשונות אש ומים ורוח ג' יסודות אש הוליד אור ומים ילדו אפלה ורוח הוליד חכמה⁶⁸:

<p>פקודא תניינא ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור (בראשית א ג) ודא אהבה דאיהו אהבת חסד הה"ד (ירמיה לא &) ואהבת עולם אהבתוך על כן משכתוך חסד ועלה אתמר אם תעירו ואם תעוררו את האהבה</p>	<p>מצוה שניה "ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור", וזו אהבה שהיא אהבת חסד, זהו שנאמר "ואהבת עולם אהבתוך על כן משחתוך חסד". ועליה נאמר "אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ". יראה נקראת מצד השמאל, ואהבה נקראת מצד</p>
---	--

– מאיר התיקון –

⁶⁰ ז"ל: רוחא דנפיק מהכא מאינון נוקבי חד רוחא נפיק לזעיר אפין לאתערא (ס"א חיינ מכל סטרין חירו מכל סטרי חיינ דחיינ) ליה בגנתא דעדן וחד רוחא דחיי דביה זמין לאתערא לזמנא לבריה דדוד למנדע חכמתא ומההוא נוקבא אתער ונפיק רוחא ממוחא סתימאה וזמין לאשראה על מלכא משיחא דכתיב (ישעי' יא) ונחה עליו רוח יי' רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת יי'. תרגום: הרוח היוצא מכאן, מאלה נקבים, הבל אחד יוצא לז"א לעוררו בגן עדן, והבל אחד של חיים שבו עתידה להתעורר להזמין את בן דוד לידיעת החכמה. ומזה הנקב מתעורר ויוצא רוח ממוחא סתימאה והוא עתיד לשרות על מלך המשיח. שנאמר "ונחה עליו רוח יהו"ה רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת יהו"ה".

⁶¹ ז"ל: והמשכילים יבינו (דניאל יב י) מסטרא דבינה דאיהו אילנא דחיי [בגינייהו] (בגינה) אתמר (שם ג) והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע בהאי חבורא דילך דאיהו ספר הזהר מן זוהרא דאימא עלאה [תשובה] (חשובה) באלין לא צריך נסיון ובגין דעתידין ישראל למטעם מאילנא דחיי דאיהו האי ספר הזהר (ו) יפקון ביה מן גלותא ברחמי וויתקיים בהון (דברים לב יב) יי' בדד ינחנו ואין עמו אל נכר: תרגום: "המשכילים יבינו" מצד הבינה שהוא עץ החיים, בגללם נאמר "המשכילים יזהירו כזוהר הרקיע", בחבור זה שלך, שהוא ספר הזהר, מזהיר האם העליונה תשובה, באלה לא צריך נסיון, ומשום שעתידים ישראל לטעום מעץ החיים, שהוא ספר הזהר הזה, יצאו בו מהגלות ברחמים, ויתקיים בהם "ה' בדד ינחנו ואין עמו אל נכר". ביאור: צריך נסיון - דבאילנא דחיי והזר כו' כנ"ל, וא"צ נסיון אלא בע"ה פשוטין דאורייתא (יהל אור).

מן גלותא - ואילנא דטוב ורע דאיהו איסור והיתר לא שליט על ישראל יתיר וכו' כי אז יהיו כמלאכי עליון עוסקים בחכמת התורה דאצילות ולא בתורת מטטרון מלובשת במלבושים וספורים גשמיים (רח"ו בהקדמה לשעה"ק).

⁶² עי' ב"ע יח ע"א שזה החלק של היסוד שאין לחיצונים נגיעה בו, ועי' לקמן פט ע"ב.

⁶³ ועתה נפשנו יבשה אין כל בלתי אל המן עינינו.

⁶⁴ ראיתי את הארץ והנה תהו ובהו ואל השמים ואין אורם.

⁶⁵ עי' זהר ח"א יא ע"א: והארץ היתה תהו ובהו וחושך על פני תהום ורוח אלהים הא אלין ארבע עונשין לאענשא בהון חייביא תהו דא חנק וכו' בהו דא סקילה וכו' חושך דא שריפה וכו' רוח דא הרג.

⁶⁶ ז"ל בשלימות: בעון עינוי הדין ועיוות הדין וקלקול הדין וביטול תורה חרב וביזה רבה ודבר ובצורת בא ובני אדם אוכלין ואינון שבעין ואוכלין לחמם במשקל דכתיב והבאתי עליכם חרב נוקמת נקם ברית וגו' ואין ברית אלא תורה שנאמר אם לא בריתי יומם ולילה וגו' וכתיב בשברי לכם מטה לחם ואפו עשר נשים וגו' וכתיב יען וביען במשפטי מאסו.

⁶⁷ עי' לעיל הערה 60.

⁶⁸ מליקוט לקמן קעב ע"ב.

תיקוני זהר עם ביאור הגר"א

הימין.	עד שתחפץ יראה אתקריאת מסטרא דשמאלא ואהבה אתקריאת מסטרא דימינא:
--------	---

פקודא תניינא כו' הה"ד כו' - מביא ראה שאהבה מסט' דחסד, וזהו אור, דהוא חסד כידוע. ועד כאן היה מדבר במים שהן גבורות גשמים⁶⁹, והוא בפקודא דיראה, וכמו שמפרש והולך יראה **אתקריאת כו' ואהבה כו'**, ומים הרו וילדו אפלה (שמ"ד פט"ו סי' כב⁷⁰), וזהו והארץ היתה כו', דנוריאל מכריע בין אור ומים (תז"ח מא ע"ד), והכי סליק בחושבן: **ועלה אתמר אם כו' - ר"ל**, קץ הימין⁷¹, שהשיב אחור ימינו⁷² (איכה ב ג), והוא אור דכאן, כמש"ל סוף תיקון ל"ז בזמנא דייתי פורקנא מיד **ויאמר כו'**, והוא תליא באהבה שלא על מנת לקבל פרס כמו שמפרש והולך, דעל מנת לקבל פרס שלטא עבד כמ"ש למטה, והוא גלותא תחת עבד, וז"ש **אית יראה כו' אית כו'**, ומפרש ג"כ יראה, משום שר"ל למטה **ושפחה כו'**:

יש יראה ויש יראה, יש אהבה ויש אהבה. יראה שירא אדם מהקדוש ברוך הוא כדי שלא ירד מנכסיו, או כדי שלא ימותו בניו בחייו. נמצא שאם היה יורד מנכסיו או אם ימותו בניו בחייו, הוא לא היה ירא ממנו, ולכן אוהב אותו. היראה והאהבה הזה לא שם את יראת יהו"ה ואת האהבה שלו לעיקר, אבל אהבה ויראה העיקר שלו, בין טוב ובין רע, ולכן נקראות היראה והאהבה הללו על מנת לקבל פרס.	אית יראה ואית יראה אית אהבה ואית אהבה יראה דרחיל בר נש לקודשא בריך הוא בגין דלא נחית מנכסוי או בגין דלא ימותון בניו בחייו אשתכח דאם הוה נחית מנכסוי או אם ימותון בניו בחייו דלא הוה דחיל ליה ובגין דא הוה רחיס ליה האי יראה ואהבה לא שוי ליראת ה' ולאהבה דיליה לעקרא אבל רחימו ודחילו עיקרא דיליה בין טוב ובין ביש ובגין דא אתקריאת האי יראה ואהבה על מנת לקבל פרס:
--	---

ובג"ד הוה כו' - מפרש אהבה: **האי יראה ואהבה כו' -** שאינו עושה אלא בשבילו ולא בשביל ה', ואינו יראת ה' ואהבת ה', שהוא שכינתא⁷³:

ולכן אמר הקדוש ברוך הוא "השבעתי אתכם בנות ירושלים בצבאות או באילות השדה אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ", שהיא אהבה (שהיא רחמים) בלי פרס (עד שהוא יחפץ) ולא על מנת לקבל פרס. שיראה ואהבה על מנת לקבל פרס היא של שפחה, "ותחת שלוש רגזה ארץ וגו' תחת עבד כי ימלוך ושפחה כי תירש	ובגין דא אמר קודשא בריך הוא השבעתי אתכם בנות ירושלים בצבאות או באילות השדה אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ דאיהו רחימו (נ"א דאיהו רחמי) בלאו פרס (עד דאיהו יחפץ) ולא על מנת לקבל פרס דיראה ואהבה על מנת לקבל פרס [עד ע"א] איהי של שפחה ⁷⁴ (משלי ל כא-כג)
---	---

- מאיר התיקון -

⁶⁹ עי' דברי רבינו לעיל מט ע"ב ד"ה ואיהי.
⁷⁰ ז"ל: שלשה בריות קדמו את העולם המים והרוח והאש, המים הרו וילדו אפלה, האש הרה וילדה אור, הרוח הרה וילדה חכמה, ובשש בריות אלו העולם מתנהג וכו'. ועי' לש"ו (דע"ה ח"ב צא ע"ב): שהמים אע"פ שהם בשורש קדושים במידת הגבורה, אבל מאחר והם מסטרא דגבורה, הנה מתפשט מזה שפע להחיצונים ג"כ. {}

⁷¹ עי' זהר ח"א קלד ע"א: אית קץ ואית קץ אית קץ הימין ואית קץ הימים קץ הימין דא [מלכא ומלכותו קדישא רזא דמהימנותא] רזא דמלכו דשמיא קץ הימים דא [מלכו חייבא] רזא דמלכו אחרא רזא דסטרא אחרא דאקרי קץ כל בשר והא אוקימנא.

תרגום: יש קץ ויש קץ, יש קץ הימין ויש קץ הימים. קץ הימין זו המלכות הקדושה סוד האמונה סוד מלכות השמים. קץ הימים זה סוד של מלכות הרשעה, סוד של הצד האחר שנקרא "קץ כל בשר", והרי בארנו.

עי' ע"ח שער מ"ד ומ"ן א.

⁷² עי' לעיל סד ע"ב.

⁷³ אם כן צריך לומר אהבת השם, שהיא מידת המלכות, ולא אהבת הוי"ה, שהיא ו"ק. {}

⁷⁴ "קל שפחה" נמחק בגר"א, ובמקומו איתא "שפחה ועבד".

גברתה".	ותחת שלש רגזה ארץ וגו' תחת עבד כי ימלוך ושפחה כי תירש גבירתה:
---------	--

ובג"ד אמר כו' - כנ"ל, וגם כפשטיה, שלא לעשות כן, וכנ"ל, קרא ואמר מה אקרא כו' (ישעיה מ
ה)⁷⁵, וכמאמר התנא אל תהיו כו': *איהי שפחה ועבד ותחת כו' - כצ"ל, והוא מסט' דעבד מט"ט,
ושפחה דיליה, ומסטריה אם כעבדים (תפילת ר"ה), וכמ"ש בתז"ח (פ ע"ג כה ע"ב⁷⁶) ובג"ד אמר אל
תהיו כעבדים כו' ע"ש בארוכה:

אלהי"ם דא מן ויאמר אלהי"ם יהי אור (בראשית א ג) איהו (פב ע"א) נתיב תליתאה יהי אור י"ה או"ר ⁷⁷ או"ר י' וכד האי נקודה אתעטפת (נ"א אתפשמת) בהאי ⁷⁸ אוי"ר ואתעבידת אור מהכא אתמשכו כל ההויות:	"אלהי"ם", זה מן "ויאמר אלהי"ם יהי אור", הוא הנתיב השלישי. יהי אור, י"ה או"ר, או"ר י'. וכשהנקודה הזו מתעטפת (מתפשטת) באור הזה, ונעשית אוי"ר, מכאן נמשכו כל ההויות.
---	--

אלהים דא כו' - שע"כ פי' מאמר ב', וכאן על הנתיב, אבל לא {פב ע"א} אתפרש עד לקמן (עז
ע"ב &), וכאן מפרש הפרשה פירושו עד יום א', וחוזר לפרש מאמר הראשון, אדהכי כו', ואח"כ
הנתיבות. וקלא תנינא מאמר ב' והנתיבות, וכמ"ש שם: *יהי אור י"ה או"ר אור י' וכד כו' - כצ"ל,
ור"ל דיו"ד הוא דחילו, וכנ"ל (עמוד א) האי י' אתקריאת יראה כו', ואור הוא אהבה, ושניהם הם
אוי"ר, והם י"ה, דחילו ורחימו, כמ"ש בהרבה מקומות, ובחיבורם שהן חיבור או"א, נתהוו הכל,
וז"ש מהכא אתמשכו כו':

קם סבא חד ⁷⁹ פתח ואמר יהי אור ויהי אור יהי אור דא ימינא ויהי אור דא שמאלא דבכל אתר ויהי איהו לשון צער ובגין דא ויהי היום דדא איהו ראש השנה דאיהו שמאלא דאיהו דן דינא דכל עלמא ובגינה אתמר ויהי אור וירא אלהי"ם את האור כי טוב דא עמודא דאמצעיתא דאיהו טוב:	קם זקן אחד פתח ואמר "יהי אור ויהי אור", יהי אור, זה הימין, ויהי אור זה השמאל. שבכל מקום ויהי הוא לשון צער (מגילה ב ע"ג), ולכן "ויהי היום", שזהו ראש השנה, שהוא שמאל, שהוא דן את הדין של כל העולם, ובגללה נאמר "ויהי אור". "וירא אלהי"ם את האור כי טוב", זה העמוד האמצעי, שהוא טוב.
--	--

דאיהו טוב - דכחו"ג לכדם אי אפשר להשתמש, כמ"ש (תענית כג ע"א) השפעת עליהם כו'⁸⁰,
וכמ"ש בתחלה כו'⁸¹, ובדרגיה, ותרא אותו כי טוב הוא, ועי' בפרשת בראשית (טז ע"ב)⁸²:

- מאיר התיקון -

⁷⁵ עי' לעיל הערה 52.

⁷⁶ עי' מלואים אות, ועי' לעיל עד ע"א.

⁷⁷ לו"ר (גר"א).

⁷⁸ מהאי (לש"ו).

⁷⁹ עי' לעיל הערה.

⁸⁰ ז"ל: רבונו של עולם, עמך ישראל שהוצאת ממצרים אינן יכולין לא ברוב טובה ולא ברוב פורענות, כעסת עליהם, אינן יכולין לעמוד, השפעת עליהם טובה, אינן יכולין לעמוד, יהי רצון מלפניך שיפסקו הגשמים ויהא ריוח בעולם.

⁸¹ עי' רש"י בראשית א א: ברא אלהים. ולא נאמר ברא ה', שבתחלה עלה במחשבה לבראתו במדת הדין, וראה שאין העולם מתקיים [ו]הקדים מדת רחמים ושתפה למדת הדין, היינו דכתיב (להלן ב ד) בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם. ועי' מלואים אות (יז).

⁸² ז"ל: וירא אלהי"ם את האור כי טוב (בראשית א ד) דא עמודא דאמצעיתא כי טוב אנהיר עילא ותתא ולכל שאר סטרין ברזא יהו"ה שמא דאחיד לכל סטרין ויבדל אלהי"ם וגו' (שם) אפריש מחלוקת למהוי כלא שלים.

תרגום: "וירא אלהים את האור כי טוב", זה עמוד האמצעי. "כי טוב", האיר מעלה ומטה ולכל שאר הצדדים בסוד יהו"ה, השם שאוחז את כל הצדדים. "ויבדל אלהים וגו'", הפריד מחלוקת להיות הכל שלם.

<p>ויבדל אלהים בין האור ובין החשך בין האור דא אהרן כהנא ובין החשך דא קרח אמר משה לי אתחזי לאפרשא מחלקת דאנא איהו דיוקנא דטוב דלעילא חזא דאתדבק קרח בהשוכא דסטרא אחרא ואכחיש עובדא דבראשית דלא בעא לאתדבקא בשמאלא דאיהו לוי אמר הברדלו מתוך העדה הזאת ורוא דמלה (בראשית א ה) ויבדל אלהים בין האור ובין החשך:</p>	<p>"ויבדל אלהים בין האור ובין החשך", "בין האור", זה אהרן הכהן, "ובין החשך", זה קרח. אמר משה, לי ראוי להפריד המחלוקת, שאני הוא דמות של הטוב של מעלה, ראה שנדבק קרח בחשכה של הצד האחר והכחיש את מעשה בראשית, שלא רצה להדבק בשמאל שהוא לוי, אמר "הבדלו מתוך העדה הזאת", וסוד הדבר "ויבדל אלהים בין האור ובין החשך".</p>
---	--

ויבדל כו' ורוא דמלה ויבדל - דשני מיני הבדלה ומחלוקת הן: א', בקדושה, לאסכמא⁸³ ביניהון ליחדם, וזה מחלוקת הלל ושמאי לשם שמים⁸⁴, דשמים ביניהון⁸⁵. וב', שלא לשם שמים, קרח כו', ובזו צריך הבדלה לגמרי. וכן הוא כאן, ויבדל כו' ויהי ערב כו', כמש"ל (עג ע"א &) יהי רקיע כו' ויעש כו', ע"ש. וכאן הכל בעמודא דאמצעיתא, דאיהו אסכים ואבדיל, וכמ"ש בתז"ח (עג ע"ג &) **וכמה דאפריש כו' הכי מייחד כו'**, וע' כ"ז בפרשת בראשית (דף יז) בארוכה⁸⁶. ואע"ג דמחלוקת והבדלה בשני הוה, מ"מ כלא בימינא ג"כ הוה, דהוא כליל כלא, כל הו' ימים, וכלא ביה הוה, וכמ"ש ע"ש, ובג"כ **בימינא כתיב כלא דהא כו'**:

<p>ויקרא אלהים לאור יום ולחשך קרא לילה (שם ה) שוקא דימינא⁸⁷ דהוא אור דאתמר ויבדל אלהים בין האור איהו שוקא ימינא כהנא⁸⁸ דאתמר ביה (תהלים מז יא) נעימות בימינך נצח וכמה דנצח אתקשר בימינא הכי הוד אתקשר בשמאלא⁸⁹ ויהי ערב ויהי בקר יום אחד (בראשית א ה) ערב דא ערב דיצחק בקר דא בקר דאברהם יום אחד עמודא דאמצעיתא וצדיק דחשבינן חד ולית יום בלא לילה דאיהי שכינתא:</p>	<p>"ויקרא אלהים לאור יום ולחשך קרא לילה". שוק הימין שהוא אור, שנאמר "ויבדל אלהים בין האור", הוא שוק ימין, הכהן, שנאמר בו "נעימות בימינך נצח". וכמו שנצח נקשר בימין, כך הוד נקשר בשמאל, "ויהי ערב ויהי בקר יום אחד". ערב, זה הערב של יצחק, בוקר, זה הבוקר של אברהם. יום אחד, העמוד האמצעי וצדיק שנחשבים כאחד, ואין יום בלי לילה שהיא השכינה.</p>
---	---

***ויקרא אלהים כו' לילה כהנא דהוא אור דאתמר ויבדל אלהים בין האור אתקשר ביה שוקא ימינא דאתמר ביה נעימות כו' - כצ"ל**, ור"ל דפסוק זה על נו"ה מדבר, שהן נק' יום ולילה, דבהון זו"נ כידוע⁹⁰. והן אתקשרו באור וחושך, חו"ג, וזהו הקריאה. ואמר דהוא אור דאתמר כו', ר"ל

- מאיר התיקון -

⁸³ לאסכמא { } היה כתוב לאסכמ'.
⁸⁴ עי' אבות (פ"ה מ"ז): כל מחלוקת שהיא לשם שמים, סופה להתקים. ושאינה לשם שמים, אין סופה להתקים. איזו היא מחלוקת שהיא לשם שמים, זו מחלוקת הלל ושמאי. ושאינה לשם שמים, זו מחלוקת קרח וכל עדתו.

⁸⁵ עי' דברי רבינו (תז"ח כו ע"א ד"ה ואית): פלוגתא דאילנא דחיי שהוא מחלוקת ע"פ הסוד לקבוע הלכה כא' מהן.

⁸⁶ עי' מלואים אות.

⁸⁷ "שוקא דימינא" נמתק בגר"א, ובמקומו איתא "כהנא".

⁸⁸ נמתק בגר"א.

⁸⁹ עי' כללים ח"א ע"ב: בתיקונים [כאן] אמר בדרש הפסוק (בראשית א ה) ויקרא אלהים לאור יום ולחשך קרא לילה, כי נצח והוד הם יום ולילה (איהו בנצח ואיהי בהוד שהם זו"ן יום ולילה כנודע), וחסד וגבורה הם אור וחשך, ואמר הנאמר ויקרא אלהים לאור יום כו', ור"ל כי אתקשר נצח בחסד והוד בגבורה ע"ש בביאור הגר"א. מכאן ראויים שמתחלת אצילותם אתקשר נצח בחסד והוד בגבורה, וכן משמע ג"כ בתיקונים שם סוף תיקון כ"ב שאמר שם (עו ע"ב) קם סבא ושאל ואמאי אתקשר נצח עם חסד כו' וכן הוד עם גבורה כו'.

⁹⁰ עי' לעיל הערה 89, ועי' ע"ח אנ"כ ט', איהו בנצח ואיהי בהוד, ועי' לש"ו כללים ח"ב לב ע"ג, שמביא מקור לזה מלעיל לד ע"א.

אע"ג דשמאלא נק' ג"כ אור, קאמר לאור בקמץ⁹¹, אותו האור שלמעלה מדבר ממנו. והענין, דשמאלא הוא חשך כמ"ש כאן, והוא "הים", זה הים גדול, כמ"ש בפרשת בראשית (יז ע"ב)⁹² ע"ש, אלא דאתכליל בימינא, ואור נהיר בו "אל", וזהו אלהים. ומים הוא חשך. והוא אור במים, וע"ש (טז ע"ב)⁹³ יהי אור כו' ויהי אור דחשך כו' אתכליל ימינא בשמאלא ושמאלא בימינא וירא כו', ר"ל דעמודא דאמצעיתא הוא מהתכללות כפול, ולכן הוא אסכים להכא ולהכא⁹⁴. דלעולם הוא ממוצע, אלא שפעם מכריע לימין, מצד התכללות הראשון, ימינא בשמאלא, ור"ל ששמאל נכלל בו. ופעם לשמאל, מצד התכללות השני (וכמ"ש שני כתובים כו'⁹⁵), ולכן נק' ישראל וישרון, ששניהם ישר, אלא שמעט הוא הכרעתו לשמאל, שהוא מדת הרחמים, ולכן נק' ישראל בכ"מ, ומעט שנקרא ישרון, וכן הלכה כב"ה בכ"מ כו'⁹⁶: ויהי ערב כו' יום א' כו' - כאן הוא האסכמותא⁹⁷, וכמו דב' הקוים ימינא ושמאלא אתקשרו כא', כן עמודא דאמצעיתא וצדיק כחד, ומכריעין ביניהן, ומייחדים אותם. וכאן א"צ התקשרות בין {פב ע"ב} עמודא דאמצעיתא וצדיק, דאין הפרש ביניהם, כמו בין יד לרגל⁹⁸. וז"ש דחשבינן חד, ויום ידוע שהוא בצדיק, ולילה שכינה, אלא דיום בכאן, יום שלם, הוא יום ולילה, ולכן נכלל השכינה ג"כ כאן, וז"ש ולית יום כו', ואתקשר כאן הכל:

– מאיר התיקון –

⁹¹ ויקרא אלהים לאור יום ולחשך קרא לילה ויהי ערב ויהי בקר יום אחד. { } do we need the passuk?
עי' ספר פליאה: לאור הל' שהוא בבינה קמץ מהא' ולכן הא' בחולם, והו' לאור נעלם הוא ת"ת ומתגלגל ועולה בכתר לקחת מלא קומצו ברכה.
⁹² עי' מלואים אות.

⁹³ ז"ל: ז"ל: יהי אור דהוא אל גדול רזא דנפיק מאויר קדמאה ויהי רזא דחשך דאקרי אלהים אור דאתכליל שמאלא בימינא וכדין מרזא דאל הוי אלהים אתכליל ימינא בשמאלא ושמאלא בימינא. וירא אלהים את האור כי טוב (בראשית א ד) דא עמודא דאמצעיתא כי טוב אנהיר עילא ותתא ולכל שאר סטרין ברזא יהו"ה שמא דאחיד לכל סטרין ויבדל אלהים וגו' (שם) אפריש מחלוקת למהוי כלא שלים.

תרגום: "יהי אור" שהוא אל גדול, סוד שיצא מאויר ראשון. "ויהי" סוד של חושך שנקרא אלהים, אור שנכלל שמאל בימין. ואז מסוד של אל אלהים, נכלל ימין בשמאל ושמאל בימין. "וירא אלהים את האור כי טוב", זה עמוד האמצעי. "כי טוב", האיר מעלה ומטה ולכל שאר הצדדים בסוד יהו"ה, השם שאוחז את כל הצדדים. "ויבדל אלהים וגו'", הפריד מחלוקת להיות הכל שלם.
ביאור: אל גדול - חסד ראשון ד"ק דז"א (רח"ו). אלהים אור - גבורה (רח"ו). בימינא - ת"ת (רח"ו).
⁹⁴ מלשון הזהר ח"א יז ע"א הוב"ד במלואים אות.

⁹⁵ ז"ל:

⁹⁶ חוץ ממה שנמנה במסכת עדיות.##*

עי' דברי רבינו בתז"ח כו' ע"א: כמ"ש איש מזריע תחלה יולדת נקבה שאח"כ בא טפת נקבה ומתגברת על טפה דדכורא אשה מזרעת תחלה יולדת זכר שטפה דכורא מתגברת אח"כ כידוע ושמאי היה מסט' דנוקבא לכך היה קפדן מסט' דדינא והלל מסט' דדכורא לכך היה ענוותן לכך זכה לקבוע הלכה כמותו ולכן בכ"מ ב"ה לקולא מסט' דדכורא שדכורא נוטה לימין ונוק' לשמאל חוץ מאותן שנשנו בעדיות שעדיות מסט' דנוקבא שהוא כלל של כל הש"ס וכל המחלוקות וז"ש עדיות כמ"ש והאבן הזאת תהיה לעדה כו' כי היא מעיד על מעשה האדם כידוע מה אעידך כמ"ש לעיל דף ע"ב ע"ג וז"ש אלו ואלו דברי אלהים "חיים שפלוגתא שלהן מסט' דאילנא דחיי כמ"ש למטה והוא דברי אלהים חיים כמ"ש לעיל ואית אלהים חיים כו' והלכה כב"ה מפני מה זכו ב"ה לקבוע כמותן מפני שנוחין ועלובין היו כנ"ל מסט' דדכורא ולא עוד אלא שמקדימין דברי ב"ש לדבריהן כנ"ל אשה מזרעת תחלה יולדת זכר ובדכורא הלכה כמותן כנ"ל.

⁹⁷ עי' זר"ח סו ע"ב.

⁹⁸ והאמת הוא כי על נצח והוד עם החו"ג יש עוד טעם פשוט מ"ש עליהם לשון אתקשר, והוא משום כי הרי מצד עצמם הרי הם רחוקים זה מזה, כי הרי יש הפרש והפסק דריחוק מקום בין יד לרגל, לכך נופל עליהם היטיב לשון אתקשר, ור"ל שהגם שהנצח והחסד וכן ההוד והגבורה הנה הם מצד עצמם רחוקים זה מזה, עכ"ז נתקשרו יחד להיות לחד וכמ"ש הגר"א בתיקון ל' (בד"ה ויהי ערב בדף פב ריש ע"ב). וזהו לשון אתקשר שאמרו [והקישור הנה הוא ע"י הצינורות אשר נתייסד מהחסד להנצח ומהגבורה להוד], אבל האמת הוא כי כל הקשר שבהם הנה הוא נעשה להם בתחלה מעת ששת ימי בראשית, כי כ"ז הנה הוא מהתיקון דשם מ"ה, ונסדר ונתייסד מאז ומקדם להיות הנצח יונק וקשור בהחסד, וכמו שהוא במציאותו בימין וכדרכו כי הוא ענף החסד, וכן ההוד הוא לעולם יונק וקשור בהשמאל וכדרכו שהוא ענף הגבורה, אבל לא כמו שכתב בזה רבינו הקדוש הרמ"ק ז"ל (כללים ח"א ע ע"ג).

<p>אדהכי הא קלא סליק ומתפוצץ ברומי רקיעין והוה אמר משריין קדישאן דמתיבתא דרקיעא דלעילא ותתא אזדרו ואתקנו לקדמות מטרוניתא דקא אתיא למיעאל קדם מלכא בכמה קשוטין דפקודין דעשה קומו משריין לקדמותא אדהכי הא קלא תניינא הוה מתערא לגבי מארי מפתחון הא שכינתא קא אתיא למיעאל להיכלא דילה אדניי שפתי תפתח (תהלים נא יז):</p>	<p>בין כך, הרי קול עולה ומתפוצץ ברומי הרקיעים, והיה אומר "מחנות קדושים של ישיבת הרקיע של מעלה ומטה, הזדרזו והתתקנו לפני המלכה, שבאה להיכנס לפני המלך בכמה קשוטים של מצוות עשה, קומו מחנות לקראתה". בינתיים, הרי קול שני היה מתעורר אל בעלי המפתחות, הרי השכינה באה להיכנס להיכל שלה, "אדניי שפתי תפתח".</p>
---	---

אדהכי הא כו' - אחר שהשלים לפרש הפרשה, ופירש ב' נתיבות הראשונות שכלולין במאמר הראשון, ופי' שאר הפרשה, שהוא הקדמה לנתיבות האחרות כמ"ש לקמן, מפרש עתה מאמר הראשון, קלא קדמאה, והוא מאמר. וקלא תניינא, והוא מאמר שני. כלל כל נתיבות שבו. וז"ש **אדהכי כו' אדהכי כו'.** וקלא תניינא מפרש לקמן (עמוד ב) **אדהכי הא קלא כו' והוא קלא תניינא דכאן ועמש"ש: סליק כו' אזדרו כו' -** שמאמר הראשון הוא פקודא קדמאה, אנכי (שמות כ ב), שכולל כל מ"ע, כמ"ש בפ' יתרו (צא ע"א) **אלין אינון כו' ברזא דאנכי כללא דזכור,** ולפיכך ההוא קלא לקבלא למטרוניתא לבעלה לאתקנא לה ברזא דזכור, ולכן אמר **משריין כו' דלעילא ותתא,** שהן ו"ק דלעילא, הן חג"ת, ודלתתא נה"י, כמ"ש בתז"ח. וקלא תניינא הוא ברזא דנבואה כמש"ל, והוא מטרוניתא בהיכלין דילה, בעולימתין דילה. וז"ש **לגבי כו' להיכלא דילה כו'.** והראשון הוא בסוד ק"ש, ישראל בעלה. והשני בסוד תפילה, וז"ש (תהלים נא יז) **אדניי שפתי תפתח,** שהיא בסוד אדני וכמש"ל תיקון י"ח (כח ע"ב &) **כד סליקת לגבי מלכא כמה כו' וכד איהי בהיכלאה כלהו נביאיא סלקין תמן ודפקין לתרעא ואמריין אדני שפתי תפתח, תלת קדמאין דצלותא כו',** עש"ב. ואמר **ברומי רקיעין,** שהן היכלות דז"א. וכן בקלא תניינא אמר לקמן ג"כ ברומי רקיעין, והן היכלות דנוק', וכמש"ל בפ' פקודי (רמה ע"א⁹⁹) **באינון רקיעין עליאין ובאינון כו'.** ואמר ברומי לאפוקי רקיעין דילן, וכמ"ש (תפילה עלינו לשבח) **ושכינת עוזו¹⁰⁰ בגבהי מרומים:**

Commented [YL10]:
???

<p>בההוא זמנא מטרוניתא עלאה קא נחתת לגבה לקבלא לה בפקודא קדמאה בכמה קלין ושופרות וסלקין תרוייהו לגבי מלכא וכלהו הוו שאלין (שיה"ש נ ו) מי זאת עולה מן המדבר מ"י דאיהי אימא עלאה בזא"ת עולה וכד סליקת לעילא¹⁰¹ אתעבידת כסא למלכא עלאה ובה פתח אנכ"י דהכי סליק לחושבן כס"א וכד אתחברו תרוייהו אתמר בהו (שמות כ ב) אנכי ה' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים אשר</p>	<p>באותו זמן המלכה העליונה יורדת אליה לקבלה במצוה הראשונה בכמה קולות ושופרות, ושתייהן עולות למלך, וכולם היו שואלים "מי זאת עולה מן המדבר". מ"י, שהיא האם העליונה, עולה ב"זאת". וכשעולה למעלה נעשית כסא למלך העליון, ובה פותח "אנכ"י", שכך עולה לחשבון כס"א. וכששניהם התחברו, נאמר בהם "אנכי יהוה אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים", "אשר" מרומז הוא במלת בראשית, "אשר" זו</p>
--	---

- מאיר התיקון -

⁹⁹ ז"ל: רבי שמעון קם ואמר זכאה חולקא דילך אדם קדמאה ברירא דכל נבראין ודוקיימין בעלמא דרבי לך קודשא בריך הוא על כלא ואעיל לך בגנתא דעדן ואתקין לך שבע חופות ביה לאשתעשעא בענוגא דנעם עלאה כמה דאת אמר (תהלים כז ד) לחזות בנעם יהוה ולבקר בהיכלו לחזות בנעם ה' לעילא ולבקר בהיכלו לחזות בנעם יהוה באינון שבעה רקיעין לעילא ולבקר בהיכלו באינון שבעה רקיעין דלתתא ואלין קיימין אלין לקביל אלין:

תרגום: רבי שמעון קם ואמר, אשרי חלקך אדם הראשון, נבחר מכל הנבראים שעומדים בעולם, שהגדיל אותך הקדוש ברוך הוא על הכל והכניס אותך לגן עדן, ותקן לך שבע חופות שם להשתעשע בענג של הנעם העליון, כמו שנאמר "לחזות בנעם ה' ולבקר בהיכלו". "לחזות בנעם ה'", למעלה. "ולבקר בהיכלו", למטה. "לחזות בנעם ה'", באותם שבעת הרקיעים למעלה. "ולבקר בהיכלו", באותם שבעת הרקיעים שלמטה, ואלה עומדים אלה כנגד אלה.

ביאור: חופות - פי' נגד ז' קצוות דז"א (מ"מ). עלאה - פי' בינה (מ"מ). לעילא - פי' ז' קצוות דמלכות (מ"מ).

¹⁰⁰ זכור לי שגרסת הגר"א וכסא כבודו.
¹⁰¹ עי' פח ע"ב ד"ה ובההוא.

האם שהיא "אשר אה"ה".	איהו רמיז במלת בראשית אשר דא אימא דאיהו אשר ¹⁰² אה"ה:
----------------------	--

בההוא זמנא כו' - קאי אקלא קדמאה וכן כלם: מטרוניתא עלאה - שכינה עלאה, שהוא (שמות כ א) וידבר אלהים את כו', והשכינה עלאה נחית תחלה לקראת ישראל, שבהן כנסת ישראל, וכמ"ש ויהי ביום כו' (שמות יט טז¹⁰³), ואח"כ ויוצא משה כו' (שם יז¹⁰⁴), ואח"כ וירד ה' על כו' (שם כ¹⁰⁵), דהוא מלכא. וז"ש וסלקין תרווייהו כו': בכמה קלין כו' - כמש"ש (שם טז) ויהי קולות וברקים כו', והן ז' קולות דילה הידועין¹⁰⁶, וכן שופרות: ובה פתח אנכי כו' - כמו שמפרש והולך, דהכי סליק כו', ואנכי הוא רזא דחבורא דתרווייהו, כמ"ש בפרשת יתרו (צא ע"א¹⁰⁷) אנכי רזא דתרין כרסוון אני כו': אשר רמיז כו' - כאן מפרש האיך פקודא דא רמיז במאמר הראשון:

אשר קדשנו במצותיו אשר קדש ידיר מבטן ¹⁰⁸ דאיהי בטן דאתמר ביה (איוב לח כט) מבטן מי יצא הקרח (יחזקאל א כב) הקרח הנורא מאי נורא דא עמודא דאמצעיתא מאי קדש ידיר מבטן בטן דאתמר ביה ¹⁰⁹ דא צדיק ¹¹⁰ אשר דאיהו אימא עלאה קדשנו בעמודא דאמצעיתא וצונו בצדיק ¹¹¹ על כל פקודא ופקודא בגין דהו איהו מצווה וחד ומצוה משום, שאחד הוא מצווה, ואחד	"אשר קדשנו במצותיו", אשר קדש ידיר מבטן" (ברכת המילה), שהיא הבטן שנאמר בה "מבטן מי יצא הקרח". "הקרח הנורא", מה זה נורא, זה העמוד האמצעי. מה זה "קדש ידיר מבטן", הבטן שנאמר בו, זה צדיק, "אשר" שהיא האם העליונה. "קדשנו" בעמוד האמצעי. "וצונו" בצדיק. על כל מצוה ומצוה משום, שאחד הוא מצווה, ואחד
---	---

- מאיר התיקון -

¹⁰² עי' לקמן ע"ב ראש ואשר. ועי' ע"ח שער טז פרק ב: ונחזור לענין, כי כבר ביארנו מציאות המ"ב שיוורד מהחך לגרון בזווג פה העליון של א"א להוציא זו"ן. והנה אותיות גיכ"ק הם בחך, והם רומזים אל הג' יה"ו העולין חק"ל, כי גיכ"ק עם הד' אותיות ועם המלה הכל גי' חק"ל, והרי כאן טפת מ"ד שעולה מ"ב. וכבר ידעת (תענית כה ע"ב) שאין טפה יורדת מלמעלה שאין טפיים עולה מלמטה (למעלה) כנגדה, והם סוד מ"ג של הגרון. והענין כי כבר ידעת (זווגים ב ג) כי מגרון א"א נעשה כתר לראש או"א, והגרון כבר ידעת שהוא בינה דא"א, והנה הוא מוכרח שיהיו ב' בחי', א' לאבא ואחד לאימא, ושניהן ב' שמות של אה"ה המורים על היותן מבינה דא"א, וז"ס (שמות ג יד) אה"ה אשר אה"ה, כי כל מה שאמר הקב"ה למשה הוא שהודיעו ענין יצירה דז"א מתחלתו ועד סופה כמבואר בזוהר (ויקרא דף יא ע"א), וזהו הענין כי האה"ה הא' בסוד אבא, ואה"ה הב' בסוד אמא, ואשר (הם) אותיות ראש באמצע ב' שמות אה"ה, להורות כי גרון זה נעשה ראש לב' אה"ה הנ"ל שהוא או"א, ולכן הושם מלת אשר באמצע הב' אה"ה, כי אשר אותיות ראש.

¹⁰³ ויהי ביום השלישי בהית הבקר ויהי קלת וברקים וענן כבד על ההר וקל שפר חזק מאד ויחרד כל העם אשר במחנה: { }

¹⁰⁴ ויוצא משה את העם לקראת האלהים מן המחנה ויתיצבו בתחתית ההר: { }

¹⁰⁵ וירד ה' על הר סיני אל ראש ההר ויקרא ה' למשה אל ראש ההר ויעל משה: { }

¹⁰⁶ עי' זהר חדש (ג ע"א): תאני ר' שמעון, על שבעה עמודים הארץ עומדת, שנאמר חצבה עמודיה שבעה, והם תלויים על המים, וכנגדם אמר דהמע"ה שבעה קולות, דכתיב קול ה' על המים וכו'. ועי' בהיר (אות כח) נאמר אחד אומר (שמות כ' טו) וכל העם רואים את הקולות, ונאמר אחד אומר (דברים ד' יב) קול דברים אתם שומעים, הא כיצד, בתחילה רואים את הקולות. ומה ראו שבע קולות שאמר דוד. ולבסוף שמעו הדיבור היוצא מבין כולם. ועי' לקמן הערה 129.

¹⁰⁷ ז"ל: אנכי רזא דתרין כרסוון אני וי' (כ) דכורסייא [אחרא עילאה] ואחרא (נ"א אני כורסייא חדא כ' כורסייא אחרא עלאה):

תרגום: אנכי סוד של שני כסאות, אני [י'] (כ) של כסא אחר עליון (אני כסא אחד, כ' כסא אחר עליון).

ביאור: כרסוון - בינה ומלכות, שניהם נק' כסא, בינה כסא לא"א, ומלוכת כסא לז"א, ומפרש הזהר כיצד נרמזו ב' הכסאות באנכי ואמר אני כ' וכו' (מ"מ). דכורסייא - כ' הוא ה' עילאה, כסא הכבוד, אני ידוע (יהל אור). ועי' זהר הרקיע ח"א ג ע"א. אחרא - ור"ל אני היא מלכות, וכ' היא כסא העליון שהיא בינה (מ"מ).

¹⁰⁸ עי' לקמן פח ע"ב: אשר קדש ידיר מבטן ודא אימא דאתמר בה מבטן מי יצא הקרח.

¹⁰⁹ "מבטן בטן לאתמר ביה" נמחק בגר"ל, ובמקומו איתא "יליד".

¹¹⁰ עי' ביאורים ח"א עד ע"ג שמצדיק את הגרסא בטן דא צדיק: { }

¹¹¹ "קדשנו צעמודל לאמלעיתא ולונו כלדיק" נמחק בגר"ל, ובמקומו איתא "קדשנו כלדיק ולונו צעמודל לאמלעיתא".

<p>עושה חד מצווה על המצוה דאיהי שכנתא מצות ה' ברה מאירת עינים (תהלים יט ט) וחד עושה עשייתה דאיהו {פב ע"ב} מעשה דפקודא דהכי אוקמוהו מארי מתניתין גדול המצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה:</p>	<p>עושה. אחד מצווה על המצוה שהיא שכנה, "מצות יהוה ברה מאירת עינים". ואחד עושה, עשייתה שהוא מעשה של מצוה. שכך פרשוהו בעלי המשנה "גדול המצוה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה".</p>
--	--

*מאי קדש ידיד ידיד דא צדיק - כצ"ל, וכן אמר לקמן בריש תיקון ל"ט (פח ע"ב) בצדיק דאיהו קדש ידיד כו': *קדשנו בצדיק וצונו בעמודא דאמצעיתא - כצ"ל, דעמודא דאמצעיתא בעל הבית מצוה, וצדיק אורח¹¹². עושה פרי בה, ומעשה דפקודא הוא "קדשנו", והוא בצדיק, כמש"ל קדש ידיד, וכן {פב ע"ג} אמר בריש תיקון ל"ט ע"ש:

Commented [YL11]: יקוד

<p>ועוד מצווה דא עמודא דאמצעיתא דאיהו מצווה מסטרא דאבא דאיהו רא"ש ומסטרא דאימא¹¹³ דאיהו אש"ר והכי צדיק מצווה ועושה מתרוייהו ובגין דא אתמר על תרוייהו אשר קדשנו אמא קדשנו ואבא צונו על מאן על שכנתא תתאה דאיהי פטר כל רחם פתיהו דרחם דאיהו רמ"ח פקודין איהי מצות ה' בכל אבר ואבר דמלכא איהי מצוה ועוד אשר קדשנו¹¹⁴ מסטרא דאבא [עד ע"ב] ואימא הה"ד ויאמר אלהי"ם יהי אור ויהי אור (בראשית א ג) ויאמר מסטרא דאבא דאיהו י' יהי מסטרא דאימא¹¹⁵ דאיהי ה' חד אמירה וחד הויה עשייתה¹¹⁶ דתרוייהו יהי אור:</p>	<p>ועוד מצווה, זה העמוד האמצעי, שהוא מצווה מצד האב, שהוא רא"ש. ומצד האם, שהיא אש"ר. וכך צדיק מצווה ועושה משניהם. ולכן נאמר על שניהם, "אשר קדשנו". האם "קדשנו", והאב "צונו". על מי, על השכינה התחתונה, שהיא "פטר כל רחם". פתיחת הרחם, שהוא מאתים ארבעים ושמונה מצוות, היא מצות יהוה בכל איבר ואיבר של המלך, היא מצוה. ועוד "אשר קדשנו", מצד האב והאם, זהו שנאמר "ויאמר אלהי"ם יהי אור ויהי אור". "ויאמר" מצד האב, שהוא י', "יהי" מצד האם, שהיא ה'. אחת אמירה ואחת הויה, עשייתה של שניהם "יהי אור".</p>
---	---

דאיהו ראש - ר"ל, כמו הראש שמצוה על כל דבר: *ומסט' דאימא אשר קדשנו - כצ"ל, ור"ל עושה כנ"ל¹¹⁷: על מאן על כו' - ר"ל, הוא סיוס הברכה, על נטילת לולב, שהוא המצוה עצמה, הוא במלכות, וכן בכל מצוה: בכל [אבר] ואבר דמלכא איהי מצוה - ר"ל, דו"א הוא התורה, ברמ"ח מ"ע שבתורה, רמ"ח אברים, והיא כלולה בו, בכל מצוה בעשית המצוה: *ועוד אשר קדשנו וצונו מסט' דאור"א - כצ"ל, ור"ל בין קדשנו בין צונו, שניהם מסט' דתרוייהו. וכמו שמפרש והולך, דבתחלה מפרש קדשנו וצונו, חד בעמודא דאמצעיתא וחד בצדיק, ואח"כ מפרש שניהם בשניהם, אלא קדשנו מסט' דאימא, וצונו מסט' דאבא, ועתה מפרש שניהם בשניהם: הה"ד ויאמר

– מאיר התיקון –

¹¹² עי' הערה 23, ועי' מלואים אותיות (ח) ו-.

¹¹³ אש"ר קדשנו (נוסף בגר"א).

¹¹⁴ וצונו נוסף בגר"א.

¹¹⁵ עי' בזה טנת"א ה: אומר אבא בסוד הוי"ת, ועושה אימא בסוד אלהי"ם כנז', ועי' בזהר (ח"א כב ע"א), ותז"ח (מ ע"ג) (ביאורים ח"א עב ע"ד). ז"ל הזהר ח"א כב ע"א: ויאמר הוה אמר לאלהי"ם יהי אור מארי דבניינא (פי' חכמה - רח"ו) איהו אומר ואומנא (אמא - רח"ו) עביד מיד.

¹¹⁶ עשייה (גר"א).

¹¹⁷ עי' לקמן (קכה ע"ב): ומאנא דנקודין איהו נפש נשמתא איהי כתר על כלהו, ומינה כתרין דאינון טעמי תנועה דנקודין ואתוון, ואיהי תליא במחשבתא ונקודין תליין באמירה אתוון בעשייה, ודא איהו אומר ועושה מסטרא דימינא אמירה מסטרא דשמאלא עשייה, עמודא דאמצעיתא כליל תרוייהו אומר ועושה, ובמאי אומר ועושה בהויה דאתמר בה יהי אור ויהי אור יהי אור ויהי אור ואתעביד אור דאחיד בתרוייהו בעמודא דאמצעיתא.

תרגום: וכלי הנקודות הוא נפש הנשמה, הרי היא כתר על כולם, וממנה הכתרים הרי הם טעמי התנועה של הנקודות והאותיות, והיא תלויה במחשבה, והנקודות תלויים באמירה של אותיות שבעשייה, והיינו "אומר ועושה" מצד ימין אמירה ומצד שמאל עשייה, עמוד האמצעי כולל את שניהם אומר ועושה. ובמה אומר ועושה. בהו"ה שנאמר בה "יהי אור ויהי אור" "יהי אור" - יהי י' באור ונעשה אור, שמאחד בשניהם דהיינו בעמוד האמצעי.

כו' - ר"ל, האמירה הוא צונו, ויהי הוא מעשה. ומפרש והולך ויאמר מסט' דאבא, יהי מסט' דאימא, והן תרווייהו בצווי: *עשיה דתרווייהו ויהי אור - כצ"ל, ור"ל כולל שניהם, שלכן נתוסף וא"ו:

<p>ועוד אשר על שם באשרי כי אשרוני בנות (בראשית ל יג) אשר הוצאתיך מארץ מצרים וכי עבד דאיהו בבי אסירי דמלכא ואבטח ליה מלכא לאפקא ליה מבי אסירי אית ליה למלכא לשבחה גרמיה אשר הוצאתיך מארץ מצרים כמה זמנין אלא חמשין זמנין אדכיר באורייתא יציאת מצרים לקבל חמשין תרעין דבינה לאשתמודעא לון מאן אתר אפיק לון מן גלותא:</p>
--

מאינון שבע קלין – הידועין: קול ה' בכח כו', והן קלות וברקים דיצחק כליל באברהם¹²⁶, אחת ושתיים, וקל שפר, קול השפר, יעננו בקול, רואים את הקולות, ג"כ כלילן כחדא, וכמ"ש בפרשת בראשית (יז ע"א)¹²⁷ **וכמה דחשך כו', הכי לילה כו'.** ומ"ש בגמ' (ברכות ו ע"ב) ה' קולות¹²⁸, ורואים את הקולות, קולות דמעיקרא שפיר הוא, דאינון אלא ה"ח וה"ג, ובהנך ב' הוא כלילותם. ולפי מ"ש במ"א דקול השביעי הוא באימא, וכ"מ כאן, לא חשיב, שהוא שרשם. ויסוד כלילותם. ובמ"א כתבתי ענין הז' קולות: א', הוא קול פנימי, קול גדול ולא יסף. ג', חג"ת הוא הקול בפה. ג', נה"י הוא היוצא לחוץ, עד מקום גבולו. ומשם חוזר לאחור, והוא בת קול. וז"ש **ואיהי הות כו' בת הי' כו' : קול דברים כו' –** [נ"ב בכ"ק: כן הוא בבחיר (ג ע"ב &) ע"ש בארוכה¹²⁹. אבל שם אמר ז' קולות עם מלכות, ועל כולן רואין הקולות לבד, עלאין קול דברים כו'. ואמר שם דקול א' מז' קולות היה בארץ, שנא' מן השמים השמיעך כו' ועל הארץ כו', ודבריו { פב ע"ד } שמעת מתוך האש, וזהו קול האחרון, ע"ש.] (הרבה צ"ע, דהא חשב שם בפסוק שבעה קולות לבד זה, וכבר אמר – מאיר התיקון –

: Commented [YL12]
א ברור לי כוונתו בת
הי?
בת היא
בת היתה לאברהם אבינו
ובכל שמה?

וכמ"ש בדרושי הצלם (דרוש ב בכללי חו"ג כלל טו). והדעת הוא נשמת פנימיות ה"ק כמ"ש שם (כלל טז), ולכן הז"א שהוא ה"ק הוא נקרא דעת, וכמ"ש בנסירה (פרק ז בהגהת מהרח"ו שם) וכן הוא במוחין (פרק ז).

¹²⁶ עי' זהר ח"ב פא ע"א: ויהי קלת וברקים אמר רבי אבא קלת כתיב חסר תרין קלין דאהדרו לחד דא נפקא מן דא רוחא ממיא ומיא מרוחא תרין דאינון חד וחד [דאיהו] (דכלילא ביה) תרי. תרגום: "ויהי קולות וברקים", אמר רבי אבא, נאמר קלת חסר, שני קולות שחזרו להיות אחד, זה יוצא מזה, רוח ממים ומים מרוח, שנים שהם אחד ואחד שהוא שנים.
¹²⁷ ז"ל: וכמה דחשך תיאובתיה לאתכללא באור, הכי לילה תיאובתיה לאתכללא ביום. תרגום: וכמו שתשוקת החושך להיכלל באור, כך הלילה תשוקתו להיכלל ביום.
ביאור: באור - חסד ת"ת (רח"ו). לילה - מלכות (רח"ו).

¹²⁸ ז"ל: אמר רבי חלבו אמר רב הונא כל הנהנה מסעודת חתן ואינו משמחו עובר בחמשה קולות שנאמר קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה קול אומרים הודו את ה' צבאות ואם משמחו מה שכרו אמר רבי יהושע בן לוי זוכה לתורה שנתנה בחמשה קולות שנאמר ויהי ביום השלישי בהיות הבקר ויהי קולות וברקים וענן כבד על ההר וקול שופר וגו' ויהי קול השופר וגו' והאלהים יעננו בקול איני והא כתיב וכל העם רואים את הקולות אותן קולות דקודם מתן תורה הוו. ועי"ש בביאור האגדות: **וא"ר חלבו כו' כל הנהנה מסעודת חתן כו'.** חמשה קולות הם שו"א סג"ל, שהוא חתן כלה. וקול הוא זיווג חסד ודין, שילוב ג' שמות, וג' שמות שבהן נברא העולם. והשם כפשוטו ובכפל אות בחבירו. ושם הדעת שמתפשט בה' קולות. והנה קול ששון וקול שמחה הוא שני שושבינין של חתן וכלה, קול אומר הודו ה' צבאות ידוע, ונכללין באחד. וכן התורה ניתנה באותן הה' קולות.

אותם קולות דקודם כו'. פי' אותן ב' הקולות הם הכללים שבהם, חותם בתוך חותם, חול"ם וחיר"ק, ואין בכלל אלא מה שבפרט, ואלו ה' קולות הוא מה שאומר למטה כאילו הקריב תודה כו', כאילו בנה שנאמר כי אשיב שבות הארץ כו'. וקול כלה שלמעלה הוא כלת משה. ותודה ידוע בסוד תודה ושלמיו. והרש"א כתב שהם ה' מוצאות אותיות התורה ע"ש. והם ג"כ ז', ששניים ושפתיים כפולים. ואמר סעודות חתן כו' קול חתן וקול כלה, שהוא קול ודבור, וכן התורה נתנה בה' דברים, ט"ו נ"ת ד"א {טעמים, נקודות תגין, דגושים} {, אותיות}. וכן בדבור ה' דברים, מחשבה וב' הבלים וקול ודבור.

¹²⁹ ז"ל: כה. אמר מר מאי דכתיב (שמות כ' י"ח) וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים, וכי נראים קולות, אלא וכל העם רואים את הקולות אותן קולות שאמר דוד (תהלים כ"ט ג) קול ה' על המים אל הכבוד הרעים ה' גו' קול ה' בכח ואומר (ישעיה י' יג) בכח ידי עשיתי, ואומר (שם מ"ח יג) אף ידי יסדה ארץ, קול ה' בהדר ואמר קרא (תהלים קי"א ג) הוד והדר פעלו וצדקתו עומדת לעד, קול ה' שובר ארזים (שם כ"ט ה) זה קשת שמשברת עצי ברושים ועצי ארזים, קול ה' חוצב להבות אש (שם ד) זה שעושה שלום בין המים ובין האש, שחוצב כח האש ומונע אותו מללחוך המים וגם מונען מלכבותו, קול ה' יחיל מדבר (שם ח) שנאמר (שם י"ח נ"א) ועושה חסד למשיחו לדוד ולזרעו עד עולם, יותר מן המדבר, קול ה' יחולל אילות ויחשוף יערות ובהיכלו כולו אומר כבוד (שם כ' ט), וכתוב (שה"ש ב' ז) השבעתי אתכם בנות ירושלים בצבאות או באילות השדה, הא למדת שבשבע קולות ניתנה תורה, ובכלם נגלה אדון העולם עליהם וראוהו והיינו דכתיב וכל העם רואים את הקולות:

כו. נאמר אחד אומר (שמואל ב' כ"ב) ויט שמים וירד וערפל תחת רגליו, ונאמר אחד אומר (שמות י"ט כ) וירד ה' על הר סיני אל ראש ההר, ונאמר אחד אומר (שם כ' כ"ב) כי מן השמים דברתי עמכם, הא כיצד. אשו הגדולה היתה בארץ שהוא קול אחד ושאר הקולות היו בשמים דכתיב (דברים ד' לו) מן השמים השמיעך את קולו ליסרך ועל הארץ הראך את אשו הגדולה ודבריו שמעת מתוך האש, ומאי היא הגדולה, ומאין היה יוצא הדיבור מתוך האש שנאמר (שם) ודבריו שמעת מתוך האש: ועי' לעיל הערה 106.

מאינון שבע קלין, והוא עם אימא כמ"ש למטה, שביעאה באימא כו'. ועוד מ"ש, ועל אימא עלאה כו', הא כל ד' קלין, כן לבד בת קול וכמו שמפרש והולך, אבל בת כו'. ועוד, מאי על אימא עלאה, הל"ל ועלה כו'. ועוד קול דברים איננו באותה פרשה, ונראה שט"ס וכצ"ל, דכל חד וחד קלא עלאה כו' ספירין עילאין) ט"ס כאן וכצ"ל, תלת ספירין עילאין, ועלייהו אתמר קול דברים אתם שומעים ותמונה אינכם כו', ור"ל על הז' קלין דלמעלה: *הקולות את את ודאי - כצ"ל:

<p>ברקים מסטרא דצדיק דאתמר ביה ויצא כברק חצו ענן דא שכינתא כלילא משבעה ענני כבוד דבה מתכסין קלין וברקין ומסטרא דימינא אתקריאת עננא ומסטרא דשמאלא ערפל הה"ד (שמות כ &) ומשה נגש אל הערפל אשר שם האלהים:</p>	<p>ברקים מצד הצדיק, שנאמר בו "ויצא כברק חצו". ענן זו השכינה, הכלולה משבעה ענני כבוד, שבו מתכסים קולות וברקים. ומצד הימין נקראת "ענן", ומצד השמאל "ערפל". זהו שנאמר "ומשה נגש אל הערפל אשר שם האלהים".</p>
--	---

ברקים מסט' כו' - ג"כ כלילא משבעה, דכמו דכלילין כלהו בעמודא דאמצעייתא, כן כלילין בצדיק, וכן בשכינה, וע"ל (ב ע"ב א ע"א, א ע"ב) וש"מ: כברק חצו - חצו ידוע שהוא בצדיק, כמ"ש (מב ע"א נג ע"ב) והא קשת לגבך כו' תלת וי' כו', ר"ל שכתוב (שמואל א' כ ב) שלשת החצים צדה כו', תלת טפין, יורה כחץ¹³⁰. וע"ל סוף תיקון י"ד (כה ע"ב תיקון יג ל ע"א) תלת יודין דאינון כו', פתח ר"ש כו' חד ב"נ צדיק שמי' כו', עש"ב: הה"ד ומשה כו' - האלהים דייקא¹³¹:

<p>ועוד אנכי דא שכינתא תתאה ורוא דמלא אנכי אנכי הוא מנחמכם אימא עלאה אנכי לעילא אנכי אימא תתאה לתתא ועל תרוייהו אתמר ראו עתה כי אני אני הוא כשמך אלהים בן תהלתך על קצוי ארץ:</p>	<p>ועוד "אנכי" זו שכינה התחתונה, וסוד הדבר, "אנכי אנכי הוא מנחמכם". האם העליונה אנכי למעלה, אנכי האם התחתונה למטה. על שתיהן נאמר "ראו עתה כי אני אני הוא", "כשמך אלהים בן תהלתך על קצוי ארץ".</p>
--	---

כשמך כו' - תהלה הוא בבניה, כמ"ש ותהלתי אחטם לך¹³²:

<p>הא הכא פקודא קדמאה ולית פקודא דלא אתייהיב בדחילו ורחימו¹³³ דאיהו ב' ודא ב' מן</p>	<p>הרי כאן מצוה ראשונה, ואין מצוה שלא נתנה ביראה ואהבה, שהוא ב', וזה ב' מבראשית. היראה של היראה</p>
---	---

– מאיר התיקון –

¹³⁰ עי' לעיל ל ע"א.

¹³¹ עי' שעה"כ יוה"כ ד, שאלהים היא נוק'. { } וצ"ע שיש ה' הידיעה מוסיף משהו.

¹³² עי' מבר"ש (ש"ג ח"ב פ"ז): הבינה נק' תהלה וסודה בחוטם כמ"ש ותהלתי אחטם לך. ועי' אד"ר קלח ע"א: וכד אתגלי עתיקא בזעיר אפין כלא ברחמי אתחזון, וחוטמא אשתכך ואשא ותננא לא נפיק כד"א ותהלתי אחטם לך (ישעיה מח).

עי' זהר ח"ב קכב ע"ב: שאני חוטמא דעתיקא דלא אצטריך דחוטמא דעתיקא אך אפים בכלא אקרי והוא נהירו דחכמתא סתימאה אקרי חוטמא דיליה והיינו תהלה דכתיב (תהלה לדוד (תהלים קמה א) וכתיב) (ישעיה מח ט) ותהלתי אחטם לך ועל דא אתער דוד מלכא תהלה לדוד וגו': תרגום: שונה החוטם של העתיק שלא צריך, שחוטם של העתיק אך אפים בכל נקרא, ואותה הארה של החכמה הסתומה נקראת חוטם שלו, והיינו תהלה שנאמר "ותהלתי אחטם לך", ועל זה התעורר דוד המלך "תהלה לדוד וגו'".

ביאור: אצטריך - חוטמא דאריך [לא צריך] תיקון הקרבן, ואם אינו מתגלה בלא קרבן הוא מפני שחוטמא דזעיר לא הוכנה זו ההגונה כדי לקבל אורו ושפעו (אור יקר).

אחטם לך - שהכל עולים לחוטמא, והוא ג"כ סוד תהלה לדוד, שכל שירות ותשבחות של דוד היה הכלל בסם הגבורות שדוד אחוז בהם (ב"י).

¹³³ עי' שער רוה"ק י ע"ב: א"ל כונת הצדקה והתפלה והוא לייחד שם י"ה הנפרד מן ו"ה וקודם שהאדם יעשה איזו מצוה או צדקה יאמר לייחדא שמא דקב"ה ושכינתיה בדחילו ורחימו ורחימו ודחילו בשם כל ישראל ויכוין לחבר שם י"ה שהם דחילו ורחימו עם ו"ה שהם קב"ה ושכינתיה. ועי' פע"ח שער הזמירות פרק ה: צריך קודם שיעשה מצוה או צדקה לומר ליחדא שמא דקב"ה ושכינתיה בדחילו ורחימו לחבר י"ה עם ו"ה בשם כל ישראל. שזה אר"א.

<p>בראשית דחילו דיראה¹³⁴ ורחימו דאינון¹³⁵ ב' עלאה ב' תתאה ב' עלאה הא אתמר דאיהו דחילו ורחימו ב' בתראה (נ"א תתאה) תורה ומצוה ואיהי ב' מבר"א בהפוך אתון אב"ר איהי מצוה בכל (נ"א דכל) אבר ואבר פקודא קדמאה איהו אנכי ה' אלקיך¹³⁶ ואיהו ב' דחילו ורחימו איש אמו ואביו תיראו מסטרא דדחילו כבד את אביך ואת אמך מסטרא דרחימו ותרוייהו אינון זכור ושמור:</p>	<p>ואהבה, שהן ב' עליונה, וב' תחתונה. ב' העליונה, הרי נתבאר, שהיא יראה ואהבה. ב' אחרונה (תחתונה) תורה ומצוה, והיא ב' מבר"א, בהפוך אותיות אב"ר, היא מצוה בכל (של כל) אבר ואיבר. המצוה הראשונה היא "אנכי יהוה אלהיך", והוא ב', יראה ואהבה, "איש אמו ואביו תיראו", מצד של היראה. "כבד את אביך ואת אמך", מצד של האהבה, ושניהם הם זכור ושמור.</p>
---	---

ולית פיקודא כו' - ר"ל, לכן כל הפקודין כלולין בבראשית¹³⁷: *מן בראשית דחילו ורחימו - כצ"ל, ר"ל אלו הן ב': *דאינון - צ"ל ואינון: איהי מצוה כו' - וזהו ב' בכל אבר, דתורה היא מצוה שם¹³⁸, וכנ"ל: איש כו' - דחו"ב כלילין זה בזה, הבן כו'¹³⁹ כנ"ל: ותרוייהו אינון זכור ושמור - ר"ל, אר"א, וכמו שמפרש והולך, תפלין דראש כו', וכמו שזו"נ שהן תפלין דילן נק' זכור ושמור, כן הוא באר"א:

<p>תפלין דראש ותפלין דיד אבא תפלין דרישא דאיהו ראש דברך אמת עמודא דאמצעיתא אימא תפלין דיד דאיהי שכינתא תתאה אבא ואימא תפלין דמארי עלמא¹⁴⁰ קודשא בריך הוא ושכינתיה דאינון ברא וברתא אינון תפלין דילן:</p>	<p>תפלין של ראש ותפלין של יד, האב [הוא בחי'] תפלין של ראש, שהוא "ראש דברך אמת", העמוד האמצעי. והאם [היא בחי'] תפלין של יד, שהיא השכינה התחתונה. האב ואם תפלין של רבוננו של עולם, הקדוש ברוך הוא ושכינתו, שהם בן ובת, הם התפלין שלנו.</p>
---	--

דאיהו ראש כו' - ר"ל, דעמודא דאמצעיתא נק' ראש דברך אמת, שהוא אמת ליעקב¹⁴¹ (מיכה ז כ), ואבא תפלין דיליה שנק' ג"כ ראש, ונוטל החסדים ממנו, וכן אימא בנוק': דיד דאיהי כו' - ר"ל, יד נק' שכינה, יד ה' על¹⁴²:

<p>ועוד נתי"ב תליתא"ה ביה פקודא תליתאה דאיהו נבוא"ה הה"ד ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור חמש אור אינון ועליהו אתמר נפתחו השמים ואראה מראות אלהים (יהזקאל א א) אימא עלאה מראה סתימא דלית בה דמיון אימא תתאה מראה (פג ע"א) באתגליא דאית בה דמיון ועלה אתמר (הושע יב יא) וביד הנביאים אדמה אדמה איהי דמיון לכל נביאיא ולכל חד כפום חיליה ובגין דאיהי שלטא על כל מרכבות דלתתא ועל כל</p>	<p>ועוד נתי"ב השליש"י, בו המצוה השלישית, שהיא נבוא"ה. זהו שנאמר "ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור". חמשה אור הם, ועליהם נאמר "נפתחו השמים ואראה מראות אלהים". האם העליונה, המראה הנסתר שאין בו דמיון, האם התחתונה, מראה בגלוי שיש בה דמיון. ועליה נאמר "וביד הנביאים אדמה". אדמה היא דמיון לכל הנביאים, ולכל אחד כפי כחו. ומשום שהיא שולטת על כל המרכבות שלמטה, ועל כל כוכבים ומזלות ואילנות ודשאים, ועל כל עופות</p>
---	---

– מאיר התיקון –

¹³⁴ נמחק בגר"א.

¹³⁵ ואינון (גר"א).

¹³⁶ נראה שכוונתו לאנכי בב' עשרת הדברות, וכבד ויראה וזכור ושמור כל א' מצדו. {

¹³⁷ נראה שכוונתו לכל ספר התיקון. {

¹³⁸ פי' יש חיבור של ז"א ונוק' בקיום המצוה, כנ"ל ע"ג ד"ה בכל אבר ואבר.

¹³⁹ בחכמה עי' ס"י (פ"א מ"ד) עשר ספירות בלימה, עשר ולא תשע, עשר ולא אחת עשרה, הבן בחכמה וחכם בנינה וכו'. עי' ע"ח אר"א ג', ועי' בהגר"א בס"י שם שהבן בחכמה הם אר"א עילאין.

¹⁴⁰ עי' ברכות ו ע"א: אמר רבי אבין בר רב אדא אמר רבי יצחק מנין שהקדוש ברוך הוא מניח תפלין שנאמר נשבע ה' בימינו ובזרוע עוזו בימינו זו תורה שנאמר מימינו אש דת למו ובזרוע עוזו אלו תפלין שנאמר ה' עוז לעמו יתן.

¹⁴¹ עי' לקמן קי ע"א: מאי אמת עמודא דאמצעיתא.

¹⁴² עי' יחזקאל (לז א): היתה עלי יד ה' וכו'. ועי' זהר ח"א צז ע"ב.

<p>כוכביא ומזלי ואלנין ודשאין ועל כל עופי שמיא וחיוון וארעא ונוני ימא בגין דא אתקריאת בשמא דבלהו מסטרא דחיוון אתקריאת חיה ומסטרא דעופין נשר יונה צפור ומסטרא דנונין הדג סטרא (נ"א שפחה) בישא בהפוכא דגה ומסטרא דעשבין אתקריאת שכינתא שושנה¹⁴³ [עה ע"א]:</p>	<p>השמים וחיות הארץ ודגי הים, לכן נקראת בשם של כולם. מצד החיות היא נקראת חיה, ומצד העופות [היא נקרא] נשר יונה צפור, ומצד הדגים הדג צד (שפחה) הרע בהפוך דגה, ומצד העשבים נקראת שכינה שושנה.</p>
--	--

ועוד נתיב כו' - כאן מפרש פקודא דנתיב ג': ועלייהו אתמר נפתחו כו' - מראות הן אור וכמש"ל (ד ע"ב &) ואראה מראות אלהים חמש כו', עמש"ש: אימא עילאה מראה כו' - דבאימא עילאה הן ה' אור וכמש"ל (טו ע"א &), ושם בסתימו דלית גוונין, ובה' תתאה הן גוונין כמש"ש, ור"ל לכן לא {פג ע"א} כתב מה הן המראות וסתם: וביד כו' - דאיהי יד כנ"ל: חיה - ח"י עלמין¹⁴⁴ עם ה' דילה: נשר כו' - ג' דרגין ב"ע: מארי מקרא, משנה, קבלה. כמ"ש בתז"ח (עד ע"א &) ע"ש: סט' בישא כו' - (דה"א היא סימן הנקבה, ודג יסוד, והיא טפלה לו.) דבקדושה היא טפלה ונכללת בו, אבל בס"א להיפך דהיא שלטא על דכורא, כמ"ש בפרשת פנחס¹⁴⁵. לכן נק' על שמה, לשון נקבה, וע"ל (מו ע"א &) בארוכה: ומסט' דעשבין כו' - ע"ל (סט ע"ב ע ע"א &) ולקמן ריש תיקון ל"ח: שושנה - כאן צ"ל אדהכי הא קלא אשתמע כו' עד דאתמר ביה לב מבין. ואח"כ צ"ל, הכא רזא דנתיב רביעאה, וירא אלהים כי טוב, אלין מארי קבלה¹⁴⁶. ושם צ"ל דמארי מקרא אינון פתילה כו' עד מסיני נר (ט"ס וצ"ל אור). ואח"כ נתיב חמישאה, ויבדל אלהים בין האור ובין החושך, ושם צ"ל מאי הבדלה הכא בנבואה כו' עד ובין החושך, ואחר כך נתיב שתיאה, ויקרא אלהים לאור יום, אור וחושך דכר ונוק' אינון, הה"ד לאור יום ולחושך קרא לילה, אית חשך מסט' דדכוי כו', עד באגוזא, ואח"כ פקודא רביעאה כו':

<p>נתיב רביעאה¹⁴⁷ ויבדל אלהים בין האור ובין החושך דכר ונוקבא אינון חושך לילה הה"ד (בראשית א ה) ולחשך קרא לילה ואית חשך מסטרא דדכוי ולילה מסטרא דדכוי הה"ד (תהלים קל"ט יב) גם חשך לא יחשיך ממך ולילה כיום יאיר כחשכה כאורה וחושך איהי נוקבא דמקבל מנהורא דאיהו אור דכר כגוונא דסיהרא דמקבלת מן שמשא ותרוייהו אינון אספקלריאה דנהרא ואספקלריאה דלא נהרא ואית חשך דסטרא אחרא דאית בה הבדלה ולא חבורא וההוא אור איהו כמוהא באגוזא:</p>	<p>הנתיב הרביעי "ויבדל אלהים בין האור ובין החושך", זכר ונקבה הם. חשך לילה, זהו שנאמר "ולחשך קרא לילה", ויש חושך מצד הטהרה, ולילה מצד הטהרה, זהו שנאמר "גם חשך לא יחשיך ממך", "ולילה כיום יאיר" כחשכה כאורה". והחשך היא נקבה שמקבלת מהאור, שהוא אור זכר, כדוגמא שהלבנה שמקבלת מן השמש. ושניהם הם האספקלריה המאירה והאספקלריה שאינה מאירה. ויש חשך של הצד האחר, שיש בו הבדלה ולא חבור, ואותו האור הוא כמח באגוז.</p>
<p>אדהכי הא קלא אשתמע ברומי רקיעין מארי דאוצרין מארי דהיכלין אפתחו היכלין הא מטרוניתא קא בעיא לאעלא בהיכליה בההוא זמנא (תהלים נ"א יז) אדנ"י שפתי תפתח היכלא כלילא</p>	<p>בינתים הנה קול נשמע ברומי הרקיעים, בעלי האוצרות בעלי ההיכלות, פתחו את ההיכלות, הרי המלכה רוצה להכנס להיכלו. באותו זמן "אדנ"י שפתי תפתח". ההיכל כלול משבעה היכלות, באותו זמן כמה</p>

- מאיר התיקון -

¹⁴³ כאן מקומו של הפיסקא הכתובה לקמן "אדהכי קלא" עד "לכן מצין" (גר"א).

¹⁴⁴ היינו בחי' היסוד עי' לעיל עה ע"א.

¹⁴⁵ רלא ע"א, עי' מלואים אות (ט).

¹⁴⁶ לא מלאתי כזה נוסח בתיקונים, ועי' פג ע"ב ד"ה ד"ה לב מצין.

¹⁴⁷ עי' לעיל פג ע"א ד"ה שושנה נוסח אחר בזה, וכן ל"ב, וירא אלהים כי טוב, אלין מארי קבלה. ויקרא אלהים לאור יום אלין מארי מקרא דמארי מקרא אינון פתילה ומארי זית ומארי תלמוד דאיהו קבלה למשה מסיני אור.

<p>משבעה היכלין בהוא זמנא כמה נביאים סלקין עמה ומתכנסים עמה דאית נביאים ואית נביאים אית נביאים דאינון מארי דביתא דמטרוניתא ואית נביאים דאינון מארי דביתא דמלכא אלין מאספקלריאה דנהרא¹⁴⁹ ואלין מאספקלריאה דלא נהרא נביאים דאספקלריאה דנהרא אינון מסטרא דיהו"ה ונביאים דאספקלריאה דלא נהרא אינון מסטרא דאדנ"י ואינון שקילין לאורייתא דבכתב ואורייתא דבעל פה נביאים מסטרא דאדנ"י מסטרא דיראה ונביאים דאינון מסטרא דיהו"ה אינון מסטרא דאהבה:</p>	<p>נביאים עולים עמה ונכנסים עמה, שיש נביאים ויש נביאים. יש נביאים שהם בעלי הבית של המלכה, ויש נביאים שהם בעלי הבית של המלך. אלו מהאספקלריה המאירה ואלו מהאספקלריה שאיננה מאירה. הנביאים של האספקלריה המאירה, הם מצד של יהו"ה. והנביאים של האספקלריה שאינה מאירה, הם מצד של אדנ"י. והם שקולים¹⁴⁸ לתורה שבכתב ולתורה שבעל פה. הנביאים מצדו של אדנ"י מצד היראה, והנביאים שהם מצדו של יהו"ה הם מצד של האהבה.</p>
---	---

אדהכי הא קלא כו' - הוא קלא תנינא דנבואה כנ"ל (פב ע"א), והל"ל בתר קלא קדמאה, אלא שהתחיל לפרש הנבואה בנתיבות: **מארי דהיכלין -** כנ"ל שהוא בהיכלין דידה: **אדנ"י שפתי כו' -** ר"ל, אדני כמנין היכל וכמש"ל בתיקון י"ח (כח ע"א &) **איהי היכלא דכל אבר ואבר, מצוה, דכל אבר ואבר אדני איהי כחושבן היכל, ובג"ד איתמר אדני שפתי תפתח כו', ע"ש. ושם (כט ע"ב &) אדהכי הא כו':** כלילא כו' - דאיהי בת שבע, ור"ל דכולן כלילין בפסוק זה, אדני שפתי כו' עד תהלתך, שהוא בבניה¹⁵⁰: **אית נביאים כו' -** ר"ל, דזה שנאמר "יהי אור ויהי אור" ימינא ושמאלא כמש"ל (עו ע"ב &), והן אספקלריא דנהרא ודלא נהרא, והן יראה ואהבה כמו שמפרש והולך, וכמש"ל. שם יראה אתקריאת מסט' דשמאלא, ואהבה כו':

<p>בהוא זמנא כמה מארי תרעין מזדעזעין ומזדמנין להיכלא וכמה מארי חותמות וכמה מארי שאלתין וכמה מארי תשובות דבהון נביא שואל ומשיב וכמה מארי עתידות מה דהוה ומה דעתיד למהוי וכמה מארי דעיינין דאינון מראות וחווין דנביאים וכמה מארי דאודנין דאינון מארי דגדפיין דאתמר בהון ואשמע את קול כנפיהם וכמה מארי דחוטמא דתמן ריח דאתמר בהון אשה ריח ניחה וכמה מארי דאנפיין דאתמר בהון וארבעה פנים לאחת (יהזקאל א ו) וכמה מארי דקלין ומארי דדבורין ומארי דהבלים דאינון להבות אש הה"ד קול ה' חצב להבות אש וכמה מארי דידין דאתמר בהון (יהזקאל א ח) וידי אדם מתחת כנפיהם וכמה מארי דקומה ואינון שעור קומה דכורסיא וכמה מארי דאות ברית דאתמר בהון וזה לך האות וכמה מארי דרגלין דאתמר בהון (יהזקאל א יד) והחיות רצוא ושוב:</p>	<p>באותו זמן, כמה בעלי שערים מזדעזעים ומזדמנים להיכל, וכמה בעלי חותמות וכמה בעלי שאלות וכמה בעלי תשובות, שבהם נביא שואל ומשיב, וכמה בעלי עתידות, מה שהיה ומה שעתידי להיות, וכמה בעלי עינים שהם מראות וחווים של נביאים, וכמה בעלי אזנים שהם בעלי כנפים, שנאמר בהם "ואשמע את קול כנפיהם". וכמה בעלי חוטם, ששם ריח, שנאמר בהם "אשה ריח ניחות". וכמה בעלי פנים, שנאמר בהם "וארבעה פנים לאחת". וכמה בעלי קולות ובעלי דבורים ובעלי הבלים, שהם להבות אש, זהו שנאמר "קול יהו"ה חוצב להבות אש". וכמה בעלי ידים, שנאמר בהם "וידי אדם מתחת כנפיהם". וכמה בעלי קומה, והם שעור הקומה של הכסא. וכמה בעלי אות ברית, שנאמר בהם "וזה לך האות". וכמה בעלי רגלים שנאמר בהם "והחיות רצוא ושוב".</p>
---	---

כמה מארי תרעין כו' - כמש"ל שפתי תפתח, וכמש"ל תיקון י"ח. וכן חותמות על תרעין, וכלהו בפה. תרעין הן השפתים, שנאמר שפתי תפתח, וכמש"ל (ל ע"א לג ע"ב) **וזכאין שפון דאינון תרעין**

- מאיר התיקון -

¹⁴⁸ מקבילים { }

¹⁴⁹ עיי' דברי רבינו בתז"ח (יח ע"א ד"ה דלא אנהיר סיהרא אספקלריא כו'): כי אין השגה לשום בריה רק בשכינה כידוע רק שמרע"ה אנהיר לה בדרגיה ועביד לה אספקלריא דנהרא, עכ"ל, דהיינו שכולם רק משיגים מהמלכות אבל ההפרש היא אם זה המלכות מאירה או לא. { }
¹⁵⁰ עיי' לעיל הערה 132.

דהיכלא כו', { פג ע"ב } וחותמות הן פתוחי חותם, והוא פתיחו דפומא. וכן שואל ומשיב הוא כפה, והן ה' מוצאות שהן ד', וכמ"ש בסוף תיקון י"ח (לה ע"ב) עמש"ש¹⁵¹. והן כמ"ש בריש פרשת ויקרא (שמות ב ע"ב)¹⁵² תשורי מראש אמנה, מראש שניר כו'. ובפרשת משפטים (קכג ע"א)¹⁵³ אמר שם ג"כ ד' תיקונים כפה, ע"ש. והן שבכאן. וכולן הן דעת שהוא בפומא, והוא במקום כתר¹⁵⁴. ובמקום חו"ב אמר, וכמה מארי עתידות מה כו', וכמ"ש ל' בתיקון מ' ובהוא זמנא כו' ממה דהו מסט' כו', ועמש"ש: וכמה מארי כו' - חשיב כל תיקוני דגופא, וע"ל תיקון י"ח בארוכה: דאינון מראות כו' - שהן נו"ה, אספקלריא דנהרא ודלא נהרא, והן פתחון וסגרון בפתיחו דעיינין ובסגירו כמש"ל (כז ע"ב &): מארי דקומ' - דכתיב בהו וגויתו כתרשיש בתיקון י"ח (כח ע"ב &):

: Commented [YL13]

"ע מהם הד' פה, חידן גרון ושפתים?"

<p>כל תקוני הנביאים מבחוץ (מבפנים) בגוף באיברי הגוף. בעלי החכמה הם מבפנים במח, ולכן חכם עדיף מנביא (ב"ב יב ע"א). ומן המח תלויים ל"ב נתיבות, וזה ל"ב שנאמר לב מבין (ברכות סא ע"א). "ויבדל אלהים בין האור ובין החשך", כאן הסוד של הנתיב הרביעי, מהו ההבדלה כאן בנבואה, אלא כמה נביאי שקר הם מצד החשך, שהולכים באויר להטעות בני אדם, באותו הזמן שיהיה הקדוש ברוך הוא עם שכנתו, "ויבדל אלהים בין האור ובין החשך".</p>	<p>כל תקוני דנביאיא מלבר (נ"א מלגאו) בנופא באברים דגופא מארי דחכמה אינון מלגאו במוחא ובגין דא חכם עדיף מנביא וממוחא תליין ל"ב נתיבות ודא ל"ב דאתמר לב מבין¹⁵⁵ ויבדל אלהים בין האור ובין החשך הכא רזא דנתיב רביעאה מאי הבדלה הכא בנבואה אלא כמה נביאי שקרא אינון מסטרא דחשך דאזלין באוירא לאטעאה בני נשא בההוא זמנא דיהא קודשא בריך בשכינתיה ויבדל אלהים בין האור ובין החשך:</p>
---	--

ודא לב דאתמר כו' - דבבינה ג"כ ל"ב אלהים¹⁵⁶: *לב מבין - כאן צ"ל הכא נתיב רביעאה וירא אלהים את האור כי טוב (בראשית א ד) ואלין מארי קבלה דמארי מקרא כו' למשה מסיני נר, והוא אור, וזהו האור כי טוב, דרגא דמשה¹⁵⁷ רבינו ע"ה כי טוב הוא, והוא קבלה למשה, ואח"ז צ"ל

– מאיר התיקון –

¹⁵¹ ד"ה : חמש גוונים - שגוון החמישי כוללת הד' גוונים, והוא גוון תכלת כוללת, והוא באוירא סביב הנקודה כמו שמפרש והולך.

ועי' ביאורים ח"א נה ע"א: וכשמתלבשין הנה"י שבה בז"א בסוד מוחין, נפתחין ונחתמין בו הה' מוצאות הפה, וכללות כל הפה כולה מהחותם שבה, והם נעשים מהה"ג שביסוד שבה, כי מתנוצצים הה"ג ומזהירים בו בחמשה מיני אור, שהם: אָ אַ אֵ אִ אֵ אֵ, שעליהם נאמר (יחזקאל א א) נפתחו השמים ואראה מראות אלהים, כי כל א' הוא אור, והם החמשה אור הנאמר ביום ראשון כמ"ש בתיקונים שם (דף ה ע"א). והנה הם מנוקדות בניקוד קמץ צירי חולם חירק שורק, והם החמש נקודות דפיתוחי חותם, כי השורק הוא שורק גדול שהוא בו', ומאלו החמשה נקודות יוצאים ונעשים החמשה אותיות מנצפ"ך, שהם השורש דכל הה' מוצאות הפה, כי מהם יוצאים כל החמשה מוצאות שהם: אחה"ע בומ"פ גיכ"ק דטלנ"ת זסשר"צ, ועי' עוד בתיקונים (תיקון ה דף כא ע"א, וסוף תיקון יח דף לה ע"ב וריש תיקון יט דף לו ע"א), ואלו החמשה נקודות והה' אותיות מנצפ"ך והחמשה מוצאות הפה, הם כולם מהה"ג שביסוד דאימא, וכל גבורה הוא בחי' נוק' כנודע. ומהם נתגלה אלינו כל הכ"ז אותיות, אשר הם כולם מהמלכות נוק' וכנ"ל אות א', אבל הה' חסדים אשר להז"א עם כל תוצאיהם הם נגזזו ממנו לגמרי, אמנם מתפשט הארתם ומתלבש בהכ"ז אותיות שבמלכות, ונעשים גם הם עי"ז כלולים מחסדים וגבורות עכ"פ.

¹⁵² עי' מלואים אות (כ).

¹⁵³ עי' מלואים אות (כא).

¹⁵⁴ עי' ע"ח שער כג פ"ח.

¹⁵⁵ עי' לעיל הערה 143.

¹⁵⁶ עי' דברי רבינו בס"י ג ע"ב: ול"ב נתיבות הן עשר נקודות וכ"ב אותיות (זהר בראשית קד ע"ב), שחו"ב כלולים זה בזה בסוד הבן בחכמה וחכם בבינה כמ"ש למטה (משנה ד) [ע"ש ש"הבן בחכמה" הוא בחינת חו"ב העליונים, ו"חכם בבינה" הוא בחינת ישו"ת]. ולכן כל הל"ב נתיבות ג"כ בבינה [עי' לש"ו ביאורים ח"א סט ע"ד דהיינו שנתגלו בו כל ל"ב הנתיבות, וכן עי' לש"ו כללים ח"א פ ע"ב], ל"ב אלהים דעובדא דבראשית.

¹⁵⁷ עי' ע"ח זיווגים ו', וכן מתבאר בפת"ש א"א יב, שהכוונה כאן ליסוד דבינה דרדל"א. ועי' בדברי רבינו על תז"ח יח ע"א: כי משה דרגא דהתפשטות בינה בעד"א וזהו בינה לבא בגו גופא עד"א. עי' דע"ה ח"ב פז ע"ב בענין מה שהיה חסר למשה בגלל הערב רב. הבינה אשר זכה משה, הוא הבינה דהמלכות (דע"ה ח"ב פז ע"ב). כמ"ש במגלה עמוקות (אופן כט), ועי' הגר"א בזה בתיקונים (דף מד

נתיב חמישאה ויברל אלהים בין האור ובין החושך, מאי הבדלה הכא בנבואה כו' עד החושך. ואח"כ נתיב שתיאה, ויקרא אלהים לאור יום, אור וחשך דכר ונוק' אינון, הה"ד לאור יום ולחשך קרא לילה ואית חושך מסט' דרכיו כו', למעלה (עז ע"ב &), ור"ל ויברל הוא הבדלה בין סט' דקדושה ובין ס"א, "ויקרא אלהים", הוא חיבור אור וחשך דקדושה, וכמש"ל דעמודא דאמצעיתא מפריש בין הקדושה לס"א, ומחבר ימינא ושמאלא דקדושה, וז"ש כאן ואית כו' ואית כו', וכאן הוא סיום יום ראשון:

<p>נתיב חמישאה¹⁵⁸ ויקרא אלהים לאור יום אלן מארי מקרא דמארי מקרא אינון פתילה ומארי משנה זית ומארי תלמוד דאיהו קבלה למשה מסיני נר¹⁵⁹:</p>	<p>הנתיב החמישי "ויקרא אלהים לאור יום" אלו בעלי מקרא, שבעלי מקרא הם פתילה. ובעלי המשנה, זית. ובעלי תלמוד, שהוא קבלה למשה מסיני, נר.</p>
<p>פקודא רביעאה לאתעסקא באורייתא דבעל פה ולאפרשא בה בשית דרגין באסור והתר טומאה וטהרה כשר ופסול (פג ע"ב) הה"ד ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים (בראשית א ו) בין מים¹⁶¹ דרכיו דטהרה התר כשר ובין מים דמסאבו דאינון אסור טמא פסול דאינון מי בורות נשברים (ירמיה ב יג) מים סרוחים מים מטונפין ועלייהו אתמר (שמות כ ג) לא יהיה לך אלהים אחרים על פני והאי רקיע דאפריש בינייהו דא רקיע דעל רישי חיוון ודא מסטרא דעליה¹⁶² אתמר (יהזקאל א כב) ודמות על ראשי [עה ע"ב]</p>	<p>מצוה רביעית, לעסוק בתורה שבעל פה, ולהפריד בהם בשש דרגות: באסור והיתר, טומאה וטהרה, כשר ופסול. זהו שנאמר "ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים", בין מים של טהרה דטהרה היתר כשר, ובין מים של טומאה, שהם אסור טמא פסול, שהם מי "בורות נשברים", מים סרוחים, מים מטונפים ועליהם נאמר "לא יהיה לך אלהים אחרים על פני". והרקיע הזה שמבדיל ביניהם, זה הרקיע שעל ראשי החיות, וזה מצד שעליו נאמר "ודמות על ראשי החיה רקיע", ועליו נאמר "ויעש אלהים וגו'", וזה הנתיב</p>

– מאיר התיקון –

ע"ב) כל הענין שם בארוכה, אבל לבינה ה' עלאה, הנה לא זכה עדיין באמת אדם מעולם, כי היא מהגר' שעליהם נאמר (תיקו"ז יט ע"א) הנסתרות לה' אלהינו (כללים ח"ב נג ע"ב). עי' בהגר"א בסד"צ ו ע"א, ועי' יהל אור ח"א כד ע"ב: ענין הגולגלתא הוא יסוד דבינה דרדל"א, והוא הדעת דז' תיקונים דגולגלתא, כי בתיקון השני שהוא אוירא שם מתלבש חסד דע"י, ובו מתלבש יסוד דבינה ונעשה לו דעת וכו'. עיקר הדעת הוא יסוד דחכמה, וקאים בתוך יסוד דבינה דלא מתפרשין, לכן נק' על שמה. והתגלות הבינה בז"ת אינו אלא בדעת יסוד שלה.

¹⁵⁸ עי' לעיל פג ע"א ד"ה שוקנה נוסח אחר כזה. וכן ל"ל: ויצלל אלהים בין האור ובין החושך ויצלל אלהים בין האור ובין החשך הכא רזא לנתיב רביעאה מאי הצללה הכא צנבואה אללא כמה נביאי שקרא אינון מסטרא לחשך לאזלין צאוירא לאטעאה צני נשא צההוא זמנא דיהא קודשא צריך צשכינתיה ויצלל אלהים בין האור ובין החשך

¹⁵⁹ נתיב שתיאה, ויקרא אלהים לאור יום, אור וחשך דכר ונוק' אינון, הה"ד לאור יום ולחושך קרא לילה, ולילה מסטרא דרכיו הה"ד (תהלים קלט יג) גם חשך לא יחשיך ממך ולילה כיום יאיר כחשכה כאורה וחושך איהי נוקצא דמקבל מנהורא דאיהו אור דכר כגונא דסיהרא דמקבלת מן שמשא ותרווייהו אינון אספקלרייאה דנהרא ואספקלרייאה דלא נהרא ואית חשך דסטרא אחרא דאית צה הצללה ולאו צבורא וההוא אור איהו כמוחא צאגוזא, ואח"כ פקורא רביעאה כו' (גר"א).

¹⁶¹ ג' עניינים נעשה ע"י ספי' הגבורה דיום ב': אחד הוא ענין התיקון, והוא מה שבייר את כל המציאויות דיום א' מחלאת הרע והתוהו שבהם, ונברר הטוב שבהם בפנ"ע והרע נדחה למטה. והוא סוד ההבדלה הנאמר ביום ב', כי אז נפרד ונבדל הטוב בפנ"ע והרע בפנ"ע, וכמש"ש בזה"ק (ויקרא יב ע"א) ויהי מבדיל בין מים למים, בין קב"ה כו' ובין עבו"ז כו', ועי' תרומה (קמט ע"ב) וויקהל (קצח ע"ב), וכן הוא בתיקונים בכ"מ, בסוף תיקון ל' (פג ע"ב) ויהי מבדיל בין מים למים, בין מים דרכיו דטהרה כו' ובין מים דמסאבו כו', ועלייהו אתמר לא יהיה לך אלהים אחרים כו', וכן בתיקון מ' (צ ע"א) בין מיינ מתיקין לבין מיינ מרירן כו' ע"ש, וכן בסוף תיקון ס"ז (קיד ע"א) בין מי דכיא למי נדה ע"ש, וכן בתיקון ע' (קמ ע"א) סמוך לתחילתו היכלא תניינא כו', ע"ש ובהגר"א. (דע"ה ח"ב סה ע"ד).

¹⁶² ודא מסטרא דעליה" נמחק צגר"א, ובמקומו גורם "דמסטריה".

<p>החיה רקיע ועליה אתמר ויעש אלהים וגו' ודא נתיב שתיארה¹⁶³ ואית רקיע לעילא מרקיע ודא צדיק דאפריש בין מיין נוקבין למיין דכורין לאשתמודעא ביה ועליה אתמר (בראשית א ז) ויעש אלהים את הרקיע ויבדל בין המים אשר מתחת לרקיע ובין המים אשר מעל לרקיע¹⁶⁴ ודא נתיב שביעאה צדיק:</p>	<p>הששי. ויש רקיע מעל לרקיע, וזה הצדיק שמפריד בין מים נקביים למים זכריים, להודע¹⁶⁰ בו. ועליו נאמר "ויעש אלהים את הרקיע ויבדל בין המים אשר מתחת לרקיע ובין המים אשר מעל לרקיע", וזה הנתב השביעי, צדיק.</p>
--	--

1: Commented [YL14]
וסח?

פקודא רביעאה כו' - הוא מאמר ג' דיום השני, ולפי שמאמר השני בו ב' פקודין, א' במאמר וא' בנתיבות כנ"ל, הוא רביעי: בשית דרגין באיסור כו' - והרקיע הזה הוא מטטרוין, בשית אתון דליה, ו"ק דיצירה, שבהן מקנן ז"א בו"ק (לעיל כד ע"ב), ולכן הוא בשית דרגין. והנה הוא עץ הדעת טוב ורע, חציו טוב וחציו רע¹⁶⁵, החסדים שבו טוב. והנה בו"ק ג' חסדים וג' גבורות, והן ג' טוב: היתר, טהרה, כשר. וג' להיפך. והוא המבדיל בין מים, והוא הרקיע שנברא ביום שני כמ"ש בזו"ח (יא ע"א &) ¹⁶⁶ ר"א שאל לריב"ז וא"ל האי רקיע דאתברי בשני מאי הוא א"ל רזא עילאה הוא {פג ע"ג} דברא קב"ה ממנא תחת ידיה ובחר ביה ושלטי' על כל חילי שמיא כו' אריב"ז הוא דכתיב ב' כבוד אל והוא מטטרון שר הפנים כו'. והוא עץ הדעת טוב ורע כידוע בכ"מ, וז"ש והאי רקיע דאפריש בינייהו כו': ועלייהו איתמר לא י"ל אלהים אחרים על פני - דהוא מארי דאפיא¹⁶⁷, ועליו נאמר ופני לא יראו, כמ"ש¹⁶⁸ בז"ח: ועוד אריב"ז, כמה נצטער ההוא גברא דכתיב ביה לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא, למחזי חד שמשא דמשמשא קמיה ולא אתייהבת ליה רשותא, דכתיב הראני נא את כבודך, אמר ריב"ז הוא דכתיב ביה כבוד אל והוא מט"ט שר הפנים כו' כנ"ל: *ודא מסטרא - צ"ל דמסטריה אתמר ודמות כו' כמ"ש בז"ח, אר"ה האי רקיע כו' הוא הרקיע הידוע למעלה שעל ראשי החיות דכתיב ודמות על ראשי החיה רקיע כעין הקרח הנורא, אמר ר' יצחק האי חיות חיה כתיב חדא למה נאמר ראשי אר"ה אית חיה חד רבא ושליטא כו'¹⁶⁹: *ועליה אתמר ויעש אלהים - ל"ג כ"ז: ודא נתיב שתיארה - צ"ל שביעאה וכן בכולם: ואית רקיע כו' - הוא כמו ביום ראשון שהבדל דשם, ויבדל בין הקדושה לס"א, ואח"כ ויקרא אלהים כו', שניהם

- מאיר התיקון -

¹⁶⁰ @להכיר?

¹⁶³ שביעאה (גר"א).

¹⁶⁴ ויעש אלהים את הרקיע ויבדל בין המים אשר מתחת לרקיע ובין המים אשר מעל לרקיע -

נמחק בגר"א*##

¹⁶⁵ עי' זהר ח"ג קס ע"א, ועי' לקמן קיד ע"א.

¹⁶⁶ הוב"ד במלואים אות (כב).

¹⁶⁷ עי' זהר ח"ס רס ע"א: מאינון תרי רוחין דאקרון הרי נחשת נפקי אינון ארבע רתיכין דמשתמשי בההוא שמא(לא) דאל"ף דל"ת דאשתקע בסנדלפון מאריה דאפיא וכלהו שליחן אלין על אלין בעלמא ברזא דסוסון [ורתיכין] בגין דאית רתיכא על סוסון דנטלי לה: מאותן שתי רוחות שנקראות "הרי נחשת", יוצאות אותן ארבע מרכבות שמשמשות באותן השם של אל"ף דל"ת שהשתקע בסנדלפון, בעל הפנים. וכולם שליחים אלו על אלו בעולם בסוד סוסים ומרכבות, משום שיש מרכבה על סוסים שמסיעים אותה.

¹⁶⁸ הוב"ד במלואים אות (כב).

¹⁶⁹ ז"ל בשלימות: א"ר הונא האי רקיע דכתיב ויעש אלקים את הרקיע הוא הרקיע הידוע למעלה שעל ראשי החיות דכתיב ודמות על ראשי החיה רקיע כעין הקרח הנורא א"ר יצחק האי חיות חיה כתיב חדא למה נאמר ראשי א"ר הונא אית חיה חד רבא ושליטא על כל שאר חיותא קדישא וזיוהי ברבין סגיאין ליה רישין דזיווא סגיאין וכדן כתיב ראשי החיה ודא היא החיה דחמא יחזקאל בחיזו נבואתא ואי סלקא דעתך דהוא החיות ת"ש כתיב וארא החיות וגו' חמא האי וחמא החיות

תרגום: אמר רבי הונא הרקיע הזה נאמר ויעש אלהים את הרקיע הוא הרקיע הידוע למעלה שעל ראשי החיות נאמר (יחזקאל א) ודמות על ראשי החיה רקיע כעין הקרח הנורא אמר רבי יצחק החיות הללו חיה כתוב אחת למה נאמר ראשי אמר רבי הונא יש חיה אחת גדולה ושוטטת על כל שאר חיות הקדש וזיוהי גדולים רבים לה ראשים של זיוים רבים ואז כתוב ראשי החיה וזוהי החיה שראה יחזקאל במראה הנבואה ואם תעלה על דעתך שהיא החיות בא שמע כתוב (שם) וארא החיות וגו' ראה את זו וראה את החיות

תיקוני זהר עם ביאור הגר"א

דקדושה, ואח"כ ויהי ערב כו'. וכן כאן, דרקיע דכאן הוא באצילות, צדיק, ושניהם בקדושה, וההפרש דכאן לפסוק ראשון, דכאן אמר בין המים כו' מעל לרקיע, דמשמע שהן מ"ד ומ"נ. וע"ל תיקון י"ח (לז ע"א &) צדיק אפריש כו', ובתיקון ה' (טו ע"ב &) רקיע באמצעות כג"ד א' ועלה כו':

הנתיב השמיני "ויקרא אלהים לרקיע שמים". "ויקרא אלהים" זו האם העליונה. "לרקיע", זה העמוד האמצעי, שהוא בין ימין ושמאל וכולל את שניהם, זהו שנאמר "ויהי ערב ויהי בקר יום אחד", והם הערב של יצחק והבקר של אברהם.	נתיב תמינאה ויקרא אלהים לרקיע שמים ויקרא אלהים דא אימא עלאה לרקיע דא עמודא דאמצעיתא דאיהו בין ימינא ושמאלא וכליל תרוייהו הה"ד (בראשית א ה) ויהי ערב ויהי בקר יום אחד ¹⁷⁰ ואינון ערב דיצחק ובקר דאברהם:
--	---

*הה"ד ויהי כו' יום אחד - ל"ג יום אחד, וכלהו הוו ביום ראשון, אלא דכאן הכל בגבורות וביום א' בחסדים:

Commented [YL15]: מקור איתא בגבורת'

– מאיר התיקון –

¹⁷⁰ יום אחד נמחק בגר"א.

מלואים

(א) ע"י זהר ח"ג רלב ע"ב: אמר רעיא מהימנא והא אוקמוה רבנן עליה טחול שוחק¹⁷¹ ואיהו (קהלת ז ו) שחוק הכסיל ובג"ד אוקמוה רבנן דמתניתין אוי לו למי שהשעה משחקת לו וקהלת אמר (שם ג) טוב כעס משחוק טוב כעס דכבד דאיהי מרה רצועה דקב"ה רצועה לאלקאה בה צדיקיא בעלמא דין במרעין בישין במכתשין משחוק דשחיק לון בטחול בכללכא דהאי עלמא דשוחק לון שעתא בעותרא ועוד ארס דטחול איהו זחיל עפר¹⁷² ואיהו תקיף יתיר מארס דמרה: ובגין דערב רב אינון שאור שבעיסה¹⁷³ ואינון אומין דעלמא דמיין למוץ יתיר מעכבין בגלותא ערב רב לישראל מאומין עכו"ם כמה דאוקמוה רבנן מי מעכב שאור שבעיסה מעכב דאינון דבקיין בישראל כשאור בעיסה אבל אומין עכו"ם לאו אינון אלא (תהלים א ד) כמוץ אשר תדפנו רוח: ועוד (ויקרא טז כב) ונשא השעיר עליו כד רעותיה למעבד קורציא לקב"ה עם ישראל דאיהו נשא כל חובין דיכיל למסבל לון עד דאתעביד כבד (תהלים לח ה) כמשא כבד יכבדו ממנו חובין על גדפוי מה עביד סליק לטורא עלאה¹⁷⁴ כחמרא כד איהו בעי לסלקא לטור גבוה כמשא כבד יכבד עליה כד איהו לעילא ובעי לסלקא לפי מעוט דאשתאר ליה אתיקר עליה מטולא ונפיל ואפיל גרמיה לתתא ובכבד משא דאתתקף עליה אתעבידו כל אברין דיליה פסקות דלא אשתאר אבר שלים אוף הכא אירע לסמאל ונחש כבד ויותרת הכבד יצר הרע ובת זוגיה זונה מתמן כל בת אל נכר זונה:

תרגום: אמר הרועה הנאמן והרי בארו חכמים על זה, טחול שוחק, וזהו שחוק הכסיל. ומשום זה פירושו חכמי המשנה, אוי לו למי שהשעה משחקת לו. וקהלת אמר "טוב כעס משחוק". טוב כעס של הכבד שהיא מרה רצועה של הקדוש ברוך הוא, רצועה להלקות בה הצדיקים בעולם הזה, בחלאים רעים בנגעים, משחוק ששוחק להם בטחול, בכללך של העולם הזה ששוחקת להם השעה, בעושר. ועוד ארס הטחול שהוא הזוחל בעפר, והוא חזק יותר מארס המרה. ומשום שערב רב הם שאור שבעיסה, ואלו אומות העולם דומים למוץ, יותר מעכבים בגלות הערב רב את ישראל מאומות עובדי כוכבים ומזלות, כמו שפרשוהו חכמים, מי מעכב שאור שבעיסה, מעכב, שהם דבקים בישראל כשאור בעיסה. אבל אומות עובדי כוכבים ומזלות, אינם אלא "כמוץ אשר תדפנו רוח".

ועוד "ונשא השעיר עליו" כאשר רצונו לעשות רכילות¹⁷⁵ להקדוש ברוך הוא עם ישראל, והוא נושא כל העוונות שיכול לסבול אותם, עד שנעשה כבד, שנאמר "כמשא כבד יכבדו ממני" עבירות על כנפיו, מה עושה, עולה להר עליון כחמור, כאשר הוא רוצה לעלות להר גבוה, "כמשא כבד" יכבד עליו, כאשר הוא למעלה ורוצה לעלות, לפי המעט שנשאר לו כבד עליו משאו ונופל, ומפיל עצמו למטה, ובכבד המשא שהתחזק עליו, נעשו כל האברים שלו חתיכות, שלא נשאר אבר שלם. גם כך נעשה לסמאל ונחש, הכבד ויותרת הכבד, יצר הרע ובת זוגו, זונה משם כל בת אל נכר זונה. ע"י עוד לעיל אות. **Error! Reference source not found.**

(ב) להלן הוא סוף תיקון כט בדפ"ק, והוא תיקון א' בסוף התיקון"ז בדפוס אמסטרדם.

Commented [YL16]:

– מאיר התיקון –

¹⁷¹ כלומר הם שני קליפות האחד כבד עם מרה והשני טחול, וכבר פירשנו לעיל כי מרה היינו טחול שנעשה מרה להעניש כדפירשנו אבל טחול היא לילית בעוד שמזנה עם בני אדם כדפירשו בזוהר פרשת ויצא ופרשת פקודי שאז היא שעה משחקת להם עד שמשכרם ביין גזל וחמס ועבירות (אור יקר).

¹⁷² דד' מרות אינון שמרי ד' יסודין, וטחול מיסוד עפר (יהל אור).
¹⁷³ שהיא בתוך העיסה, דוגמת ערב רב בתוך ישראל, משא"כ מוץ, שהוא מבחוק, דוגמת אור"ה. וז"ש שאור שבעיסה ושעבוד מלכיות (ברכות יז ע"א) (יהל אור).

¹⁷⁴ עולה אל תוך היכלי הקדושה מבחוץ להלשין על ישראל, וכאשר רוצה לעלות יותר בסוד יום הכפורים אז ברחמי יום הכפורים ותיקונם של ישראל נדחה ואין מלשינות מועיל ונופל מעצתו ומשליכים אותו עם משא העוונות אל מצולות ים אל נוקבא דתהומא רבא, וחלקו מכל עמלו לו ולאבריו שהם אומתו אותם העוונות (אור יקר).

¹⁷⁵

<p>בראשית ברא אלהי"ם (בראשית א א) ב' נקודה בהיכליה¹⁷⁶ עליה אתמר גן נעול אחותי כלה גל נעול מעין חתום (שיה"ש ד יב) מאי מעין חתום דא נקודא מאי ניהו נעול [עג ע"א] דילה דא ו' דסתים להיכלא ובה אתעביד ס' סתימא איהי ס' רבתא מלסרבה המשרה¹⁷⁷ (ישעיה ט ו) והאי נקודה עלה אתמר (איוב כה כא) ונעלמה מעיני כל חי ומעוף השמים נסתרה והאי נקודה הזו מצד הימין נקראת אהבה, ומצד השמאל נקראת יראה, ומצד העמוד האמצעי נקראת תורה, והיא מצוה, שהעמוד האמצעי כולל את שניהם, משום שהו' כולל את י"ה, שהם לימין ולשמאל, והוא ו' באמצע כולל את שניהם, והשכינה התחתונה, מצוה, הכלולה מארבע אותיות.</p>	<p>בראשית ברא אלהי"ם, ב', נקודה בהיכלו, עליה נאמר "גן נעול אחותי כלה גל נעול מעין חתום". מה הוא המעין החתום, זו נקודה. מה הוא הנעול שלה, זה ו', שסתום להיכל, ובו נעשית ס סתומה, היא ס גדולה, "מלסרבה המשרה". ועל הנקודה הזו נאמר "ונעלמה מעיני כל חי ומעוף השמים נסתרה". והנקודה הזו מצד הימין נקראת אהבה, ומצד השמאל נקראת יראה, ומצד העמוד האמצעי נקראת תורה, והיא מצוה, שהעמוד האמצעי כולל את שניהם, משום שהו' כולל את י"ה, שהם לימין ולשמאל, והוא ו' באמצע כולל את שניהם, והשכינה התחתונה, מצוה, הכלולה מארבע אותיות.</p>
<p>איהי אתקריאת י' מסטרא דחכמה ה' מסטרא דאימא עלאה ואתקריאת תורה מסטרא דעמודא דאמצעיתא הה"ד (משלי ח כב) ה' קנני ראשית דרכו דרכו דרך ו' קנני דאיהו קן דילה ובגין דאיהי כלילא מכלהו ארבע אתקריאת מצוה מ"ץ באותיות א"ת ב"ש¹⁷⁸ איהו י"ה י"ם ה"ץ ובה כלילין פקודין דעשה ולא תעשה פקודין דלא תעשה מסטרא דדין דאיהו אלהי"ם דתמן י"ה ועלה אתמר זה שמ"י והא אוקמוהו פקודין דעשה מסטרא דימינא דאיהו רחמי דכלילין באברהם ועליהו אתמר ברגז רחם תזכור:</p>	<p>היא נקראת י' מצד החכמה, ה' מצד האם העליונה, ונקראת תורה מהצד של העמוד האמצעי, זהו שנאמר "יהוה קנני ראשית דרכו", דרכו, דרך ו'. "קנני" שהוא הקן שלה. ומשום שהיא כלולה מכל הארבע, נקראת מצוה, מ"ץ באותיות א"ת ב"ש הוא י"ה, י"ם ה"ץ, ובה כלולים מצוות עשה ולא תעשה. המצוות לא תעשה מצד הדין שהוא אלהי"ם, ששם י"ה, ועליה נאמר "זה שמ"י", והרי פרשוהו. מצוות עשה מצד הימין, שהוא רחמים, שכלולים באברהם, ועליהם נאמר "ברוגז רחם תזכור".</p>
<p>קם סבא חד¹⁷⁹ מבתר טולא¹⁸⁰ (דכותלא) ואמר רבי רבי בוצינא קדישא קום אדליק שרגא דאיהי מצוה שכינתא קדישא דעלה אתמר אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה ועלה אתמר (שמות כז ב) להעלות נר תמיד נר ה' אתקריאת ודאי אור דנהיר ביה נשמת אדם קום אדליק בה:</p>	<p>קם זקן אחד מאחר הצל (הכותל) ואמר, רבי רבי נר הקדוש, קום הדלק נר שהיא מצוה, השכינה הקדושה, שעליה נאמר "אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה", ועליה נאמר "להעלת נר תמיד", נר יהוה נקראת ודאי האור שמאירה בו נשמת אדם, קום הדלק בה.</p>

– מאיר התיקון –

¹⁷⁶ עי' מלואים אות.

¹⁷⁷ עי' באר יצחק על ליקוטי הגר"א: כלל כל העולם הוא בב', כמ"ש העולם נברא בב' שדומה לאכסדרה שפרוצה מצפון (ב' כה ע"ב). והוא סוד עולם התיקון, שכל העולמות נתבררו במחשבה כמו שית', ונשאר הסיגים למטה, והוא כל קומת הסט"א שבסוף עולם העשיה, והוא הפרצה בצפון, כמ"ש מצפון תפתח הרעה כו', והם סיגי הגבורות. ובשביל כך נברא האדם, שבמעשיו יסתום הפרצה לברר כל הבריורים, וכמו שיהיה לע"ל, שאז יבוער רוח הטומאה כו', והוא מ"ם סתומה של למרבה המשרה, שאז זמן ביאת משיח.

¹⁷⁸ עי' טעמי המצות (פרשת בראשית): מצוה היא אותיות הו"ה רק שב' אותיות ראשונות נתחלפו בא"ת ב"ש, עכ"ל. ועי' לקמן קמא ע"ב ד"ה ובכל אבר איהו

¹⁷⁹ עי' לעיל הערה.

¹⁸⁰ עי' לעיל הערה.

<p>קם רבי שמעון על רגליו ויטיב רגעיא חדא ואמר רבון עלמין דאנת איהו מארי מלכין וגלי רזין יהא רעוא דילך לסדרא מלין בפומאי לקיימא בי האי קרא ואנכי אהיה עם פיך דלא אעול בכסופא קדמך:</p>	<p>קם רבי שמעון על רגליו וישב רגע אחד, ואמר רבון העולמים שאתה הוא אדון המלכים, ומגלה רזים, יהי רצונך לסדר דברים בפי, לקיים בי את הפסוק הזה "ואנכי אהיה עם פיך", שלא אכנס בבושה לפניך.</p>
---	---

(ג) עי' זהר (ח"ג הל' ע"א): מ"ט מ' בנין דאיהי סימנא דמות איהי סימנא דמ' מלקיות איהי סימנא דד' מיתות ב"ד ומתמן סליק ונחית¹⁸¹ נחית וסליק סליק למ' ונחית לד' נחית מד' אינון ד' רוחין דמתפרשן¹⁸² מגו דכר ונוקבא¹⁸³ ממסאבותא ובניייהו ד' מיתות ב"ד ומתמן סלקין למ' והיינו מ' סימנא ומאנין דמלאך המות ודא נמיל פנחס וקם בתוך מ' וע"ד ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי¹⁸⁴:

תרגום: מה טעם מ', משום שהיא סימן של מות, היא סימן של מ' מלקיות, היא סימן של ד' מיתות בית דין, ומשם עלה וירד, ועלה. עלה למ' וירד לד', ירד מד' שהם ד' רוחות שנפרדות מתוך זכר ונקבה מהטומאה, ובגללן ד' מיתות בית דין, ומשם עולים למ', כלומר מ' סימן וכלים של מלאך המות, וזה לקח פנחס, ועמד בתוך מ', ועל זה [נאמר] "ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי".

(ד) עי' זהר ח"ג צה ע"א: ובחדש הראשון בארבעה עשר יום להדש וגו' (במדבר כח טז) ר' חייא פתח (שיה"ש ה ב) אני ישנה ולבי ער קול דודי דופק וגו' אמרה כנסת ישראל אני ישנה בגלותא דמצרים¹⁸⁵ דהו בני בשעבודא דקשיו¹⁸⁶ נולבי ער לנטרא¹⁸⁷ להו דלא

– מאיר התיקון –

¹⁸¹ כי בה ארבעה בחינות שנים שהן ארבע, שנים רוחניות ארבע קליפות עון משחית אף וחימה, וארבעים חסר אחד, שהם ל"ט כחות שיש לרשעה, והיינו סליק ונחית, נחית לארבע וסליק לארבעים, וכן שנים גשמיות האחד ארבע מיתות בית דין סקילה שריפה הרג וחנק והם נגד ארבעה קליפות תה"ו בה"ו חש"ך תה"ם כדפי' בתיקונים, והם עון משחית אף חימה, ואל ארבעתם ארבעים כחות חסר אחד דהיינו ל"ט מלקיות דכתיב ארבעים יכנו לא יוסיף, והיינו סליק לארבעים ונחית לארבע כדפירש', ומפני שארבעים אלו מקורם מארבע לכך אומרים פסוק זה בשעת המלקות והוא רחום בזולת טעמים אחרים (אור יקר).

¹⁸² פי' הם ד' הנז' בפ' והוא רחום וכו'. עון משחית אף וחימה והם מז"ון דקליפה (מ"מ).
¹⁸³ כי סמאל ונחש הם זכר ונקבה, וכמו שאל זכר ונקבה הקדושים למטה מהם ארבע מחנות שהם מיכאל גבריאל אוריאל רפאל כן למטה מזכר ונקבה חצונים הם ארבעה כחות אלו שהם מרכבתם, וכן פירשו ברעיא מהימנא שארבע אלו כנגדם בחוש ער"ן משחית א"ף וחימ"ה, מאנין ארבע קליפות וארבעים כחות הם ארבעים מלאכות חסר אחד שסימנם ל"ט לטותא וקללה, ולפי זה ימצא כי מ' היינו הקליפות כפי הפירוש הראשון שפירשתי לעיל, ואפשר לומר דכולהו איתנהו כי מ' הוא סוד הבינה וממנה הם ארבע כחות הקדושים חסד וגבורה ותפארת ומלכות שהם ארבע רגלי המרכבה, כי כנגדם מיכאל גבריאל אוריאל רפאל (אור יקר).

¹⁸⁴ רע"מ בעמוד הבא (הערת הזהר).
¹⁸⁵ פירוש שינה יכונה במדות העליונות לרמוז אל הדין וצד החצון כי שינה אחת מששים במיתה כענין עורה למה תישן ה', והיינו סוד הדין הגורם להסתיר ההשגחה וסילוק עיני השמירה מישראל, והיינו פקח עיניך וראה, והיינו ויקץ כישן ה' כגבור מצד הגבורה, מתרונן מיינ מכח הדין החזק וכן ישינה, ולהיות שמדת הדין גרמה גלות מצרים לישראל (אור יקר), בסוד דורמיטא שהוא הסתלקות המוחין כן היתה נוק' בסוד נקודה בלי מוחין וזהו אני ישינה (רח"ו).

¹⁸⁶ כי אפילו שהיו בני הקב"ה מצד הקדושה עם כל זה משועבדים בגלות מצד הדין המתוח עליהם, ואין ספק שבצרתם לה צר והיא בגלות עמהם כדפירשו רז"ל גלו למצרים שכינה עמהם והיינו "אני" שהיא שכינה "ושינה" משוקעת בשינה וגלות שהיא אחד מששים במיתה (אור יקר).

¹⁸⁷ הכוונה על המלכות, וכוונתה על בחינה פנימית שבה שהיא באמצע בחינותיה כלב באמצע הגוף, ועל ידי בחינה זו שלא היתה ישינה בסוד המיתה מפני שהיא בת מלך פנימה ולא שליט שם שינה לכך היא ער לנטרא שלא להניח החצונים לכלותם חס ושלון, והקדים לפרש קול דודי דופק משום שממנו הוכרח שמלת לבי בשכינה, דאי לאו הכי הוה אמינא ולבי ער תפארת, לזה אמר שהתפארת הוא קול דודי דופק אם כן ולבי ער היא השכינה העומדת (אור יקר).

ישתיצון בגלותא¹⁸⁸]:

תרגום: "ובחדש הראשון בארבעה עשר יום לחדש וגו'", רבי חייא פתח "אני ישנה ולבי ער קול דודי דופק וגו'", אמרה כנסת ישראל, אני ישנה בגלות מצרים, שהיו בני בשעבוד של קשי. ולבי ער, לשמור אותם שלא יכלו בגלות.

(ה) עי' תז"ח ה ע"ב: קום רעיא מהימנא לאיתערא לההוא דאתמר ביה (שה"ש ה &) אני ישנה ולבי ער וכמה אינון דמיכין ושינתא בעיניהון דלא פתחין לון לאיתערא ברזין דאורייתא דכל רז אור איתקרי לאנהרא ביה לבת עינא ולאיתערא לה ביה לגבי בעלה דאיהי דמיכא בגלותא בין אינון מארי תורה דלית חד מנייהו דיתער לה בבעלה דאיהו ר"ז אור דנהיר בה בבת עינא דרו אור איהו בחושבן:

תרגום: קום רועה הנאמן להתעורר לאותו שנאמר בו אני ישנה ולבי ער וכמה הם ישנים ושנה בעיניהם שלא פותחים אותם להתעסק בסודות של התורה שכל רז נקרא אור להאיר בו לבת העין ולעורר אותה בו אל בעלה שהיא ישנה בגלות בין אותם בעלי תורה שאין אחד מהם שיעורר אותה לבעלה שהוא ר"ז האור שמאיר בה בבת העין שרז אור הוא בגימטריא א"ר.

לאתערא לההוא כו' - ר"ל לשכינה: אני ישנה - שכינה שנקראת אני: ולבי ער - ר"מ שהוא לב"י כנ"ל ע"כ קום לאתערא לה ור"ל שבת עין הוא שכינה ואור עד"א וברז גי' אור בא אור עד"א לגבי בת עין וא"ל היא ישנה והעין סתום ואז אין האור בא אל העין וז"ש דמיכין כו' דלא פתחין לון. ר"ל העינים. לאיתעראי להיות ניעורין שלא יישנו: בין אינון כו' - ר"ל שעוסקין בפשוטה של הלכות:

(ו) עי' זהר ח"ג ערב ע"א: ובמוץ ותבן דחטה¹⁸⁹ עליה אוקמוה רבנן אילן שאכל אדם הראשון חטה הוה קריב חט דאיהו מוץ ותבן לאת ה' ואסתליק מניה¹⁹⁰ דאיהו עשור דילה ובג"ד כד איהי במוץ ותבן (שלה) דאינון לקבל ערלה ופריעה¹⁹¹ פטור מן המעשר ולית רשו לאת י' לחברא באת ה'¹⁹² דאינון (מין) איש ואשה¹⁹³.

תרגום: ובמוץ ותבן של חטה, עליה בארו רבותינו, אילן שאכל אדם הראשון חטה היה. קרב ח"ט שהוא מוץ ותבן לאות ה' והסתלקה ממנו י' שהוא עשור שלה. ולכן כשהיא במוץ ותבן (שלה) שהם כנגד ערלה ופריעה פטור מן המעשר, ואין יכולת לאות י' להתחבר באות ה' שהם איש ואשה.

(ז) עי' הקדו"ש ז ע"ג ז"ל: נקל להבין עד"ז תוספת המעלה והקדושה אשר לעוסק באורות

– מאיר התיקון –

¹⁸⁸ בשתי דרכים, או שהגזרות לא יתחזקו עליהם יותר מדאי, או שגזרות האויבים יהיה בהם כח לסולבן (אור יקר).

¹⁸⁹ השתא מפרש מ"ש שבמוץ ותבן היא בבית האסורים, שידוע שעיקר עץ הדעת טוב ורע הוא ביצירה ועשיה, וה"ס ח"ט, ח' רע ט' טוב כנזכר באותיות דרב המנונא, ואדה"ר העלם עד הה' שה"ס לבנת הספיר, וינקו משם מאור המלכות שגלתה ונתפשטה בכל הבריאה (רמ"ז).

¹⁹⁰ נלע"ד שרומז לסוד הנזכר בספר הגלגולים ח"א במאמר רז"ל שאדה"ר היה חלתו של עולם, ושייך שפיר בענייננו בסוד החלה. והדבר בקיצור הוא שבחטא אדה"ר נסתלקו ממנו נר"ן דאצילות, ונר"ן דבי"ע נפגמו ונפלו לקלי' ונשאר בבחינת ק' דהיינו שכל הפרצופים שהם מחו"ב ומזו"ן דבריאה עד המלכות דעשיה כולם נפלו לחיצונים. וידוע שכל ספירה כלולה מעשר, וכולם נפלו רק בחינת הכתרים, פי' י' כתרים מ' ספירות דפרצוף זעיר דבריאה וכן ממלכות דבריאה וכו', שהם ק' כתרים הנקראים חלתו של עולם, ועיי"ש. האמנם באלו הכתרים לא נשאר אור כי אם אור השייך למלכות, ובודאי דאינו נחשב לכלום לגבי אור עצמי שבכתר השייך לו בבחינת עצמו. וז"ש ואסתליק מיניה י', פי' מיניה מאדה"ר נתעלה (נ"א נתעלם) ממנו י', דהיינו עשור דילה, דהיינו אור המלכות שהוא עישור שלה השייך לה בהתבחנה כשהיא בעלת י' ספירות. אי נמי [דווקא] עישור של הה' (רמ"ז).

¹⁹¹ סוד שתי קליפות דיצירה ועשיה היונקות מלבנת הספיר שהם ה' כנ"ל, ולבנת הספיר סוד ח"ש מ"ל ועיין בספר אדם ישר. וז"ש ח"ט, שהוא בשני צנורות היסוד כדאיתא באותיות דרב המנונא, ואלו נפגמו בערלה ופריעה. ולית רשו לאת י' לחברא (רמ"ז).

¹⁹² נראה שהוא אצילות עם בריאה, כי לכן פרחא זיהרא דאצילות (רמ"ז).
¹⁹³ י"ה שבשם (יהל אור).

האצילות עצמו אשר למעלה מהעולמות ב"ע, והנה מתדבק בזה באור קדושתו עצמו בלתי התלבשות כלל, ונעשה הוא גופה מקום ומעון לשכינת עוזו ית"ש. וכמו שאמרנו לעיל פ"ז כי השכל והמשכיל והמושכל אחד הוא. ועי' דע"ה ח"א נז ע"ב ז"ל: ע"י דרשת הרשב"י בעניינים הללו נעשו ונבנו אותן העניינים למעלה. וזהו כל עיקר תיקון לימוד הקבלה יותר מכל שאר חלקי התורה. כי שאר כל חלקי התורה הרי מלוּבש בנושאי העניינים אשר בעוה"ז, משא"כ לימוד הקבלה ובפרט דברי האריז"ל אשר הם בנויים על האדרות וספד"צ ועמקי סתרי הזוה"ק, הוו כל נושאי העניינים רק באצילות ובעולמות דאור א"ס, ולכך נקרא חכמת הקבלה בשם נסתר, משום שכל נושאי העניינים שאנו מדברים בהם הוא מעולמות העליונים אשר למעלה למעלה אשר אין השגה ותפיסה בזה לשום בריה, והרי הוא נעלם ונסתר מהכל. ועי' כללים ח"א ג ע"ד ז"ל: ומה גם כי הרי גם כל גילויי ית"ש אשר באצילות שהם כל שמותיו יתברך וכל אורם וגילויים הוא ג"כ רק ע"י הצדיקים וכמ"ש בספרי ברכה בהפסוק ויהי בישרון מלך וכן הוא במדרש שמואל רבתי פרשה ה' בפסוק כי לה' מצוקי ארץ תני ר' שמעון בן יוחאי כל זמן שישראל עשוין אגודה אחת מלכות שמים במקומה שנאמר ויהי בישרון מלך אימתי בהתאסף ראשי עם יחד כו'. ועי' באד"ר (קלה ע"א) כי ע"י דרשת הרשב"י ותלמידיו בהי"ג תיקונים הנה נתגלו והאירו בזוהר אורם למעלה וכו'. ועי' זוה"ק פ' בחקותי קי"ג סע"א בסוד הכתוב (שמואל ב' ח') ויעש דוד שם, ועי' ביאורים ח"א ג ע"ג ז"ל: וזהו עיקר גדול מעלת לימוד הקבלה, לדבר הכל באצילות ולהשתמש רק באותן הדברים והלשונות אשר דיברו ונאמרו בזוה"ק ובדברי האריז"ל, כי בזה מעורר באותן הדברים למעלה שיתפשטו ויתגלו ושייצאו מהעלם אל הגילוי, ולהוסיף בהם אור ע"י היחוד דאור א"ס שבהם.

(ח) עי': אדהכי הא בוצינא קדישא אתיא¹⁹⁴ לגביה ואמר רעיא מהימנא יומא חד אזילנא אנא וחברייא לאכסניא חדא והוה תמן ינוקא חדא קם ותקין לן מנרתא ופתורא איהו מגרמיה כאילו הוה מעשרין שנין ולא הוה אלא מבן חמש שנין ותקין פתורא מכל מיני מאכל ומשתה אמר הא אוקמוה רבנן דבעל הבית בוצע ואורח מברך אבל (איוב לב ו) צעיר אני לימים ואתם ישישים על כן זחלתי ואירא מחוות דעי אתכם עד דאטול רשות מכם א"ל אימא ברי מלאכא¹⁹⁵ די':

אמר [לן] (ליה) אתון בעיתון לחם תפנוקי בלא קרבא או לחם בקרבא דהכי אוקמוה רבנן דמתני' שעת אכילה שעת מלחמה ואי בעיתו למהוי קרבא עליה לית חד אכיל אלא מאן דנצח קרבא איהו אכיל ובוצע לכלהו א"ל חברייא ברי אנת זעיר ועדיין לא ידעת איך מגיחי גברין רברבין בחרבא בנענועא¹⁹⁶ דחרבא ברומחא בקשתא בגירין דקשתא בקירטא באבנין דקירטא¹⁹⁷:

א"ל (מלכים א' כ יא) אל יתהלל חוגר כמפתח דהא ודאי בק"ש אוקמוה כל הקורא ק"ש על מטתו כאילו אוהז חרב פיפיות דכתיב (תהלים קמט ו) רוממות אל בגרונום וחרב פיפיות בידם ונענועא דחרבא צריך לנענועא¹⁹⁸ ליה לשית סטרין כמה דאוקמוה כדי שתמליכוהו על השמים ועל הארץ ועל ד' רוחות העולם ודא ו' גוף החרב י' ראש החרב ה"ה תרי פיות נרתקא דחרבא אדנ"י¹⁹⁹:

רומחא רמ"ח בק"ש עם שית תיבין דיחודא הא רומ"ח מג"ן עם חרבא מיכאל גבריאל נוריאל שמשין דג' אבהן קשת דזריק חצים וכל זרע דאינו יורה כחץ אינו מוליד קירטא דא ק"ש ה' אבנין דקירטא (דברים ו ד) שמע ישראל יי' אלהינו יי' לקבליהו (שמואל א' יז מ) ויקח דוד חמשה חלוקי אבנים מן הנחל וכד שוי להון בקירטא דאיהי שפה²⁰⁰ ואיהי שכינתא אתעבידו חד כלהו ה' וקטיל לפלשתאה:

– מאיר התיקון –

¹⁹⁴ אתא (דפ"ו).

¹⁹⁵ מלאכה (דפ"ו).

¹⁹⁶ בנענוע (דפ"ו).

¹⁹⁷ הנה קבוץ ה"ג ביסוד הנוקבא גורם סתימת האור שבחיצונים מליקח אורות המלכות להם להתלבש בהם ואלו האורות שהיו באים לה למעלה מבינה ה"ג סותמם שלא יכנסו במקדש לשיתגבר הדעת שלהם באורות שלקחו מן הקדושה ודוד לקח ה"ג מהנחל העליון שהיא הבינה וקבצם יחד והכה במצח של גולית ששם דעת שלו והוציא האורות שהיו בו שלקחם מן הקדושה ואז מת באבן שהכה בו (זהר הרקיע).

¹⁹⁸ לנענע (דפ"ו).

¹⁹⁹ פי' שגילויי הדינים בהיכלות בלבושי המלכ' ששם הנק' אדנ"י ושרשה באצילות הנקרא ה' של השם כנז' אצלינו בכוונת אדנ"י שפתי תפתח וגו' (זהר הרקיע).
²⁰⁰ גי' שכינה (יהל אור).

ועד כען זריקנא האי אבנא לסמאל דאיהו אבן מצור והרסנא מצור דיליה ואשפלנא ליה לתתא ובג"ד אמינא לכוון (מלכים א' כ יא) אל יתהלל חוגר כמפתח כען יתברר לכוון דאנא ידענא איך מגיחין גברין רברבין בסייפין ברומחא בקשתא בקירטא תוהנא ולא יכילנא למללא קמיה [א"ל] (ו)רבנן כען נחזי מאן יהא מרווח נהמא²⁰¹ דאיהו לחם המוציא:

תרגום: בין כך הרי בא אליו הנר הקדוש ואמר, רועה הנאמן יום אחד הלכתי אני והחברים לאכסניה אחת, והיה שם תינוק אחד. קם ותיקן לנו מנורה ושלחן, הוא מעצמו כאלו היה מעשרים שנה ולא היה אלא מבין חמש שנים, ותיקן שלחן מכל מיני מאכל ומשתה. אמר, הרי פרשוה רבותינו שבעל הבית בוצע ואורח מברך אבל "צעיר אני לימים ואתם ישישים על כן זחלתי ואירא מחות דעי אתכם" עד שאטול רשות מכם. אמרתי לו אמור בני מלאך ה'.

אמר לנו, אתם רציתם לחם תפנוקים בלי מלחמה או לחם עם מלחמה, שכך פרשוה חכמי המשנה, שעת אכילה שעת מלחמה, ואם רציתם שיהיה עליו מלחמה אין אחד אוכל אלא מי שינצח במלחמה, הוא אוכל ובוצע לכולם. אמרו לו החברים, בני אתה קטן ועדיין לא ידעת איך נלחמים גברים גדולים בחרב, בנענוע החרב, ברומח, בקשת, בחיצי הקשת, במקלע ובאבני מקלע.

אמר להם, "אל יתהלל חוגר כמפתח", שהרי ודאי בקריאת שמע פרשוה, כל הקורא קריאת שמע על מטתו כאלו אוהז חרב פיפיות שכתוב "רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות בידם", ונענוע החרב צריך לנענעה לששה צדדים כמו שבארוה כדי שתמליכוהו על השמים ועל הארץ ועל ארבע רוחות העולם. וזו ו' גוף החרב, י' ראש החרב, ה"ה שתי פיפיות, נרתיק החרב אדנ"י.

רומח, רמ"ח בקריאת שמע עם שש תבות היחוד הרי רומ"ח. מג"ן עם חרב, מיכאל גבריאל נוריאל השמשים של שלשת האבות. קשת, שיוורה חצים, וכל זרע שאינו יורה כחץ אינו מוליד. מקלע, זה קריאת שמע. חמשה אבני מקלע, "שמע ישראל ה' אלהינו ה'", כנגדם "ויקח דוד חמשה חלוקי אבנים מן הנחל", וכששם אותם במקלע שהיא "שפה" והיא שכינה, נעשו אחד כל החמשה והרג את הפלשתי.

ועד עכשיו זרקתי אבן זו לסמאל שהוא "אבן מצור" והרסתי את המצור שלו, והשפלתיו למטה, ולכן אמרתי לכם "אל יתהלל חוגר כמפתח", כעת יתברר לכם שאני יודע איך נלחמים גברים גדולים בחרבות, ברומח, בקשת, במקלע. תמהנו ולא יכלנו לדבר לפניו. אמרו לו חכמים, כעת נראה מי יהיה מרויח את הלחם שהוא לחם המוציא.

(ט) עי' זהר ח"ג רלא ע"ב: כתיב (ויקרא ט י) היותרת מן הכבד²⁰² וכתיב (שמות כט יג) ואת היותרת על הכבד (בתר דעבידת ניאופא אסתלק²⁰³ עליה) יותרת מן הכבד [דא] אשת זנונים דאזלא ונפקא מן הכבד לאסטאה בני עלמא ולאסטנא עלייהו ושבתק לדכורא למעבד זנונים ובג"ד היותרת מן הכבד יותרת על הכבד בתר דעבדת ניאופא אסתלקת עליה:

מצח אשה זונה אתגברת על בעלה דאיהו כבד בכעס דמרה אשת מדנים [וכעס] דשלטא איהי על זכורא (דכורה) דילה²⁰⁴ מצח אשה זונה שלטא על הכבד אשת מדנים וכעס יותרת מן הכבד מן הכבד נפקא לאבאשא לכל עלמא ולמעבד ניאופין עם כלא לבתר איהי סלקא לגבי דכורא:

מצח אשה זונה בעזותא דאנפין וכדין איהי על הכבד ועוד יותרת מן הכבד אתקריאת מסטרא אחרא בתר דנפקת לנאפא עם כלא יהיבת שיוירין לבעלה והאי איהו²⁰⁵ יותרת מן הכבד מגו כבד

– מאיר התיקון –

²⁰¹ היינו לעשות בירור ולהוציא לחם קדוש ראוי לאכילה (רמ"ז).

²⁰² ולמה פעמים אומר על הכבד. ועוד יותרת מן הכבד אתקריאת מצד אחר לפי שהיא משיירת לבעלה באחרונה. ושיעור הכתוב יותרת מן הכבד ר"ל למה נקרא יותרת מסבת הכבד דהיינו לפי שמשיירת לבעלה. אבל פסוק היותרת על הכבד הוא כמ"ש בפ' הראשון דאתגברת על בעלה דאיהו כבד. נמצא שאין הפרש בין ב' הפירושים אלא בפ' היותרת מן הכבד שלפ' א' מן הכבד נפקא דהיינו שהארותיה הם מבעלה ואח"כ אתגברת עליה וזהו על הכבד ולפ' ה' היותרת מן הכבד ר"ל למה נקרא יותרת מסיבת הכבד שמשיירת אותו. אבל פסוק על הכבד הוא כפי' הא' שמתגברת על בעלה (מ"מ).

²⁰³ אסתליק (דפ"ו).

²⁰⁴ הנה כבר ידעת כי ספי' היסוד הוא למעלה מן הנוק' מלכות והוא נותן לה שפע ומזון בסוד (בראשית מא לו) והיה האוכל לפקדון לארץ ר"ל לפקדו ליסוד ליתן לארץ מלכות וממנה נמשך השפע לתחתונים והוא ימשול בה כי היסוד הוא למעלה ומושל עליה. ובסט"א הוא להיפך כי שלטא היא על דכורא דילה בסוד (ירמיה ג ג) ומצח אשה זונה וכו' אתגברת על בעלה (זהר הרקיע).

²⁰⁵ איהי (דפ"ו).

ויותרת דילה נפקת מרה²⁰⁶ ואיהי חרבא דמלאך המות דנפקו מנה טפין מרירן לקטלא בני נשא הה"ד (משלי ה ד) ואחריתה מרה כלענה ואיהי תליא בכבד וכל מרעין ומותא ביה תליין וההוא יומא [דר"ה משטנא ומשטטא] ודר"ה משטטא (משטטא) בעלמא למכנש כל חובי עלמא וכדין כל אברין דאינון ישראל אינון בעאקו דאינון אברין (ד) דמטרוניתא (משלי כ כז) נר יי' נשמת אדם²⁰⁷ שכינתא קדישא וכדין כל ישראל בעאקו ונטלי שופר לאתערא ביה ההוא תקיעה ושברים ותרועה: תרגום: כתוב "היותרת מן הכבד" וכתוב "ואת היותרת על הכבד" (אחר שעשתה נאוף עולה עליה). "יותרת מן הכבד" זו אשת זנונים שהולכת ויוצאת מן הכבד להסיט את בני העולם ולהשטין עליהם, ועוזבת את הזכר לעשות זנונים. ומשום זה היותרת מן הכבד, יותרת על הכבד, אחר שעשתה נאוף עולה עליו.

"מצח אשה זונה" מתגברת על בעלה, שהוא כבד בכעס של המרה, אשת מדנים וכעס ששולטת על הזכר שלה. "מצח אשה זונה", שולטת על הכבד, אשת מדנים וכעס. יותרת מן הכבד, מן הכבד יוצאת להרע לכל העולם, ולעשות נאופים עם הכל. לבסוף היא עולה לגבי הזכר.

"מצח אשה זונה" בעזות פנים, ואז היא על הכבד. ועוד יותרת מן הכבד נקראת מהצד האחר, אחר שיוצאת לנאף עם כולם, נותנת שיוורים לבעלה, וזוהי יותרת מן הכבד. מתוך הכבד והיותרת שלה, יוצאת מרה והיא חרב של מלאך המות שיוצאות ממנה טיפות מרות להרוג לבני אדם, זהו שכתוב "ואחריתה מרה כלענה", והיא תלויה בכבד, וכל החלאים והמיתות תלויות בו, ואותו יום של ראש השנה (המשטין) משוטט בעולם לאסוף את כל חובות העולם, ואז כל האיברים שהם ישראל הם בצרה, שהם איברים של המלכה, "נר ה' נשמת אדם", השכינה הקדושה. ואז כל ישראל בצרה, ולוקחים שופר לעורר בו אותה תקיעה ושברים ותרועה.

(י) עי': אמר הכי שמענא בשמנא דבעא הקב"ה למיהב אורייתא לישראל נטל תורה שבכתב ותורה שבעל פה ואזיל הוא לגבי שאר עמין ולא בעו לקבלא לון עד דנחית לון לישראל ע"ג טורא דסיני.

אמרו מלאכי השרת למאן בעי הקב"ה למיהב תרין תורות אלין אמר לישראל דאינון עדבי וחולקי דכתיב כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו הרי תרין ואנא יהיב לון שתי תורות ועוד דסלקי בערבינא עוללים ויונקים ובגיניהון יתערוון תרין תורות אלין דכתיב מפי עוללים ויונקים יסדת עוז. ומהכא נפקא מהתם נפקא דכתיב את מי יורה דעה ואת מי יבין שמועה גמולי מחלב עתיקי משדים את מי יורה דעה דא תורה שבכתב ואת מי יבין שמועה דא תורה שבעל פה גמולי מחלב עתיקי משדים דבגיניהון נחתא אורייתא לישראל על טורא דסיני.

הה"ד ותלכנה שתיהן עד בואנה בית לחם לאן הלכו לשאר עמין עד דקיימו ישראל על טורא דסיני כיון דנחתו תורה דבכתב ותורה שבעל פה מיד ותהום כל העיר עליהן ותאמרנה הזאת נעמי אזדעזע כולי עלמא ואמרו דין היא אורייתא חמדה גנוזה מיד וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים כדין אמרת הזאת נעמי דא הוא נעימו דאורייתא.

תרגום: אמר כך שמעתי בזמן שרצה הקדוש ברוך הוא לתת תורה לישראל נטל תורה שבכתב ותורה שבעל פה והלך הוא לשאר העמים ולא רצו לקבלם עד שהוריד אותם לישראל על הר סיני. אמרו מלאכי השרת למי רוצה הקדוש ברוך הוא לתת שתי תורות הללו אמר לישראל שהם גורלי וחלקי נאמר (דברים לב) כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו הרי שנים ואני נותן להם שתי תורות ועוד שעוללים בערבון עוללים ויונקים ובשבילם יתעוררו שתי התורות הללו נאמר מפי עוללים ויונקים יסדת עז.

ומכאן יוצא משם יוצא נאמר (ישעיה כח) את מי יורה דעה ואת מי יבין שמועה גמולי מחלב עתיקי משדים את מי יורה דעה זו תורה שבכתב ואת מי יבין שמועה זו תורה שבעל פה גמולי מחלב עתיקי משדים שבגללם ירדה תורה לישראל על הר סיני.

זהו נאמר (רות א) ותלכנה שתיהם עד בואנה בית לחם לאן הלכו לשאר העמים עד שעמדו ישראל על הר סיני כיון שירדו תורה שבכתב ותורה שבעל פה מיד ותהם כל העיר עליהן ותאמרנה הזאת נעמי הזדעזע כל העולם ואמרו זו היא התורה חמדה גנוזה מיד וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים אז אמרה הזאת נעמי זו היא נעימות התורה.

– מאיר התיקון –

²⁰⁶ פי' מיני קליפות הרבה יש (מ"מ).

²⁰⁷ השכינה נקרא נר ה' היא נשמה של ישראל הנקרא אדם. וא"כ כשהיא הנשמה הם האיברים שלה (רח"ו).

(יא) עי' זהר ח"ב סא ע"א: והא אוקימנא מלי ודכתיב (כמה דאת אמר) (משלי ל כג) ושפחה כי תירש גבירתה דגרים לצדיק דאתדבק בשפחה והאזנת למצותיו (שמות טו כו) דא נצח לאסתמרא (דלא ישקר ביה) דלא יעול רשימא דא בבת אל נכר ולא ישקר ביה בנצח דכתיב (ש"א טו כט) וגם נצח ישראל לא ישקר ומאן דנטיר האי קיים מצותיו דכתיב (שמות לד יד) כי לא תשתחוה לאל אחר ושמרת כל חקיו דא הוד לאסתמרא מן זונה:

ואזלא הא כמה דתנינן אמר רבי יהודה מאי דכתיב (תהלים מה ד) חגור חרבך על ירך גבור הודך והדרך אלא כל מאן דמזרז גרמיה ושוי דחילו דחרבא שנא תקיפא לקבליה על ירך מאי על ירך דא רשימא קדישא כמה דאת אמר (בראשית כד ב) שים נא ירך תחת ירכי:

דבר אחר חגור חרבך כלומר זרז ואתקיף (ואתקיף) יצרך בישא דאיהו חרבך על ירך על ההוא רשימא קדישא לנטרא ליה ואי נטר ליה כדין אקרי גבור וקודשא בריך הוא אלביש ליה בלבושוי ומאן לבושוי דקודשא בריך הוא הוד ונצח דכתיב (תהלים קד א) הוד והדר לבשת אוף הכא הודך והדרך וכדין אתדבק בר נש במלכא קדישא כדקא יאות:

תרגום: והרי בארנו את הדברים, שנאמר "ושפחה כי תירש גבירתה", שגורם לצדיק שידבק בשפחה. "והאזנת למצותיו" זה נצח, להשמר שלא יכנס רושם זה בבת אל נכר, ולא ישקר בו בנצח, שנאמר "וגם נצח ישראל לא ישקר". ומי ששומר את זה, קיים מצוותיו, שנאמר "כי לא תשתחוה לאל אחר". "ושמרת כל חוקיו" זה הוד, להשמר מזונה.

וזה הולך כמו ששנינו, אמר רבי יהודה מה זה שנאמר "חגור חרבך על ירך גבור הודך והדרך", אלא כל מי שמזרז את עצמו, ושם את פחד החרב השנונה החזקה כנגדו. "על ירך", מה זה על ירך, וזה הרושם הקדוש, כמו שנאמר "שים נא ירך תחת ירכי".

דבר אחר, "חגור חרבך", כלומר זרז ותקף את היצר הרע שלך, שהוא חרבך, על ירך, על אותו רושם קדוש, לשמור אותו. ואם שמר אותו, אז נקרא גבור, והקדוש ברוך הוא מלביש אותו בלבושיו. ומהו לבושיו של הקדוש ברוך הוא, הוד ונצח, שנאמר "הוד והדר לבשת", כמו כן כאן "הודך והדרך", ואז נדבק האדם במלך הקדוש כראוי.

(יב) עי' זו"ח עח ע"ג: בא וראה כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא ברא אלא ליקרא דיליה שנאמר כל הנקרא בשמי ולכבודי בארתיו יצרתיו אף עשיתיו הקב"ה ברא בר נש בעלמא ויהיב ביה שמה יהו"ה ה' נפש ו' רוח ה' נקראת נשמתא י' נשמתא לנשמתא וקראם י"ה אב ואם ו"ה בן ובת

דוגמא דברא רוח ונפשא דקדישא כך ברא רוח ונפשא מסטרא דשמאלא ובדוגמא דהוא היין על שמריו כד הוא הרוח והנפש השכלית על רוח ונפש הבהמית ולמה נקראת בהמית שהוא מסטרא דשמאל ונחש דאינון דכר ונוקבא²⁰⁸ ועל דא אמר שלמה המלך החכמתו מי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ

ולסטרא דמסאבו לא יהיב קב"ה שמה דיליה שנאמר אני יי' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן ותהלתי לפסילים אני רמז ויסרתי אתכם אף אני ה' רמז למדת הרחמים לאחר לא אתן רמז לאל אחר שנאמר לא תשתחוה לאל אחר דהוא בסטרא דמסאבא

תרגום: בא וראה כל מה שברא הקדוש ברוך הוא בעולמו לא ברא אלא לכבודו שנאמר (ישעיה מג) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו הקדוש ברוך הוא ברא אדם בעולם ונתן בו את שמו יהו"ה ה' נפש ו' רוח ה' נקראת נשמה י' נשמה לנשמה וקראם י"ה אב ואם ו"ה בן ובת הדוגמא שברא רוח ונפש של קדשה כך ברא רוח ונפש מצד השמאל ובדוגמא של אותו היין על שמריו כך הוא הרוח והנפש השכלית על רוח ונפש הבהמית ולמה נקראת בהמית על שהיא מצד השמאל של סמאל ונחש שהם זכר ונקבה ועל כן אמר שלמה המלך בחכמתו (קהלת ג) מי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ

ולצד הטמאה לא נתן הקדוש ברוך הוא את שמו שנאמר (ישעיה מב) אני ה' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן ותהלתי לפסילים אני רמז כמו ויסרתי אתכם אף אני ה' רמז למדת הרחמים לאחר לא אתן רמז לאל אחר שנאמר לא תשתחוה לאל אחר שהוא בצד הטמאה

דכר ונוקבא - ע"י לעיל נו ע"ד ד"ה איהו רביע.

(יג) ע"י זהר ח"ב קכב ע"א: [פקודא] (תשובה) דא היא (מצוה²⁰⁹) ותשובה ודא איהי בינה²¹⁰ ובעוונותינו מדחרב בי מקדשא לא אשתאר לנא²¹¹ אלא ודוי דברים לכד ודא מלכות²¹² ומאי בינה²¹³ בן י"ה²¹⁴ והאי בן ו' איהו ודאי וכל מאן דחזר בתיובתא כאלו חזר את ה' לאת ו' דאיהו בן י"ה וואשתלים ביה יהו"ה ודא איהו תשובה תשוב ה'²¹⁵ ודאי לגבי ו': דאת ה' ודאי איהו ודוי דברים²¹⁶ ורזא דמלה (הושע יד ג) קחו עמכם דברים ושובו אל יי'²¹⁷ אמרו אליו וגו' ונשלמה פרים שפתינו²¹⁸ דודאי כד ב"נ איהו חוטא גרים לאתרחקא ה' מאת ו'²¹⁹ דאסתלק בן י"ה דא יה"ו מאת ה' ובג"ד אתחרב בי מקדשא ואתרחקו ישראל מתמן ואתגלו בני עממא:

ובג"ד כל מאן דעביד תשובה גרים לאחזרא ה' לאת ו'²²⁰ ופורקנא בדא תלייא²²¹ ובג"ד הכל תלוי בתשובה דכך אמרו קדמאי כל הקצים כלו ואין הדבר תלוי אלא בתשובה דאיהו שלימו דשמיה וע"ד (יחזקאל כ ט) וואעשה למען שמי ועוד (ישעיה מח יא) ולמעני למעני אעשה: ואם לאו חזרין אנא אעמיד לון מלכא שקשין גזרותי משל פרעה²²² ויחזרון על כרחייהו הה"ד (דברים ד ל) ושבת עד יי' אלהיך עד יהו"ה ודאי²²³ ותשובה דא אתקריאת חיים²²⁴ (משלי ד כג) כי

– מאיר התיקון –

²⁰⁹ מצות (דפ"ו).

²¹⁰ בספד"צ פ"ב (כ ע"א) בזמנא דמטא ירחא שביעאה משתכחי ירחי אלן תליסר בעלמא עלאה, שהיא בינה ע"ש בהגר"א בארוכה. וע"י ה"ג מדות הרחמים מתקבל התשובה, ונקרא ע"ז הבינה בשם תשובה כנודע, וכמש"כ בזוה"ק ויקרא (טז ע"א) ע"ש וברע"מ (פ' נשא דף קכב וקכג). וכן כל ה"ג תיקונים הם נפקין מהבינה דהמ"ס וכמ"ש בשער א"א (פרק י) (דע"ה ח"ב ג ע"ד).
²¹¹ לנו (דפ"ו).

²¹² כמש"כ בשעה"כ פה ע"ג בענין ספירת העומר שבזמן בית המקדש מתקנים את הפנימיות, ובזה"ז רק המקיפים.

²¹³ דאיהי תשובה (יהל אור).

²¹⁴ ע"י אד"ז רצ ע"א.

²¹⁵ דווקא אות ה' בה הפגם בעצם והיא היורדת לבין החיצונים והיא דצריכה לשוב להתייחד אל ו' כאמור (רמ"ז).

²¹⁶ ולא תענית וסיגופים שוידוי הוא עיקר לתשובה.

²¹⁷ דאשתלים ה' כנ"ל (יהל אור).

²¹⁸ דלא נשאר לנו אלא דברים, ה', מלכות ונשלמה פרים שפתינו, כל השם במקום פרים שהיה הקרבן משלים בזמן שבהמ"ק קיים כמ"ש (תענית כז ע"ב) בזמן שאין בהמ"ק קיים מה תהא עליהם יעסקו בקרבנות ואני מוחל וז"ש דודאי כו' ובג"ד (יהל אור).

²¹⁹ כפל הדברים אלו ליישב מה שקשה בענין זה שהרי אמר בשעה"כ (דרושי ר"ה דורש ו צד ע"ג) שכשנתמטעה המלכות בסוד נקודה גם הז"א נאמר עליו כן משחת מאיש מראהו, גם ארז"ל מיום שחורב ב"ה דיו לעולם שישתמש בב' אותיות וב"כ יקשה למה מיחס ומיחד הפגם דווקא לה' לכן אמר לבד בה' יש הפגם בעצם שמתרחקת מאות ו' ויורדת למטה אבל אינו כן זעיר רק שמסתלק ועולה כי אין המלכות מעלה מ"ן ואין הזעיר משפיע לה וזהו משחת מאיש כי חסר כח האישיות בהסתלקו למעלה ותשש כחו כי אין ו' שהוא הדעת מתגלה ונשאר בחי' הקטנות דהיינו שאין בו רק ב' מוחין חו"ב שה"ס הטקנות (רמ"ז).

²²⁰ הצדיק בצדקתו מתקן למעלה בשורש נמשחו בפרטות מה שהיה ניתקן בכל הכללות אם יזכו ישראל בכללם (רמ"ז).

²²¹ ובזה לא לקתה מדת הדין ובג"כ הכל תלוי בתשובה פי בין דיחיד ובין דרבים אעשה למען שמי שישתלם בשלימות (רמ"ז).

²²² ע"י סנהדרין צז ע"ב: רבי אליעזר אומר אם ישראל עושין תשובה נגאלין ואם לאו אין נגאלין אמר ליה רבי יהושע אם אין עושין תשובה אין נגאלין אלא הקדוש ברוך הוא מעמיד להן מלך שגזרותיו קשות כהמן וישראל עושין תשובה ומחזירן למוטב.

²²³ שלימו דשמיה כנ"ל (יהל אור).

²²⁴ כי היא נקראת באר מים חיים כמ"ש בזו"ח ריש שיה"ש [ז"ל: עליה כתיב ועץ החיים בתוך הגן כל חיים ביה תליין מיניה פרחין חייין וזהוהרין לכל סטר האי שיר דקאמרן איקרי בא"ר ואינון חיים עילאין עאלין בגויה וההוא זהרא דאקרי חיים נבעין ביה וע"ד כתיב באר מים חיים], וכמ"ש (ברכות נו ע"ב) הרואה באר בחלום כו' כי אותי עזבו מקור מים חיים לחצוב כו', ובתשובה חזר למקור מים חיים (יהל אור).

ממנו תוצאות חיים²²⁵ דאינון נשמתין דישראל ואיהו הבל דנפק ועאל בפומא דב"נ בלא עמל ובלא יגיעה²²⁶:

ה' דבהבראם²²⁷ (בראשית ב ד) ועלה אתמר (דברים ח ג) כי על כל מוצא פי יי' יחיה האדם והיא על רישיה דב"נ²²⁸ עלה אתמר (במדבר יב ח) ותמונת יי' יביט (תהלים לט ז) אך בצלם יתהלך איש ובגין דאיהי על רישיה דב"נ אסיר ליה לב"נ למיזל ד' אמות²²⁹ בגלויא²³⁰ דרישא דאם היא אסתלקת מעל רישיה דב"נ מיד אסתלקו חיים²³¹ מניה:

ואי תימא דכך שריא על אומין דעלמא אע"ג דלא אתברי בהון²³² שמיא וארעא וכל תולדין²³³ דבהון לא שריא ודאי דמשה בעא מקב"ה דלא תשרי שכינה²³⁴ על אומין דעלמא ויהיב ליה²³⁵ הבלא²³⁶ דקיימא על אומין דעלמא מאן נפקא או על חייביא דאינון ערב רב מעורבין עם ישראל: אלא²³⁷ ודאי²³⁸ לית כל אפייא שוין²³⁹ אפילו ישראל לאו אינון שוין כ"ש אחרנין אלא²⁴⁰ ודאי על האי דיוקנא דאת ה' אוקמוה מתנה טובה יש לי בכית גנוזי ושבת שמה וכד האי שריא על ישראל לית לון יגיעה ולא שעבוד ובה נפש עמלה ויגיעה (שמות לא יז) שבת וינפש:

דנפש אחרת²⁴¹ אית על רישיה דב"נ דאתקרי[את] עבד ואיהי דיוקנא²⁴² על ב"נ ואיהי עבד דמלכא דמ(ת)נענעא²⁴³ כל איבריין דב"נ למיזל בארחין טבין ולקיימא בהון רמ"ח פקודין לשריא עלייהו ה' דבהבראם²⁴⁴ דכך סליק הבראם לרמ"ח:

– מאיר התיקון –

²²⁵ ממלכות וכן ותמונת כו' בצלם כו' (יהל אור), ועי' שעה"כ פט ע"ד: ע"י היסוד ברית קדש, שממנו יוצאים הנשמות ומתגלה חסד בפום אמה, וממנו תוצאות חיים.

²²⁶ עי' בהגר"א על תז"ח יט ע"ג: רוחא דלא שכיך לעלמין - הוא הבל הפה דנפיק מגרון תמיד, [ברצוא ושוב שהרי הוא נושם, מוציא ומכניס, עי' ב"ע רכה ע"א] אף שלא בעת הקול והדיבור, והוא דרגא של בינה נהר דנגיד ונפיק תדיר ולא פסיק (זהר תולדות קמא ע"ב) משא"כ בזו"נ כידוע.

²²⁷ עי' זהר ח"א כה ע"א שזהו מלכות.

²²⁸ עי' זר"ח לך לך כו ע"א: הקב"ה נוטל אות א' משמו, ונותנה בראשה. כי הא דתנו, עתיד הקב"ה להיות עטרה בראש כל צדיק וצדיק לעולם הבא. ואיזהו, זה אות ה"א, כאשר ברא שמים וארץ, דכתיב בהבראם, בה"א בראם. ועי' תיקו"ז יב ע"ב שהעטרה בראש כל צדיק הוא השכינה.

²²⁹ דרגא דידה ד"ס נה"ם ולכן נק' ד' וכשהיא שוה לת"ת נקראת ה' (יהל אור). עי' שער מאמרי רז"ל על הגמ' (כתובות קיא ע"א) כל המהלך ד' אמות בארץ ישראל כו'. כי היא ד' אמות, אות רביעית של השם, כוללת ד' אותיות כמ"ש בתיקונים סוף תיקון מז, והיא רה"י גבוה י' ורחב ד', גבוה י' מסט' דבעלה שמה מפרש ביר"ד אתון, ורחב ד' מסט' דילה ד' אותיות כמ"ש (יהל אור).

והנה מש"כ הגר"א "סוף תיקון מז" לא מצאתיו שם, אמנם עי' תיקו"ז קיד ע"א: ודא אדנ"י דאיהו רשות היחיד דאיהו יהו"ה יחידו דעלמא ודא איהו אדם, ועי"ש בבהגר"א, ז"ל, שהיא רשות בעלה הו"ה והוא גבוה יר"ד ורחבו ד' כמ"ש בכ"מ. יחידו דעלמא - דהויה לא נשתנה (מלאכי ג ו) אני ה' לא שניתי בכל העולם כולו הוא יחיד, עכ"ל.

²³⁰ בגלוי (דפ"ו).

²³¹ בינה בגי' חיים (עם הכולל) (פע"ח שער התפילין פרק יא).

²³² ר"ל בשביל או"ה (יהל אור).

²³³ ר"ל דלכך כתיב בהבראם אחר אלה תולדות השמים והארץ, לומר שדווקא שריא ה' זעירא על אלין שבשבילם נבראו שמים וארץ ותולדות, וכמ"ש לקמן ובג"ד ויכלו שלימו כו' ועלה קיימין שמיא וארעא כו' דכתיב אלה תולדות השמים והארץ כו' (יהל אור).

²³⁴ שכינא (דפ"ו).

²³⁵ שמילא שאלתו כמ"ש (ברכות ז ע"א) ג' דברים בקשה משה מהקב"ה ונתן לו כו' (יהל אור).

²³⁶ היא קושיא (יהל אור).

²³⁷ נמחק ביהל אור.

²³⁸ הוא תירוץ (יהל אור).

²³⁹ עי' ברכות (נח ע"א) הרואה אוכלוסי ישראל אומר ברוך חכם הרזים שאין דעתם דומה זה לזה ואין פרצופיהן דומים זה לזה.

²⁴⁰ נמחק ביהל אור.

²⁴¹ ממט"ט ששורה בימות החול שע"י מתנהגין העולמות בחול ששת ימי המעשה בר"ק דיליה ו' אותיות דמט"ט (יהל אור).

²⁴² הוא הצלם (יהל אור).

²⁴³ שמיניה התנועה לאדם כו' (יהל אור).

²⁴⁴ ה' זעירא מלכות ה' דאברהם (יהל אור).

ודיוקנא אחרא על רישיה דאתקריאת יראה ודא²⁴⁵ ועלייהו אתמר (בראשית א כז) ויברא אלהים את האדם בצלמו²⁴⁶ בצלם אלהים²⁴⁷ תרין דיוקנין טבין דאינון דכר ונוקבא דכר מסטרא דאת יי²⁴⁸ נוקבא מסטרא דאת ה' :

ותרין אתוון אתערין ליה לב"נ לתורה ולמצוה י' יראה²⁴⁹ ודא (ד) איהי על רישיה²⁵⁰ דב"נ ומנה ייעול דחילו ללבא דב"נ למדחל מקב"ה ולנטרא גרמיה דלא יעבר על פקודין דלא תעשה : ה' אהבה על רישיה דב"נ²⁵¹ ומנה²⁵² עאל רחימו דקב"ה על רמ"ח איבריין דיליה לקיימא בהון פקודין דעשה :

ו' איהי על רישא²⁵³ דב"נ ומניה ייעול על פומא דב"נ מלולין לאולפא באורייתא : ובהאי קחו עמכם דברים ושובו אל יי' (הושע יד ג) ובהאי דיהא בכון היראה והאהבה והתורה יתחזר יהו"ה דאיהו בינה תשובה ו' תשובו (ותשוב) לגבי ה' דאיהו²⁵⁴ עובדא²⁵⁵ דבראשית ואיהי ל"ב אלהים²⁵⁶ וישתלים יהו"ה ובה יהא לכוין²⁵⁷ נייחא מכלא ובה שבת וינפש (שמות לא יז) ובה יתכליל יהו"ו :

תרגום : מצוה זו היא מצות תשובה, וזוהי בינה. ובעוונותינו משחרב בית המקדש לא נשאר לנו אלא וידוי דברים לבד, וזו מלכות. ומה זה בינה, [אותיות] בן י"ה, ובן זהו ו' בודאי, וכל מי שחוזר בתשובה כאלו החזיר ה' לאות ו', שהיא בן י"ה, ונשלם בו יהו"ה, וזוהי תשובה, תשוב ה' ודאי לו'.

שאות ה' ודאי היא וידוי דברים. וסוד הדבר "קחו עמכם דברים ושובו אל ה' אמרו אליו וגו' ונשלמה פרים שפתינו", שודאי כשאדם חוטא גורם להרחיק ה' מאות ו', שמסתלק בן י"ה, הוא יהו"ו מאות ה', ולכן חרב בית המקדש והתרחקו ישראל משם, וגלו לבין העמים.

ולכן כל מי שעושה תשובה גורם להחזיר ה' לאות ו', והגאולה תלויה בזה. ולכן הכל תלוי בתשובה, שכך אמרו הראשונים (סנהדרין צז ע"ב) כל הקצים כלו, ואין הדבר תלוי אלא בתשובה, שהוא שלמות שמו, ולכן ואעשה למען שמי. ועוד למעני, למעני אעשה.

ואם לא חוזרים אני אעמיד להם מלך שקשים גזרותיו משל פרעה, ויחזרו בעל כרחם, זהו שנאמר ושבתי עד ה' אלהיך, עד יהו"ה ודאי. ותשובה זו נקראת חיים, כי ממנו תוצאות חיים, שהם נשמות ישראל. והוא הבל שיוצא ונכנס בפי האדם בלא עמל ובלא יגיעה.

ה' של הבראם. ועליו נאמר "כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם", והיא על ראש האיש, עליה נאמר "ותמונת ה' יביט", "אך בצלם יתהלך איש". ומשום שהיא על ראש האיש, אסור לו לאדם ללכת ארבע אמות בגלוי ראש, שאם היא מסתלקת מעל ראשו של האדם, מיד מסתלקים ממנו החיים.

ואם תאמר שכך שורה על [ראש] אומות העולם, אף על גב שלא נבראו בהם שמים וארץ, וכל תולדותיהם לא שורה ודאי, שמשנה בקש מהקדוש ברוך הוא שלא תשרה שכינה על אומות העולם, וניתן לו. ההבל העומד על [ראש] אומות העולם, מאיפה יוצא, או על הרשעים שהם ערב רב, מעורבים עם ישראל.

– מאיר התיקון –

²⁴⁵ צ"ל תורה ודא ו' והוא דיוקא דעד"א (יהל אור).

²⁴⁶ ר"ל בצלם ו' (יהל אור).

²⁴⁷ מלכות (יהל אור).

²⁴⁸ ו' (גר"א).

²⁴⁹ והן ד' אותיות הו"ה מצות לא תעשה ומצות עשה ותורה ותשובה ולא מצות לא תעשה עצמן ומצות עשה עצמן אלא יראה ואהבה גורמות המ"ע ומל"ת והתשובה היא הרביעית המעשה כמו שמפרש והולך, וג"ר הן במחשבה וכמ"ש במ"א דג' אותיות יהו"ו הן במחשבה והרביעית ה' היא בעובדא וכלולה מכלם שהם הנ"ל מ"ע ומל"ת תורה ותשובה (יהל אור).

²⁵⁰ דכל השם על ראשו ומשם הולך לגוף כמו שמפרש והולך (יהל אור).

²⁵¹ עיי' מלואים אות.

²⁵² ומניה (דפ"ו).

²⁵³ רישיה (דפ"ו).

²⁵⁴ דאיהו (דפ"ו).

²⁵⁵ ר"ל המעשה עצמו של המצות דלעיל לא אמר רק דמינה יעול כו' דמלכות נקראת מעשה עובדא דבראשית (יהל אור).

²⁵⁶ ר"ל מלכות שנקראת אלקים ל"ב שנקראת כבוד ה' כבדו גימ' ל"ב (יהל אור).

²⁵⁷ לנכון (דפ"ו).

אלא ודאי לא כל הפנים שוים, אפילו ישראל אינם שוים, כל שכן אחרים. אלא ודאי על דמות זו של אות ה' פרשוה, מתנה טובה יש לי בבית גנוזי ושבת שמה, וכשזה שורה על ישראל אין להם יגיעה ולא שעבוד, ובה נפש עמלה ויגיעה, שבת וינפש.

שנפש אחרת יש על ראש האדם שנקראת עבד, והיא דמות על האדם, והוא עבד המלך שמנענת כל אברי האדם ללכת בדרכים טובות, ולקיים בהם רמ"ח מצוות, להשרות עליהם ה' של בהבראם, שכך עולה הבראם לרמ"ח.

ודמות אחרת על ראשו שנקרא יראה, וזה י', ועליהם נאמר "ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים", שתי דמויות טובות שהם זכר ונקבה, זכר מצד האות י', נקבה מצד האות ה'. ושתי אותיות [אחרות] מעוררות את האדם לתורה ולמצוה, י' יראה, וזוהי על ראש האדם, וממנה תכנס יראה ללב האדם, לירא מהקדוש ברוך הוא ולשמור את עצמו שלא יעבור על מצוות לא תעשה.

ה' אהבה על ראשו של האדם, וממנה נכנסת אהבת הקדוש ברוך הוא על רמ"ח איבריו לקיים בהם מצוות עשה.

ו' היא על ראש האדם, וממנה יכנס על פה האדם דיבורים ללמוד בתורה.

ובזה קחו עמכם דברים ושובו אל ה', ובזה שתהיה בכס היראה והאהבה והתורה, יחזור יהו"ה שהוא בינה, תשובה, ו' תשוב לה', שהיא מעשה בראשית, והיא ל"ב אלהים וישתלם יהו"ה, ובה תהיה לכם מנוחה מהכל, ובה שבת וינפש, ובה יכלל יהו"ו.

(יד) עי' זהר ח"ב רנג ע"א: בהיכלא דא קיימא חד רוחא דכליל בארבע דהא רוחא דא כליל בארבע גוונים²⁵⁸ חוור ואוכס ירוק וסומק והאי איהו רוחא דקיימא כליל בכלא ואקרי סוריא/אה רב על כל אינון חיילין תתאין וכלהו קיימין תחותיה וממנן תחות ידיה:

האי רוחא דסגיר ופתח כל מפתחן עלאין כלהו אתמסר(א)ן בידיה²⁵⁹ תלת זמנין ביומא²⁶⁰ כל חיילין תתאין כלהו אתכלילין וקיימין תחותיה ומינה²⁶¹ אתזנו האי קיימא בכל רוזין דמאריה כל גנזין²⁶² עלאין כלהו אתמסרן בידיה:

האי רוחא אקרי אהבה ובגין דא אקרי היכל דא היכל אהבה בגין דהכא אתגניזו כל רזא דרוזין למאן דאצטרין לאתדבקא ביה²⁶³ והכא הוא רזא דכתיב (שיר ז יג) שם אתן את דודי לך:

– מאיר התיקון –

²⁵⁸ ר"ל נהורא דמתפשט מני' הוא בד', כמ"ש בפ' בראשית (מד ע"א). דברוחא אין גוונים, כמ"ש ל, רק הוא שורש הגוונים דנהורא (יהל אור).

²⁵⁹ ר"ל מפתחות של כל השערים ליתן לאדם, כלהו על ידו, לאוהב ה', שהוא בהיכל הזה, כמ"ש אני אהבי אהב ומשחרי ימצאוני, להנחיל אהבי יש ואוצרותיהם אמלא. וכמ"ש (סוכה כח ע"ב ב"ב קלד). אמרו עליו על ר' יוחנן כן זכאי שלא הניח כו' לקיים מה שנאמר כו' (יהל אור).

²⁶⁰ תלת זמנין ביומא (מוסגר בדפ"ק). בג' תפלות היום שנכללין כל הרוחין כנ"ל (יהל אור).

²⁶¹ ומינה (דפ"ו).

²⁶² שכל רז הוא בסוד החסד, ולכן נכנס יין יצא סוד, ולכן כהן אסור ביין, כי שפתי כהן ישמרו דעת, וכמ"ש בס"י (פ"ב מ"א) מ' דוממת ש' שורקת, והם שמן ויין, וזה השמן הוא רבות משחא קודשא דגניז בחסד (יהל אור).

²⁶³ ר"ל כאן גנוז המ"נ להתחבר במ"ד, בקב"ה, שהוא בהיכל הזה, בסוד האהבה. וז"ש דכתיב שם אתן את דודי לך. ור"ל דכתיב לכה דודי נצא השדה כו', נשכימה לכרמים כו', שכאן הוא סוד הכרם וגפנים ורמונים כמ"ש לקמן (יהל אור).

רוחא דא איהו נטיר כל נטירו דלעילא ודא אקרי שומר ישראל שומר הברית בגין²⁶⁴ דהכא איהו נטירו דכל גנזין עלאין ועל דא גניזין דמאריה גניזין ביה מהאי נפקי שבילין וארחין לאינן דלתתא בגין לאתערא בהו רוחא ודרחימותא²⁶⁵:

תרגום: בהיכל הזה עומדת רוח אחת שכלולה בארבע שהרי רוח זו כלולה בארבע צבעים לבן שחר ירק ואדם וזוהי רוח שעומדת כלולה בכל ונקראת סורי"ה גדולה על כל אותם חיילות תחתונים וכולם עומדים תחתיה וממנים תחת ידה.

הרוח הזו שסוגרת ופותחת כל המפתחות העליונים כולם מסורים בידה (שלש פעמים ביום) כל החילות התחתונים כולם נכללו ועומדים תחתיה וממנה נזונים זה עומד בכל סודות רבוננו כל הגנזים העליונים כולם נמסרו בידה.

הרוח הזו נקראת אהבה ולכן נקרא ההיכל הזה היכל אהבה משום שכאן נגנזו כל סוד הסודות למי שצריך להדבק בו וכאן הוא סוד הנאמר (שיר השירים ז) שם אתן את ידי לך.

הרוח הזו היא השומרת את כל השמירה שלמעלה וזו נקראת שומר ישראל שומר הברית משום שכאן היא שמירת כל הגנזים העליונים ועל כן גנזו רבוננו גנזים בה מזה יוצאים שבילים ודרכים לאותם שלמטה כדי לעורר בהם רוח של אהבה.

(טו) עי': ת"ח כד אתלבש אדם דדכיו באברהם אתלבן ביה וביצחק אצטריף הה"ד וצרפתים כצורף את הכסף ובחנתים כבחון את הזהב ביעקב אחזי דיוקניה ועביד תולדין.

והאי אמאי אלא ליצה"ט וליצה"ר דאינון אדם טוב אדם רע מני קב"ה תלת פקודין ע"ז ג"ע וש"ד הה"ד ויצו ה' אלהים על האדם לאמר ואמרו מארי מתניתין לית צו אלא ע"ז על האדם זה שפיכות דמים לאמר זה גלוי עריות ובצווי דא הוה כחדא יצה"ט ויצה"ר.

לבתר דעבר יצה"ר על ציוי דקב"ה גזר עליה מיתה אמר מה אעבד אם אנא אימות איהו נטיל עבד אחרא דיצה"ר איהו עבד ובת זוגיה שפחה ואתריה ירית ליה ההוא עבד.

מה עבד אזל איהו ואתתיה לפתאה לאדם ולאנתיה דסטרא טבא בת זוגיה דיצה"ר לילית פתי לאדם דאיהו יצה"ט ובגינה איתמר האשה אשר נתת עמדי היא נתנה לי מן העץ ויצה"ר פתי לחוה וגרמו לון מות.

בג"ד קב"ה אפשיט לאדם דאיהו יצר הטוב מגופיה בגן עדן וממלבושי ליה ולאנתיה הה"ד וידעו כי ערומים הם וגירש לון מג"ע הה"ד ויגרש את האדם את בת זוגיה עמיה.

ונחית לון לשבע ארעין דאינון גיא נשיה ציה ארקא ארץ אדמה תכל עבד תיובתא הוה מצפצף ועולה ועכ"ד הוה ערום בלא לבוש.

הוא ואתתיה מה עבד קב"ה אייתי ליה בגלגלא באברהם ולאנתתיה בשרה וקב"ה הוה מלבן ליה בכורא דכספא דאיהו מעורב באברם דאיהו עופרת מיד דארמי ליה בנורא אתלבנא כספא ואפיקת זוהמא דאיהו עופרת לבר וכגוונא דא אתלבן אדם באברהם ואפיק מניה זוהמא לבר ודא ישמעאל דאיהו זוהמא דהטיל חייוא בחוה.

– מאיר התיקון –

²⁶⁴ ר"ל כל החסדים שמקבלת מן דכורא, מנהר דנגיד ונפיק אתגניזי כאן. והוא נטיר, שלא יצאו לחיצונים. וזהו שומר הברית, שהטפה הוא סוד החסדים, וזהו שמירת הברית, שלא יצאו החסדים לחוץ, חסד דמתגלי בפום אמה, כמ"ש בא"ר (קמא ע"א). ולכן ניתן המילה לאברהם. וכל שמירת הברית הוא בסוד זה, וכמ"ש שומר הברית והחסד. וז"ס נתן את הכרם לנוטרים, שכאן הוא סוד שמירת הכרם, כמ"ש לקמן בהיכל הה' דס"א דף רס"ו וכד ישראל עבדי חסד אתכפיה ההוא סט"א ואתחלש כו' וסט' דקדוש' אתתקף. וכד ישראל לא מתערי בחסד כו', וכדין אינון ברכאין דנחתי מלעילא מסטר ימינא ינקי לון שאר עמין, וקיימא לההוא סטרא, (הד"א) [הה"ד] שמוני נוטרה את הכרמים אלין שאר עמין, כרמי שלי לא נטרתי כו'. איש יביא פפריו אלף כסף, הן אלף עלמין דכסופין, שהן בחסד כידוע. והן אלף יאורין דנפקין בסטר דימינא, והוא שומר אותם למאן דאצטריך לאתדבקא ב' כנ"ל. וזהו האלף לך שלמה, ומאתים לנטרים את פריו, לאותן ששומרים את הברית. ולכן נגד זה ההיכל בס"א היכלא דאקרי שם ערל. ואמר שם ועילא מנהון חד ממנא דאקרי גז"ד, והאי איהו קיימא דלא נטיר כו', ועל כל אינון דמעכבא את קיימא לבריייהו. וע"ד קא בעא חויא לקטלא לברי' דמשה עד דגזרת ל' צפורה כו'. וכאן גניזין כל החסדים דדכורא בה. וז"ש שומר ישראל (יהל אור).

²⁶⁵ כאשר אתער הברית בטפה דחסדים, אז מתערין כל שייפין, והוא ברוחא דנפיק מחסד, בהני ארחין, והן ל"ב נתיבות של חכמה, שטפה דמוח חכמה יוצא בהן ומתפשט, והתפשטותן מחסד כמ"ש (זוהר בראשית טז ע"ב) שהוא אל גדול נהירו דחכמתא. ואמר שבילין וארחין, הן בסוד ל"ב כפולין דחו"ב. ועיין בפרשת בראשית דף י"ג ע"א פקודא שביעאה כו' (יהל אור).

לבתר אתגלגל ביצחק בת זוגיה דאדם ואסתמק בנורא ואפיק זוהמא לבר ודא עשו וסומקא דיליה כדמא דשחיטה ובנין דאתגלגל נוקבא ביצחק אתקרי שמאל נוקבא.
 לבתר עאלו תרווייהו ביעקב ובת זוגיה ואפיקו מניה זרעא וגוונא דיליה הוא ירוקא דיליה דסחרא ודא איהו הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר.
 תרגום: בא וראה, כשנתלבש אדם הטהור באברהם, נתלבן בו, וביצחק נצטרף, זהו נאמר וצורפתים כצרוף את הכסף ובחנתים כבחון את הזהב, ביעקב הראה את צורתו, ועשה תולדות. וכל זה למה, אלא ליצר הטוב וליצר הרע שהם אדם טוב ואדם רע, צוה הקב"ה שלש מצות, עבודה זרה גלוי עריות ושפיכת דמים, זהו נאמר ויצו יהו"ה אלהי"ם על האדם לאמר, ואמרו חכמי המשנה אין "צו" אלא עבודה זרה, "על האדם" זה שפיכות דמים, "לאמר", זה גלוי עריות, וזוה הצווי הוה כאחד יצר הטוב ויצר הרע.
 לאחר שעבר היצר הרע על צווי הקב"ה, גזר עליו מיתה, אמר מה אעשה, אם אני מת, יקח עבד אחר, כי היצר הרע הוא עבד ובת זוגו שפחה, ומקומו יירש אותו העבד.
 מה עשה, הלך הוא ואשתו, לפתות לאדם ואשתו שמצד הטוב, בת זוגו של היצר הרע הלילי"ת, פיתתה לאדם שהוא היצר הטוב, ובשבילה נאמר האשה אשר נתת עמדי היא נתנה לי מן העץ, ויצר הרע פיתה לחוה, וגרמו להם מיתה.
 ובשביל זה הפשיט הקב"ה לאדם שהוא יצר טוב מגופו בגן עדן, לו ולאשתו, זהו נאמר וידעו כי ערומים הם, וגירש אותם מן הגן עדן, זהו נאמר ויגרש את האדם, "את" בת זוגו חוה. והוריד אותם לשבע ארצות, שהם גיא, נשיה, ציה, ארקא, ארץ, אדמה, תבל, כשעשה תשובה, היה מצפצף ועולה, ועם כל זה הוא [ואשתו] היו ערומים בלא לבוש.
 מה עשה הקב"ה, הביא אותו בגלגול באברהם ואת אשתו בשרה, והקב"ה היה מלבן אותו בכור של כסף, שהוא מעורב באבר שהוא עופרת, מיד השליכו אותו באש, נתלבן הכסף והוציא הזוהמא שהיא העופרת לחוץ וכדוגמא זה נתלבן אדם באברהם, והוציא ממנו את הזוהמא לחוץ, וזהו ישמעאל, שהוא היה הזוהמא שהטיל הנחש בחוה.
 אחר כך נתגלגלה ביצחק בת זוגו של אדם, ונתאדם באש, והוציא את הזוהמא לחוץ וזהו עשו, והאדום שלו כדם של שחיטה, ולפי שנתגלגלה הנקבה ביצחק, נקרא שמאל נוקבא.
 ואחר כך נכנסו שניהם ביעקב ובת זוגו, והוציאו ממנו זרע, וצבע שלו הוא ירוק שלו מסבב, וזהו הן כל אלה יפעל א"ל פעמים שלש עם גבר.

(טז) עי' דע"ה ח"ב פח ע"א: אמנם סוד הענין דהציץ הוא באמת עמוק נורא מאד, והוא בסוד מה שאמרו (חגיגה טז ע"א) המסתכל בקשת ראוי לו שלא בא לעולם, ואמרו שם כל שלא חס על כבוד קונו ראוי לו שלא בא לעולם. מאי היא זה המסתכל בקשת, וכמו שנאמר כמראה הקשת כו' הוא מראה דמות כבוד ה'. ובתיקונים (תיקון יח דף לה ע"א) שאל ר' אלעזר לר' שמעון ואמר לו אבא ואמאי אסור לאסתכלא בקשת, אמר ליה רבי שמעון ברי, בגין אינון קליפין דמתלבשין ביה ודאינון ביה, דאינון רוח סערה ענן גדול ואש מתלקחת ונגה לו סביב, ודא איהו דחזא יחזקאל ע"ה, דאמר וארא והנה רוח סערה כו' וברי כל זמנא דאלין קליפין לא מתעברין מקשת לא יהא קשת בגוונוי נהירין, וסימנא דא יהא בידך עד דתחזי קשתא בגוונוי נהירין לא תצפה לרגלי דמשיחא, ומיד דיהא נהיר בגוונין נהירין מיד וראיתיה לזכור ברית עולם, ומיד אתגלייא ההוא דאתמר ביה כו', לקיימא ביה כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות כו' 266 ע"ש. וכן הוא בזוה"ק (פרשת נח דף עב ע"ב) וע' עוד בתיקון ל"ז (פו ע"ב) ובסוף תיקון נ"ח (קח ע"א) בכל הענין שם. והענין הוא כי הקשת הוא יסוד, והקשת הניתן בענן, הוא היחוד יסוד במלכות כמ"ש בפ' בראשית (יח סע"א ורע"ב). ויש לו לקשת ג' גוונין, חוור סומק ירוק, והם הגוונין דחג"ת שמאירין

– מאיר התיקון –

266 תרגום: אמר רבי אלעזר, אבא, ולמה אסור להסתכל בקשת, אמר לו רבי שמעון: בני בגלל אותם הקלפות שמתלבשים בו ושהם בו שהם "רוח סערה ענן גדול ואש מתלקחת ונגה לו סביב" וזהו שראה יחזקאל עליו השלום שאמר "וארא והנה רוח סערה וכו'" ובני, כל זמן שהקלפות הללו לא עוברים מן הקשת לא תהיה הקשת בגוניה מאירים, וסימן זה יהיה בידך, עד שתראה קשת בגוניה מאירים, אל תצפה לרגלי המשיח. ומיד שתהיה מאירה בגוונים מאירים - מיד "וראיתיה לזכור ברית עולם" ומיד מתגלה אותו שנאמר בו "וזה לך האות כי אנכי שלחתיך לקיים בו כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות".

ביסוד, והוא ע"י טיפת הזווג היורד מהג' מוחין חב"ד, ואז נהיר היסוד בהג' גוונים דחג"ת ומתייחד בהמלכות, ומאיר אז המלכות ג"כ באותן הג' גוונים. והוא שכתוב (יחזקאל א כח) כמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם (כי אז אתחזי רחמי, אבל בלא גשם הוא דינא, כמ"ש בפ' פנחס (רלא רע"א), כי הגשם הוא מורה על הורדת הטיפה הניתן מהיסוד להמלכות), הוא מראה דמות כבוד ה', כי אז היא מתלבשת בלבושי יקר דמלכו ומתחזי קמי מלכא בלבושי וקישוטי דגוונים נהירין, שהם הג' גוונים דקשת, ואז מתקיים (בראשית ט טז) וראיתיה לזכור ברית עולם וכמ"ש בפ' פנחס (רטו ע"א) בזוהר וברע"מ ע"ש. וכן אמרו בהקדמת תיקונים (ח ע"א) כמראה הקשת הקשת דא צדיק יסוד עלמא כו', כן מראה הנגה סביב דא שכינתא תתאה נקבה תסובב גבר, ע"ש בהגר"א. אמנם כ"ז הוא רק בעת הזכות והרצון, אבל כשהוא להיפך רחמ"ל, אז סובב הערלה על היסוד וישנו בהערלה ג' קליפין זה על זה כגלדי בצלים, והוא סוד שלש שנים יהיה לכם ערלים (ויקרא יט כג), וכמ"ש בהקדמת תיקונים (יב ע"ב) קליפה דערלה דכסי על י' (שהוא עטרת הברית) אית לה תלת קליפי כגלדי בצלים דא על דא כו' ע"ש, ומתלבש הקשת באלין תלת קליפין ואתחזיאי בהון ומתהפכין בו הג' גוונים הנ"ל, שהם חוור סומק ירוק, כולם מצד הרע, כי עומד אז ג"כ בג' גוונים הנ"ל. אבל כולם הם מצד המבייש והמתבייש, כי דרך המתבייש הוא שנעשה סומק ואח"כ חיוור דאזל סומקא ואתא חוורא (ב"מ נח ע"ב), וכשהוא בבושת זמן ארוך הוא ירוק. ותחת הג' גוונים נהירין הנ"ל, שהם חוור מצד החסד דאברהם, סומק מצד הגבורה דיצחק, ירוק כחלמון ביצה שהוא כללות אדום ולבן, אשר מהרכבתם הוא הפאר והיופי, דודי צח ואדום (שיה"ש ה י), והוא ת"ת מדת יעקב. הנה תחת הג' גוונים נהירין הללו נעשה בו אותן הג' גוונים ג"כ כולם מצד הבורשה, מסיבת התלבשות הקליפין שעליו, שהם נגעי צרעת לבנה אדמדם ירקרק, לבנה מצד ישמעאל דנפיק מאברהם, אדמדם מצד עשו דנפיק מיצחק, ירקרק מצד הערב רב שנתערבו בישראל, ובסיבתם נאמר (ירמיה ל ו) ונהפכו כל פנים לירקון, והם הג' קליפין: חוור סומק ירוק. ולכן נאמר לעתיד בישעיה (כט כב) לא עתה יבוש יעקב בגוון סומק וירוק, ולא עתה פניו יחורו בגוון חוור, כי כל החרפה והבושת הוא מצד הרע המעורב בהאדם. ולכן קודם החטא (בראשית ב כה) ויהיו שניהם ערומים ולא יתבוששו, ובעת החטא והפגם מתלבש הקשת ועומד בתלת גוונים דלתת קליפין הנ"ל, ואתחזיאי בהון, ובגין דא אסור לאסתכלא בגוונים דקשת, וכמ"ש כ"ז בתיקון נ"ח (קז ע"ב) ובהגר"א שם ע"ש²⁶⁷, וכן בתיקון ל"ז (פו ע"ב).

והענין בזה הוא, כי הנה אותן הג' גוונים הם ג"כ הג' גווני עינא, כי הנה יש בעין ג' גוונים, והם סומק אוכם ירוק וכמ"ש באד"ר (קלו ע"ב וקלז ע"א), ועיקר הראיה הוא מתוך האוכם וכמ"ש במדרש בהעלותך (פט"ו סי' ז). והוא הנקרא בת עין, כי סוד הראייה הנה היא יוצאת ממוחא עלאה, חכמתא עלאה, והוא משורש המ"ס, משורש הראשון שבו הנמשך בו מאוירא עלאה, אור דנפיק מאויר²⁶⁸, והיא בעצמה היא חוורא דלעילא קדמאה, כמ"ש באד"ר (קלו ע"ב), והוא גוון ד' דעיינין, שהיא גוון חוור, כמ"ש באד"ר (רצג ע"ב) ארבע גוונים בעיינין חוור סומק אוכם ירוק ע"ש. ואותו החוור הוא האור הראשון שנגנו, ואי אפשר שיתגלה למטה אלא אחר שנצטמצם בצמצום אחר צמצום, ובהסתר אחר הסתר, ומשם נמשך תמצית הארה ממנו, והוא אור הראייה דהענינים. וכל צמצום הוא בחי' הסתר והעלם ומסך, והם מבחי' הגבורות ודינין, והם הג' גוונים

– מאיר התיקון –

²⁶⁷ ז"ל: ובג"ד אסור כו' - וכמ"ש כל המסתכל בערוה כו' וכן אסור לחקור ולדרוש בהן, וכמ"ש אין דורשין כו' ואסור כו' שלא יקרה כמו לאדה"ר, וכיוצא דאלו ג' מד' שנכנסו לפרד"ס, וכמ"ש"ל (י"א א') ואמר ודא רזא דערלה כו' כמ"ש"ל בתל"ז ועמש"ש, ואמר ועל אלין תלת קליפין אתמר כו' והוא גוף הטפה סרוחה שהוא כתנות עור דחויא הערלה דילי', כמ"ש"ל תל"א, שהן ג' קליפין דאגוזא, עור תהו, ובורא רע שהוא תהו, ובשר בהו, קליפה הקשה מכולם, "קץ כל בשר", וחושך גידין והדום וכידוע, ואמר ומיד "וראיתיה", כמ"ש"ש "אל תקרב הלום", ואח"כ "ותמונת ה' יביט", וכן במשה "ידעתין בשם", וביה נתקרבה השכינה.

²⁶⁸ דהיינו ה' הוא שמאיר, והאור נשאר למעלה. וכן הוא בפירוש בב"ע לג ע"א ע"ש. ועי' לש"ו ביאורים ח"א פ ע"ג, שיציאת ה' היינו יציאת החכמה מאוירא הרי היא הכתר - גורמת להוויית אור, דהיינו שמאיר הכתר עצמו על ידי החכמה [ע"י ע"ח שער דרושי הצלם פרק א' שאויר הוא חכמה ואור הוא בינה, וצ"ע]. ועי' בהגר"א על תז"ח יט ע"א ד"ה בגין דאית וז"ל, אוירא הוא אור הגנוז שאינו מושג כלל כמו האוירא, משא"כ אור המאיר מושג לכל והוא אור הגנוז באות י'. עי' יהל אור ח"א ח ע"ג וז"ל, אור דא רזא סתימא קאי על אוירא עלאה בין גולגלתא ומוחא, והוא נק' רזא דא"ס, סתים דסתיומו כמבואר שם, ואתפשט ממנו מהאי אוירא הנ"ל י', שהוא חכמה תתאה, והוא אתפשט מרזא דסתרא דאויר עלאה, והוא זיווג הנעלם דמטי ולא מטי דאוירא ומוחא [מהמסדר], עכ"ל.

שבעין: סומק ירוק אוכם, שבהם מתלבש אור הראייה דהמוח ומתגלה על ידיהם. והעיקר ע"י האוכם שהוא השחור שבעין, כי בו נעשה האפשרות להתגלה כח הראייה על ידו, משום שהוא הצמצום היותר אחרון והיותר חזק. ונשלם בו להוציא התמצית הארה דכח הראייה שבמוח על ידו, ולהשתמש בו בכל הראייה הראוי להאדם. ולכן נקרא הוא בת עין, כי אין אשה אלא ליופי (כתובות נט ע"ב), והיא בת מלך פנימאה (תהלים מה יד), בתו של המוח, אבא יסד ברתא (זהר פנחס רנו ע"ב), אשר על ידה הוא כל הפאר והיופי התלוי בראייה. ונקרא אישון ע"ש השחרות שבה, כי השחרות היותר גדול הוא מכונה בשם אישון, וכמ"ש (משלי ז ט) באישון לילה ואפלה, וכן שם (כ כ) באישון חושך, ולכן נקראת אישון בת עין וכמ"ש (תהלים יז ח) שמרני כאישון בת עין.

והנה אותן הג' גוונים שבעינין הם ענין אחד עם ג' גוונים שבקשת, והגם כי בקשת הוא חיזור ובעינין הוא אוכם והם הפכים זה לזה מקצה לקצה, אך כבר אמרנו שעיקר אור הראייה שהוא מהשחור שבעין הוא ג"כ רק מהחורא דלעילא קדמאה, אלא שאותו אור החורא אין לו תפיסה למטה, כי הוא מאור שנגנו כנ"ל ואי אפשר להיות לו גילוי למטה כלל, ורק ע"י השחור שבעין, שהוא גוון אוכם והוא הפכו, נעשה בו האפשרות להוציא על ידו תמצית הארה ממנו. והוא כל אור הראייה שמשתמשים בו בני אדם וכנ"ל, והרי הוה כל אור הראייה רק גוון חורר מעיקרו אלא שמתלבש באוכם ועל ידו מתגלה. אבל עיקרו הוא רק משורש הגוון חורר עצמו, והרי הוה היטיב הג' גוונים שבעין ענין אחד עם הג' גוונים שבקשת ומקרה אחד לשניהם, כי בעת הזכות והרצון הנה נהרין הג' גוונים דעיינין באור קודש הקדשים שהוא באור המוחין, ונכללים כולם באור שורשם העליון שהוא בגוון חורר, וזהו סוד הכתוב (שיה"ש ה יש) עיניו כיונים על אפיקי מים רוחצות בחלב. ומ"ש על אפיקי מים, כי הם ממבועין דנפקין ממוחין. ומ"ש רוחצות בחלב, הוא כלילותם בהחורא דלעילא.

והנה נודע הוא שסוד הזווג הוא תלוי בהענינים וכמ"ש (שם ו ה) הסבי עיניך מנגדי, דאינון מוקדין לי בשלהובי רחימותא וכמ"ש בפ' קדושים (פד ע"א²⁶⁹). והוא ג"כ סוד הכתוב (בראשית ט טז) וראיתיה לזכור ברית עולם, כי ע"י הגוונים נהירין דעיינין נעשה הגוונים נהירין דהקשת, ומתקיים (שם ט יג) את קשתי נתתי בענן, שהוא סוד היחוד כנ"ל מדברי התיקונים (תי' יח לה ע"א) שאמר ומיד דיהא הקשת נהיר בגוונים נהירין, מיד וראיתיה לזכור ברית עולם, וכנ"ל כ"ז. אמנם בעת הקלקול והפגם רח"ל, הנה נסתם ונעלם הגוון חורר שבעין לגמרי, ואינו מאיר הוא בהג' גוונים שבעינין כלל, ואז עומדין הג' גוונים שהם סומק אוכם ירוק כולם בבחי' גבורות ודינין, וכמ"ש באד"ר (קלו קלז) ובאדר"ז (רצג ע"ב) ע"ש. ובהתפשטותם למטה, נאחזים בהם החיצונים רח"ל (ע' הגר"א בספד"צ פרק ב ד"ה כד אתגליין כא ע"ד ד"ה חד רגשא, ובפ"ד ד"ה ויראו בני האלהים לא ע"א ד"ה והענין כי ע' כל הענין שם²⁷⁰ ושם²⁷¹) ומתלבשין הג' גוונים דעיינין ג"כ בהג' קליפין הנ"ל, ונעשה בהם כמו בהג' גוונים דקשת, וכמו שמבואר בתיקונים (תיקון לז פו ע"ב) ע"ש.

– מאיר התיקון –

²⁶⁹ חביבותא דקב"ה לקבליה ומסגיאות רחימותא דליה גביה אמר ליה לקב"ה דיהדר עינוי לקבליה ויסתכל ביה בגין דאינון שפירן בכלא כד"א הסבי עיניך מנגדי וגו' הסבי עיניך מנגדי דבשעתא דאלין עיינין מסתכלי ביה בקב"ה כדין מתערין בלביה קסטין דבלסטראי ברחימותא עלאה ובסגיאות שלהוביתא דרחימו עלאה לגביה אמר "הסבי עיניך מנגדי" אסחר עיניך לסטר אחרא מני דאינון מוקדין לי בשלהובי רחימותא.

תרגום: חביבותו של הקדוש ברוך הוא כנגדו, ומרוב אהבתו אליו אמר לקדוש ברוך הוא, שיחזיר עיניו כנגדו ויסתכל בו, משום שהם יפים בכל, כמו שנאמר "הסבי עיניך מנגדי וגו'", "הסבי עיניך מנגדי", שבשעה שהעינים הללו מסתכלות בו בקדוש ברוך הוא, אז מתעוררים בלבו חיצונית בליסטראות באהבה עליונה, ומגודל השלהבת של האהבה העליונה אליו אמר, "הסבי עיניך מנגדי", סובבי עיניך לצד אחר ממני, שהם שורפים אותי בשלהבות אהבה.

²⁷⁰ פ"ב - חד רגשא בגין לאתפרשא - ר"ל כי בעיינין דז"א, שלשה גוונים שם, אוכם סומק וירוק, וכשמתגלה עינא דע"ק, אז מתפרש גוון אוכם, שהוא שמרי הדין, ואז רגשא גדול שם, והשאר גוונים נכללין בחורא דנחית מעינא עלאה, ומסתחין בחלב דחורא ונכללין בו.

²⁷¹ פ"ד - קין והבל הן נאחזין בנו"ה כמ"ש לעיל (סוף פ"ג (כח ע"א)), והן תרין דמעין, קין שורש הקליפות והבל שורש הדינין כידוע, והן נופלין לימא רבא שהן שני גוונים עינא כמ"ש לעיל (כב ע"א), ועינים הן נו"ה ולכן הן נאחזין בנו"ה, ושרשי הגוונים אמרנו לעיל (שם (כז ע"ג ד"ה והבל)) א' בימא רבא חכמה, וא' בבינה תהום רבה, ולכן שקעום הקב"ה לקין בנוקבא דתהומא רבא, ולהבל בשקועא דימא רבא.

ולכן הוא האיסור חמור מאד מאד להסתכל בקשת כל זמן שהקליפין נאחזין בהגוונין דעיינין ובהגוונין דקשת, כי הראייה שלמטה גורם למעלה ג"כ, והזיווג תלוי בראייה כנז'. ובעת אחיזת הקליפות והחיצונים, אסור לגרום זיווג למעלה ח"ו וח"ו, כי הוא בסוד (שבת קמו רע"א) בא נחש על חוה, ובסוד (משלי ל כג) ושפחה כי תירש גבירתה רחמ"ל, ע' דברינו בשער עקודים פרק ב' בדרוש עץ הדעת סי' ה', עש"מ. ולכן משה רבינו ע"ה בעת מראה הסנה שנתגלה אליו השכינה הקדושה בלבת אש מתוך הסנה (שמות ג ב), שרמו לו בזה שהיא מתלבש בתוך הקליפה וכמ"ש בזוה"ק (יתרו סט ע"ב), והוא ע"י גלות מצרים וע"ש (תהלים צא טו) עמו אנכי בצרה. וכן היה משה רבינו ע"ה ג"כ אז, כי על זה נאמר אליו (יהושע ה טו) של נעלך מעל רגלך, וכמ"ש בתיקונים (תי' נח דף קז ע"ב) ובדברי הרב בשער קליפת נוגה (פרק ב וריש פרק ה), ולכן אז תיכף (שמות ג ו) ויסתר משה פניו כי ירא מהביט אל האלהים, והיה אסור לו אז להסתכל בשכינה, כי הסתכלות של מטה גורם הסתכלות למעלה, והוא סיבת היחוד, כי הסתכלות גורם יחוד. וכאשר הגוונין דעיינין הם מלוּבש בקליפין, וכן הגוונין דקשת הרי נעשה היחוד בצירוף הקליפין רחמ"ל, והרי הוא מכניס צלם בהיכל²⁷², ועליו נאמר (במדבר יט יג) את משכן ה' טימא, ע' זוה"ק (בראשית נג ע"א) ופ' ויקהל (קצה רע"ב ורג ע"ב) ופ' אחרי (עד ע"א עט ע"א) ופ' בלק (קצז ע"א). אבל אח"כ כאשר נתפשטה השכינה הקדושה מכל הלבושיין נוכראין שבה, ונתקנו כל הגוונין דעיינין ודקשת, כלהו גוונין נהירין, וכן נזדכך משה רבינו ע"ה עד שזכה לקרני הוד (שמות לד כט), הנה נאמר עליו אז (במדבר יב ח) ותמונת ה' יביט. וכן היה מראה כבוד ה' כאשר אוכלת בראש ההר לעיני בני ישראל כמ"ש בסוף משפטים (כד יז), וכן בפ' שלח (יד יד) כי עין בעין נראה אתה ה', כי אז היה נעשה ע"י ההסתכלות תיקון גדול למעלה, ובסוד (בראשית ט טז) וראיתה כנ"ל. והוא ע"ד שכתבו בסוד הכתוב (שמות כג יז) שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך, שהוא כדי לגרום זיווג עליון, כי הבית המקדש שהוא היכל ה', מלכות אדני, והוא (משלי יח י) מגדול עוז שם ה', וע"י התראות כל זכורך יתקיים סוף הפסוק (שם) בו ירוץ צדיק ונשגב שהוא יחוד עליון, וכמ"ש הרב הקדוש מוהר"ר יהודה בן חנון ז"ל בספר עץ החיים מצוה רכ"ח, וכן הוא מורה לשון הזוה"ק (בפ' תצוה קפג ע"א) שאמר שם יראה כל זכורך דכורין ולא נשין, בגין דרזא דברית בדכורא איהו²⁷³ כו' ע"ש. והרי לנו מזה ג"כ כי ההתראות והסתכלות בקודש בעת הראוי וממי שראוי לזה הוא גורם תיקון גדול למעלה ביחוד העליון, וזהו שנאמר במשה רבינו ע"ה (במדבר יב ח) ותמונת ה' יביט, כי היה מתקן בזה תמיד היחוד למעלה, משא"כ כשהוא להיפך ח"ו וכנז', עכ"ל.

להלן דבריו הנ"ל בתמצית: אמנם סוד "הציץ", הוא סוד "המסתכל בקשת ראוי לו שלא בא לעולם". והענין הוא כי הקשת הוא כינוי ליסוד, והקשת הניתן בענין הוא היחוד של היסוד במלכות, ואז מאיר המלכות באותן ג' הגוונין.

אמנם כ"ז הוא רק בעת הזכות והרצון, אבל כשהדבר הוא להיפך רחמ"ל, אזי סובבת הערלה את היסוד. והנה יש בערלה ג' קליפין זה על זה כגלדי בצלים, והקשת מתלבשת באלין תלת קליפין ואתחזייה בהון ומתהפכין בו ג' הגוונין הנ"ל, הרי הם חוור סומק ירוק, וכולם המה מצד הרע. אותן ג' הגוונין הם גם ג' גווני עינא, ועיקר הראיה הוא מתוך האוכס שבהם, והוא משורש החכמה הרי היא הלבן, ואי אפשר שיתגלה החכמה למטה אלא אחר שנצטמצם בצמצום אחר צמצום.

וכן הוא בקשת, והגם שבקשת הוא חיוור ובעיינין הוא אוכס והמה הפכים זה לזה, אמנם כנ"ל שעיקר אור הראייה, שהוא מהשחור שבעין, אף הוא רק מהחוורא דלעילא קדמאה, אלא שלמטה אין השגה באותו אור חוורא.

סוד הזיווג תלוי בעינים, שכן ע"י הגוונין נהירין דעיינין נעשים הגוונין נהירין דקשת. אמנם בעת הקלקול והפגם רח"ל, נסתם ונעלם הגוון חיוור שבעין ואינו מאיר בג' הגוונין שבעיינין, ואז עומדין ג' הגוונין, דהיינו סומק, אוכס וירוק, בבחי' גבורות ודינין.

לכן איסור חמור להסתכל בקשת, כל זמן שהקליפין נאחזין בגוונין דעיינין ובגוונין דקשת, שכן הראייה של מטה גורמת לראייה של מעלה ג"כ, והזיווג תלוי בראייה כנז', והוא בסוד בא נחש על חוה. לכן בעת בעירת הסנה שגילוייו ית' התלבשו בקלי', הסתיר משה את פניו. אמנם

– מאיר התיקון –

²⁷² עי' תענית כו ע"ב.

²⁷³ תרגום: יראה כל זכורך, זכרים ולא נשים, לפי שסוד הברית הוא בזכר.

אח"כ, כאשר נתפשטה השכינה הקדושה מכל הלבושין נוכראין שבה, אז נאמר על משה "ותמונת ה' יביט".

(יז) עי' בראשית רבה (פ"ב סי' טו): [משל] למלך שהיו לו כוסות ריקים. אמר המלך, אם אני נותן לתוכן חמין הם מתבקעין, צונן הם מקריסין. ומה עשה המלך, ערב חמין בצונן, ונתן בהם ועמדו. כך אמר הקב"ה, אם בורא אני את העולם במדת הרחמים, הוי חטייה סגיאיין, במדת הדין היאך העולם יכול לעמוד, אלא הרי אני בורא אותו במדת הדין ובמדת הרחמים, והלואי יעמוד. ועי' פסיקתא רבתי (פרשה מ): אמר רבי חנינא, כשבקש הקדוש ברוך הוא לבראות את עולמו, היה מסתכל במעשה הרשעים, ולא היה מבקש לבראות את העולם: דור אנוש, דור המבול, דור הפלגה ומעשה סדומיים. והקב"ה חוזר ומסתכל במעשה הצדיקים: באברהם, יצחק ויעקב כולהם. וחוזר ומסתכל, ואומר, בשביל רשעים איני בורא את העולם. הריני בורא את העולם, ומי שהוא חוטא אינו קשה לרדותו בו. לפיכך היה מבקש לבראות את העולם בדין, ולא היה יכול בשביל מעשה הצדיקים, ומבקש לבראותו ברחמים, ולא היה יכול בעבור מעשה הרשעים. מה עשה, שיתף שניהם: מדת הדין ומדת רחמים, וברא את העולם. שנאמר ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים (בראשית ב' ד'). [וכן] לאדם כשבא לבראותו, ונסתכל שהוא חוטא בעץ ואמר, אם אני בורא אותו במידת הדין, אין לו תקומה, ואם לבראותו ברחמים, - רע הוא (מתענג) [התענג]. מה עשה, שיתף שני המדות - מדת הדין ומדת רחמים, וברא אותו. שנאמר ויצר ה' אלהים את האדם (שם שם ז'). ועי' מדרש ילמדנו [נמצא בחלק א מבתי מדרשות] (פרשת בראשית אות א): בראשית ברא אלהים. למשפטיך עמדו היום וגו' (תהלים קיט צא). במשפט בראת הכל, שנאמר בראשית ברא אלהים. כשברא הקדוש ברוך הוא את עולמו, בראו במדת הדין. שנאמר בראשית ברא אלהים, ולא עמד עד ששתף עמו מדת רחמים, שנאמר, ביום עשות יי אלהים ארץ ושמים (בראשית ב ד). ואף המטר לא ירד עד שמזגו במדת הרחמים, שנאמר כי לא המטיר ה' אלהים על הארץ. ואף אדם הראשון לא עמד עד שמזגו במדת הרחמים, שנאמר ויצר ה' אלהים את האדם.

(יח) עי' כללים ח"ב ח ע"ב: כל מה שנאמר בהם ראייה, הנה היה כ"ז ג"כ רק ע"י אספקלריא שאינה מאירה, וכמו שמבואר בתיקונים (תיקון ל פב ע"ב), כי מ"ש וכל העם רואים את הקולות, את דא שכינתא תתאה כו' דאתמר בה ותמונת ה' יביט, ע"ש. והרי היה הראיה רק על אספקלריא שאינה מאירה, ובפרט הקולות עצמן אשר ראו, הנה אמרו בתיקונים שם (תיקון כב דף עב ע"א) וכל העם רואים את הקולות אינן הוו מלאכים דכל חד הוה אתעביד קול, ואמר הרב בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש ד') כי הוא ע"פ מאמרם ז"ל (חגיגה יד ע"א) כי כל דיבור ודיבור שיוצא מפי הקב"ה נברא ממנו מלאך, וכן הוא ג"כ בתיקונים שם (תיקון לח דף פז ע"א). והרי היה ראיית הקולות אשר נאמר וכל העם רואים את הקולות רק על המלאכים שנבראו מהם וכו', והרי לנו כי הנה הגם דעיקר גילוי ית"ש אשר במתן תורה הנה היה באספקלריא המאירה, אך כל מה שנאמר בו ראייה הנה היה כ"ז רק ע"י התלבשות באספקלריא שאינה מאירה, כי אספקלריא המאירה עצמה אינו שולט בו ראיית כל בריה וכו', אך מדברי הרע"מ פ' תצא הנ"ל (דף רפ ע"ב) שאמר כי גם כל המראות דאספקלריא שאינה מאירה וכל החזיונות והדמיונות אשר נאמר עליהם וביד הנביאים אדמה, הנה הם אינם בדמיון דעינא אלא רק בשכל דליבא, שנראה לו בהבנת השכל, שהוא ע"ד הדמיון, אבל לא שהוא רואה שום דמות תמונה כלל, וכל מה שנאמר בזה ראייה, הוא רק בראיית השכל, שכן היה מדמה לו בראיית שכלו, והוא אור דנהיר בבת עינא, נהורא דנהיר בה מלגו שאמר ברע"מ שם ע"ש, שהוא אור הפנימי דהעינים המיוחד באור השכלי, הנה שם היה מראה לו האספקלריא שאינה מאירה את הבנת הדבר שהוא ע"ד דמות ודמיון, והוא ג"כ ע"י בחי' כח הציור אשר בהמות, אבל לא בציור בפועל ח"ו. ולכן אמר הנאמר היטיב כי לא ראיתם כל תמונה, כי הרי לא ראו כלל אלא בהשכלת הכח, אשר לזה שהוא בראיית השכל.

וצ"ע עי' בבהגר"א על תז"ח יח ע"א, ז"ל, דלא אנהיר סיהרא אספקלריא כו' - כי אין השגה לשום בריה רק בשכינה כידוע רק שמרע"ה אנהיר לה בדרגיה ועביד לה אספקלריא דנהרא, עכ"ל. דהיינו שכל הבריאה כולה אינה יכולה להשיג מאומה אלא ממידת המלכות בלבד. אמנם אם ישנם חילוקי מדרגות בין הברואים הדבר תלוי באם המלכות מאירה אם לאו, כלומר אם המלכות עומדת בזיווג עם ז"א אם לאו. ועי' בתז"ח לד ע"ג, תנא דמסייע ליסוד זה: כרובי עינא דפתחין וסגרין דבהון נהיר עמודא דאמצעייתא בבת עינא ואתקריאת מסטרה אספקלריא דנהרא וכד סתים עינא אתקריאת אספקלריא דלא נהרא, ע"כ. למימרא, שההבדל בין "נהרא" לבין "לא נהרא" הוא אם הנוק' בזיווג עם ז"א אם לאו. ועי' תז"ח פט ע"ב: מסטרה דיה"ה אתקריאת אספקלריא דנהרא, וכד אייהי אדנ"י בלא בעלה, אתקריאת אספקלריא דלא נהרא [תרגום: מצידו של הו"ה נקרא מראה המאירה, וכאשר היא אדנ"י בלא בעלה, נקראת מראה שאינה מאירה].

אבל אולי דברי רבינו הולך בדווקא על המילה רואים, וצ"ע שלמה לא יהיה השגה של נבואה, עי' עבה"ק ח"ד פרק לא: והקול שראו במעמד הר סיני שנאמר וכל העם רואים את הקולות ולא אמר

שומעים, וזהו רוח הקדש כי המדבר ברוח הקדש לא ישמע קול אלא הרוח ההוא תבא בקרבו וידבר מאליו כי האותיות עצמן היו חקוקות באזני הנביא. {

(יט) עי' כללים ח"ב ח ע"ג: מה שאמר הכתוב (דברים ד טו) כי לא ראיתם כל תמונה, הרי הוא קשה מדברי התיקונים (תיקון ל דף פב ע"ב) שאמר על הפסוק (שמות כ טו) וכל העם רואים את הקולות, כי ראו אז ג"כ ע"ד הכתוב (במדבר יב ח) ותמונת ה' יביט. אך מדברי הרע"מ פ' תצא הנ"ל (דף רפ ע"ב²⁷⁴) שאמר כי גם כל המראות דאספקלריא שאינה מאירה וכל החזיונות והדמיונות אשר כתוב עליהם וביד הנביאים אדמה, הנה הם אינם בדמיון דעינא אלא רק בשכל דליבא, שנראה לו בהבנת השכל, שהוא ע"ד הדמיון, אבל לא שהוא רואה שום דמות תמונה כלל, וכל מה שנאמר בזה ראייה, הוא רק בראיית השכל, שכן היה מדמה לו בראיית שכלו, והוא אור דנהיר בבת עינא, נהורא דנהיר בה מלגו שאמר ברע"מ שם ע"ש, שהוא אור הפנימי דהעינים המיוחד באור השכלי, הנה שם היה מראה לו האספקלריא שאינה מאירה את הבנת הדבר שהוא ע"ד דמות ודמיון, והוא ג"כ ע"י בחי' כח הציור אשר בהמוח, אבל לא בציור בפועל ח"ו. ולכן אמר הכתוב היטיב כי לא ראיתם כל תמונה, כי הרי לא ראו כלל אלא בהשכלת הכח, אשר לזה שהוא בראיית השכל. והנה כ"ז הנה הוא מבחי' אצילות שבהאדם, אבל לא בבחי' הבי"ע שבו, כי בבחי' הבי"ע הנה שם הוא היציאה מן הכח אל הפועל.

וזהו ג"כ עומק הכוונה ברע"מ (פ' בא דף מ"ב סע"א ורע"ב) שאמר שם שדיוקנא דאדם הנה הוא אתרשים בשמא קדישא, יו"ד איהו דיוקנא דרישא, ה' ה' דיוקנא דה' אצבעאן דימינא ודשמאלא, ו' דיוקנא דנופא, ועם כל דא אע"ג דבראתי ליה כדמות אתון דילי, ואל מי תדמיוני ואשוה יאמר קדוש כו', ואם יקשה בר נש דהא כתיב כי לא ראיתם כל תמונה (ר"ל ואיך אמר כי באותיות השם רשום בו תמונת דיוקנא דבר נש), איהו יתרין ליה האי תמונה הזינא (ר"ל רושם דיוקן דבר נש איך שהוא מרומז בהד' אותיות דהשם, זהו מותר להתבונן בזה ולייחס רמז רושם מתמונת האדם באותיות השם), דהא כתיב ותמונת ה' יביט (במדבר יב ח) (והרי מייחס הכתוב ג"כ לשון תמונה, והוא משום כי הרי רק ממנו ית"ש נעשה הכל, והוא שורש הכל, כי {ח ע"ד} הוא בבחי' נשמה לנשמה לכל המציאות כולו, שהוא בתכונת צורת אדם כנודע, ולכן אפשר לייחס שם לשון תמונה, והוא ע"ש פעולתו שהוא שורש כל הפעולות. והרי הוא רק ע"ש תמונת המציאות שיצא ממנו. אמנם גם מה שמותר לייחס לשון תמונה בו, הנה הוא רק על הכח ושורש דבחי' תמונה, שהוא באצילות ג"כ, כי שם הוא הכחות פנימיים והשורשים הנעלמים לכל הפעולות והתכונות כולם, אבל לא בבחי' תמונה בפועל ח"ו, וזהו שאמר הרע"מ עוד) ולא בכל תמונה אחרא דברא ויצר באתווי ובגין דא כו' (כצ"ל, ור"ל שהתמונה בפועל הוא רק בבי"ע, וזה אסור לייחס שם ח"ו, ועל זה נאמר (דברים ד טו) כי לא ראיתם כל תמונה, ואינו מותר לייחס שם בחי' תמונה אלא רק על שם הכח והרצון אשר לזה שזהו מאצילות, כי על זה הכוונה הנה הוא ג"כ מה שכתוב ותמונת ה' יביט (במדבר יב ח), והוא מראה אחוריים כנודע, והרי מייחס שם בחי' תמונת דמות כמראה אדם, והוא משום כי שם הרי הוא הרצון והכח אשר לזה. אמנם כ"ז

– מאיר התיקון –

²⁷⁴ ז"ל בשלימות: וכמה חזיונות [אית לה] ודמיונות ומראות ואית להו וכלא אשתמודע בעין השכל דלבא דאתמר בה הלב יודע הלב מבין ומה דאמר (הושע יב יא) וביד הנביאים אדמה דמיון לאו איהו אלא בשכל דלבא ולא בדמיון דעינא הדא הוא דכתיב (ישעיה מ כה) ואל מי תדמיוני ואשוה (שם יח) ואל מי תדמיון אל ואית חזיונות כגון החוזים בכוכבים אבל חזיון דנבואה איהו כחזיון לילה: תרגום: וכמה חזיונות יש לה, ודמיונות ומראות יש לה, והכל נודע בעין השכל של הלב, שנאמר בה, הלב יודע, הלב מבין. ומה שאמר "וביד הנביאים אדמה", הדמיון אינו אלא בשכל הלב ולא בדמיון העין, זהו שכתוב "ואל מי תדמיוני ואשוה", "ואל מי תדמיון אל", ויש חזיונות כמו החוזים בכוכבים, אבל חזיון הנבואה הוא כחזיון לילה. כל המראות והדמיונות דהנביאים הוא רק בעין השכל ולא בעין ממש ע"ש, וכן כתב הגר"א בתחילת תיקונים (א ע"א ד"ה באתכסיא) (הקדו"ש פו ע"ג).

הנה הוא רק בבחי' גילוי ית"ש אשר לכל המציאות, הנה בזה הנה מותר לייחס שם כל התוארים כולם, והם ג"כ כל התוארי דמות תכונת אדם הנזכר בתורה, והם כולם רק על שם המציאות שיצא ממנו, אבל הוא עצמו ית"ש הנה משולל כל התוארים ממנו. וזהו שאמר שם הרע"מ עוד, ואפילו האי תמונה, ר"ל אשר גם רק בייחס הרצון והכח, לית ליה באתריה, אלא כד נחית לאמלכא על בריין ויתפשט עלייהו יתחזי לון לכל חד כפום מראה וחזיון ודמיון דלהון, והאי איהו וביד הנביאים אדמה. אבל עצמותו גופה ית"ש, הנה עליו נאמר (ישעיה מ"ח) ואל מי תדמיון א"ל ומה דמות תערכו לו, ובנין דא יימא איהו (ר"ל הוא אומר), אע"ג דאנא אדמה לכו בדיוקניכו אל מי תדמיוני ואשוח יאמר קדוש, ר"ל שהוא מופרש ומובדל מכל תכונת תמונה ודמות ותואר, וזהו מכוון במלת קדוש, ור"ל שהוא מרומם ונעלה מכ"ז, ודי בזה. והנה הארכנו בזה הדרוש אנב דאתי לדינו, הגם שהוא אינו מענין הספר כלל, ומעתה נשוב לענינינו ונחזור על הדברים אשר בתחילת סעיף זה כדי לבוא אל הענין ונייחד לזה סעיף בפנ"ע.

(כ) ע"י זהר ח"ב ב ע"ב: ואלה שמות בני ישראל וגו' 275 (שמות א א) רבי חייא פתח 276 (שיר ד ח) אתי מלבנון כלה אתי מלבנון תבואי תשורי מראש אמנה מראש שניר וחרמון ממעונות אריות מהררי נמרים האי קרא על כנסת ישראל אתמר 277 בשעתא דנפקו ישראל ממצרים וקריבו לטורא דסיני לקבלא אורייתא אמר לה קב"ה אתי מלבנון מן ההוא עדונא עלאה 278 קא אתאת כלה שלימתא כהאי סיהרא דאשתלימת מן שמשא 279 בכל נהורא ונציצו 280 אתי מלבנון תבואי 281 בגין לקבלא בניך אורייתא:

תרגום: "ואלה שמות בני ישראל וכו'", רבי חייא פתח, "אתי מלבנון כלה אתי מלבנון תבואי תשורי מראש אמנה מראש שניר וחרמון ממעונות אריות מהררי נמרים", פסוק זה נאמר על כנסת ישראל בשעה שיצאו ישראל ממצרים וקריבו להר סיני לקבל תורה. אמר לה הקדוש ברוך הוא "אתי מלבנון", כאשר בא [שפע] מאותו עדון העליון, הכל נשלם, כמו הלבנה הזאת שמשתלמת מהשמש בכל אור והתנוצצות. "אתי מלבנון תבואי", כדי שיקבלו בניך תורה.

– מאיר התיקון –

²⁷⁵ הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו (נוסף בדפ"ו).

²⁷⁶ ה ע"א (הערת הזהר).

²⁷⁷ פי' על המלכות שכונסת בתורה הארת ישראל בעלה, וכן כתב הרח"ו בפ' אמור (מ"מ).

²⁷⁸ חכמה (רח"ו).

²⁷⁹ ז"א (רח"ו).

²⁸⁰ ח"ג (רח"ו). ור"ל שביציאת מצרים, קבלה המלכות הארה מאבא הנק' לבנון, לפי שבשאר הימים, הגדלתה מהח"ג שבז"א, ועתה נגדלת גדלות גדול ע"י אבא. וז"ש "מן ההוא עדונא עלאה קא אתת וכו' דאשתלימת מן שמשא", שר"ל כמו שנגדלת מז"א בשאר הזמנים, עתה נגדלת מאבא גדלות גדול. והטעם לפי שרצו ישראל לקבל התורה שהיא מיסוד אבא, לכן עתה קבלה המלכות הארתה מאבא, וז"ש אתי מלבנון תבואי, בגין לקבלא בניך אורייתא (מ"מ).

²⁸¹ כביכול אומר לה, המעלה גדולה שיש לנו, שאנחנו מקבלים מפה דא"א הבל ואורות מקיפים להאיר אותנו כמ"ש בשער א"א פרק יב, והנה מבואר בשער הולדת או"א כי לעולם הטיפה יוצאת משם ע"ב והוא יר"ד ה"י וי"ו שהוא חב"ד, ומתלבשת בשם יר"ד ה"א וא"ו עוד בשם ב"ן יר"ד ה"ה ר"ו ה"ה. והיה"ו דב"ן גימ' מ"ב והוא סוד מ"ב זווגים דחין וגרון, והנה יה"ו דע"ב גימ' ז"ן, ויה"ו דמ"ה גימ' ט"ל, ושניהם גימ' צ"ו ועם יה"ו דב"ן שגימ' מ"ב כולם גימ' חק"ל כמנין לבנון, וכאשר יורד למלכות נעשית חקל תפוחין (מ"מ).

(כא) עי' זהר ח"ב קכג ע"א: מאי פומא אלא דעת גניז בפומא דמלכא 282 דאקרי (ת"ת) פשיטותא [דתפארת] 283 דכלא 284 גוונין אתאחדן ביה דכתיב (משלי כד ד) ובדעת חדרים ימלאו 285 והוא דעת והוא (הוה) גניז באימא [ומלכא] 286 ומלייא כל אדרין ואכסדראין 287 וכד אתער נהירו דביה ונפיק כדין אקרי פה יהו"ה 288 ושפון דאינון תרין נהורין מאבא ומאימא בשעתא דאתערען בהווא נהירו דדעת מתחברן כחדא ומלין אתגזרו בקשוט 289 בחכמה בתבונה ובדעת וכדין כל מלין דקב"ה באלין אתגזרו נהרין תלת אלין ועיילין בגו לגו 290 ואתעטרו בחד 291:

וכד מתחברן בעטורא חד כדין וס"א וכד מתחברן תלת אלין בעטורא חד ועיילין בגו לגו ואתעטרו בחד כדין אקרון (שיר ה טז) חכו ממתקים 292 ואינון חייך דמלכא ואקרון מתיקא דמלכא

– מאיר התיקון –

282 נתבאר בביאור אדרת האזינו בענין הדעת של רישא עלאה דלא אתידע הנקרא עתיק יומין כי הדעת שלו גניז בפומא דעתיקא שהוא אריך אפין כי הת"ת נחלק לשתי חלקים והם ת"ת ודעת והת"ת הוא בחינת קרומא דאוריא והדעת גניז בפומא ושניהם נקראים ת"ת וכאשר הוא ענין הזה בעתיקא כן הוא בכל שאר הפרצופין כולם ובז"א ונוק' כמו שנבאר בע"ה במקומו איך כולם מתפשטין ומתלבשין זה בתוך זה ונמצא כי דע' גניז בפומא דמלכא שהוא ז"א ת"ם (שער מאמרי רשב"י). פי' דעת דעתיק בפה א"א, וגם ר"ל שיסוד אמא גניז בדעת ז"א, ומה' גבורות נפתחו ה' מוצאות הפה [עי' טנת"א פרק ה] (רמ"ז). עי' כללים כלל יח ענף י' סימן ה' אות כ' סעיף א (לש"ו). מהיסוד של אימא נעשה מוח הדעת דז"א כמ"ש בדרושי הצלם (דרוש א) ובשער הנסירה (פרק ז) ובכ"מ. והוא נמשך ומתפשט בהפה דז"א, כי הדעת הנה הוא כלול מה"ח ומה"ג (ביאורים ח"א נה ע"ב). מהטפה הזרעית דהבינה הנה נעשו הה' גבורות הראשונים, שהם המנצפ"ך הראשונים אשר הם השורש דכל הכל"ב אותיות דהמלכות, והם מקודם לכל הכל"ב אותיות כי הם שורשם. אמנם הם נשארו גנוזים בהפה דז"א ולא נתגלו כלל, כי עליהם אמרו בפ' משפטים (דף קכג ע"א) דעת גנוז בפומא דמלכא, ונשאר עיקרם לעולם בהפה דז"א. אמנם הז"א הנה הוא ממשך הארתם ונותנם להמלכות, והם הה' גבורות דהמלכות שמקבלת תחילה מז"א לבד, ומהם הוא הכל"ב אתון העיקרים דהמלכות שהם כולם גבורות לבד (ביאורים ח"א סד ע"ב). יש ב' דעות א' דעת הכולל המכריע בין חו"ב וא' דעת תחת המכריע בין חו"ג (עי' בהגר"א בספד"צ ד רע"ג) והוא כאן בסוד הלשון שכבר נתבאר שב' שפון הם בחי' חו"ג הבאים מאו"א והלשון הוא סוד הדעת התחתון המכריע בין החו"ג (ב"י).

283 דעת דאבא נשאר בראש ודעת דאימא מתפשט בגוף וז"ס פתיחת היסוד אימא בפה דז"א ושם מתיחד הלשון דעת ביניהם והוא ההולך ומתפשט בגופא כמ"ש בספד"צ פ"א שיתא נפקין מענפא דשרשא דגופא (ב"י).

284 "אוצרין וכל" נוסף בדפ"ו.

285 הוא מתפשט בכל הו"ק שהם האדרין ואכסדרין והוא נותן בהם חו"ג וז"ש כל הון יקר ונעים שהחסדים הם מחכמה שנק' יש גימ' יקר וכל יקר ורבו הכל הוא מסטרא דחכמה וכו' (ב"י).

286 הוא לישן סתים לאימא (ספד"צ טו ע"ב) ביסוד שבה והוא מתפשט ג"כ בז"א בו"ק, וז"ס הכתוב בדעת תהומות נקבעו כי ב' תהומות הם א' ביסוד אימא תהומא עילאה והוא פתיחת היסוד דאימא להתפשט בז"א וגם תהומא תתאה שהוא יסוד דנוק' נפתח על ידי הדעת בסוד והאדם ידע וכו' שהדעת הוא סוד הטיפה הנמשכת בגוף וניתן ליסוד דנוק' (ב"י).

287 הוא בסוד התפשטותו בו"ק בחו"ג (ב"י).

288 כמ"ש ששפון דמלכא הם נהירין ע"י הדעת דגניז שם שהוא מחבר אתון ונקודין ויכיל למללא והוא הלשון שגומר הדיבור וכו' שדעת שהוא הלשון שבפה הוא הדעת דאימא המכריע בין חו"ב ידיה שנק' חו"ג לגבי חו"ב דאבא וחו"ג דאימא (ב"י)

289 הדיבור תליא בלשון ושפון חיבור אתון ונקודין והם חיבור חב"ד והם כוללים כל הכל"ב אתון י' בראש ג"ר אמ"ש ג' אותיות של יו"ד כידוע ה' בבטן בינה שמאירה לחג"ת ג' קווין של ה' והם ז' שעד החזה הוא כל פרצוף ז"א ונה"י שלו מסתקל למעלה מן הפרסה ו' דעת בגויה מן החזה ולמטה כמ"ש מעוי בדעת אתתקנו והם י"ב של הנוק' ולזה אמר ומלין אתגזרו בקשוט בחכמה כו', והם ג' אותיות אמ"ת א' בראש יו"ד ששם הוא ציור א' מ' בבטן מ' של אמ"ש מים חסדים שניתנים בז"א ת' בנוק' רשימו דכולא בויה מן החזה ולמטה (ב"י).

290 הוא סוד חב"ד מאוריא שהם ג' אורין והוא כי באוריא הוא שורש כל הג' מוחין שהוא סוד יו"ד דאוריא ג' אתון והוא נהיר בחיך וגרון (ב"י).

291 כאן הוא מפרש תיקון חיך וגרון של ז"א וכו' ב' מיני זווגים יש בפה, א' של חיך וגרון, והוא בסוד רוח דנביע בחשאי דלא פסיק לעלמין והוא כמ"ש בתז"ח דבטש אוריא מתחומא דבוצינא על מוחא ובטש גו גרונא והוא משורש אוריא עילאה ומו"ס והוא נכלל מג' אורין אמ"ש והוא בחי' זוג עליון דלא פסיק לעלמין וכו' ואח"כ זוג ב' הוא בפה בבחי' דיבור והוא חיך ולשון ושיניים וכו' (ב"י).

292 כל מתיקו הוא בהתכללות חו"ג שכל א' לבדו אינו טוב שחכמה חסד מתפשט מאד שאין העולם יכול לקבלו וגבורה לבד ג"כ אינו טוב, וכד מתחברן ע"י הדעת הוא המתיקו הגמור (ב"י).

ועל האי כתיב (תהלים לד ט) טעמו וראו כי טוב יהו"ה ובהאי חייך תליין כל אינון שליטין והורמנין דמלכא 293 דכתיב (שם לג ז) וברוח פיו כל צבאם 294: בהאי חייך שלימותא דכלא אשתכח 295 ובגיני כך כל אתוון 296 דאינון בהאי אתר שלימותא אתחזייתא בהו 297 אחה"ע א' 298 נהירו דעתיקא 299 קדישא סתימאה דכל סתימין 300: ח' נהירו דחכמתא 301 דלא אשתכח ולא אתדבק 302 דכתיב (איוב כח יג) לא ידע אנוש ערכה: ה' נהירו דאימא 303 דנהיר ונגיד ונפיק 304 ומשקי לכלא 305 וינקא לבנין עד דמטי ההוא רבות ומלי לצדיק 306 ואיהו אתקטר בנוקבא תתאה 307 ואתברכא (ן) מניה 308 ולא מתפרשין דא מן דא חוור מגו סומק 309 דכתיב (שיר ד ו) הר המור גבעת הלבונה 310: ע' 311 נהירו דע' ענפין דאתזנו מהאי רוחא 312 דנפיק מן פומא 313 כדין ע' שמהן דקב"ה לקבלהון בארעא (בראשית מז כז) כל הנפש לבית יעקב הבאה מצרימה שבעים דהא יעקב אילנא בארעא ואינון וע' נפשו ע' ענפין:

– מאיר התיקון –

293 זיווג חייך וגרון הוא זיווג נשמות והם נק' שליטים כמ"ש ורדו בדגת הים ובעוף השמים (ב"י).
 294 זיווג הפה הוא לצורך חיצוניות העולמות שהם העולמות עצמם והמלאכים, כמ"ש בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו הוא זיווג הפנימי כל צבאם הם הנשמות פנימיות העולמות (ב"י).
 295 כל הדברים כלולים בחכמה וכאן הם מתגלים ביסוד, והוא סוד כללות כל הד' אותיות אחה"ע שמוצאם בחייך (ב"י).
 296 כל ד' אותיות הנ"ל ע"ש שלימו דד' אותיות הו"ה שהוא שלימות כל הפרצוף כמ"ש כולם בחכמה עשית (ב"י).
 297 ויקרא רכט ע"ב (הערת הזהר).
 298 נד (הערת הזהר).
 299 כל ג' מוחין חב"ד, ע"ק הוא מתייחד עמהם וכאן רומז ששורש הרוח שנביע בחייך, והוא מאוירא עילאה חסד דרדל"א שכולל כל העולמות ולכן מרומז באות א' שכולל כל הכ"ב אתוון וכו' הברה פשוטה וכו' והוא סוד נהירו דע"ק סוד אור של יום ראשון (ב"י).
 300 חסד דגלגלתא שהוא אוירא הוא החסד המקיים העולם בסוד אור דנגזז ביסוד ונהיר לנוק' דרך דופן (ב"י).
 301 סוד חכמה של החייך והוא ציור ד"ו ממש מלוי דיו"ד, ועיקר אותיות אחה"ע הם בג' מוחין מוחא דע"ק דכליל והם בג' מוחין בכללות ולכן מפרשם על ענין זה רק שכל הדברים נכללים בשרשם ולכן הם נכללים ג"כ בחייך ששם התחלת מוצא האותיות (ב"י).
 302 החכמה רק יש, ואין משיגים ממנה רק מציאותה לבד ולא קיימא לשאלה כלל וע"ז נאמר והחכמה מאין תמצא שהוא מכתר שנק' אין, וכו' על מציאותה עצמה אמר דלא אשתכח, שאין משיגים בה וכו' בבחי' התלבשותה בז"א אמר ולא אתדבק, כי ידוע שהם מתחלקים לב' או"א וישסו"ת, וישסו"ת הוא בחי' בינה והיא המתלבשת בז"א ולזה אמר דחכמה עלאה לא אתדבק בז"א, וע"ז אמר לא ידע אנוש ערה שאנוש הוא ז"א (ב"י).
 303 ידוע שנק' כן בסוד ה' ראשונה של הו"ה בציוור ד"ו בסוד עבור דזו"ג, והיא מתלבשת בז"א (ב"י)
 304 כמ"ש ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן שעדן הוא חכמה כידוע ונהר בינה, והוא מתפליג לז' נהרות (ב"י).
 305 כד אימא מסתלקא מעל בנין אז הם יבשים בסוד ונהר יחרב ויבש ומסתיימת בהוד כי יסוד יתום מאמו כידוע ואח"כ ה"ח עצמם הם מתפשטים ביסוד (ב"י).
 306 הוא טיפה דמוחין הניתן בו ונקרא שמן ע"ש שורשו העליון ממ"ס ששם הוא סוד משח רבות (ב"י). מהמ"ס נמשכת הארת פנימיות הדיקנא המכונה "משח רבות" (ב"ע יז ע"א).
 307 יסוד דז"א מאיר ליסוד דנוק' האי משח רבות בבחי' גבורות של החסדים בסוד מים דבוצד"ק ואור נשאר גנוז בו (ב"י).
 308 בסוד מאה ברכות שהוא יו"ד טפה דגו יסוד ובכלילותו מ' הוא מאה ברכות וכמ"ש ברכות לראש צדיק והוא בעטרת יסודו ולכן כל הברכות הם תליין במים שהם בעטרת יסודו (ב"י).
 309 ע"י הזווג נכללים ז"נ זה בזה מב', חו"ג, שהם ב' גוונים (ב"י).
 310 הר הוא בדוכרא וגבעה בנוק', כמ"ש הרים אלו אבות גבעות אלו אמהות וידוע כי יסוד כולל כל ג' אבהן ג' גוונים דקשת וכו' ומור הוא בחי' הדינים וכו' (ב"י).
 311 הוא הדעת המתפשט בז"ת כל א' כלול מ' והם סוד ע' נפש יעקב שיעקב הוא בת"ת והוא אילנא דחיי ודעת הוא פנימיות הת"ת (ב"י).
 312 שמשם הוא שורשו כמבואר וידוע כי דרגא דאבהן הם מדעת המתפשט והוא המכריע בין חו"ג והם אברהם יצחק ויעקב הוא הדעת המתפשט וכן יצאו ע' נפש מיעקב והוא מכריע בין אברהם ויצחק והם סוד ע' שמות שבת"ת כידוע ותליין בדעת המתפשט (ב"י).
 313 וכן קיום ישראל היה ע"י נתינת התורה בהבל הפה דאורייתא שבזה ממשיכים ז' הבלים מפה לז"ת דז"א ונתקיים על ידו (ב"י).

מאלין אתון נהירין ארבע אחרנין 314 מא' נהיר גימ'ל 315 דאיהו אגר טב לצדיקייא 316 דאקרי גמול ועל דא כתיב (ישעיה נח יד) אז תתענג על יהו"ה 317:

מח' נהיר יו"ד דהיא חכמה כלא אסתים ביו"ד 318 דאיהי סתימא מכל סטרוי 319 ובגין כך לא אשתכח 320 דכתיב (איוב כח יג) ולא תמצא בארץ החיים 321:

מה' נהיר כ"ף 322 דאיהו נהירו ומשח רבות דאתרק מאימא 323 לההוא אתר דאתקרי קרן ואתקרי קרן היובל ודא מלכות דוד ובגין כך לית משיחא אלא ברזא דכ"ף 324:

ק' אמע' נהיר ק' 325 כמה דע' שבעין כך ק' מאה 326 דאינון שלימו והכי הוא ובגין כך בהאי חיך שלימו דכלא 327 [שלמא דכלא] וכל מאן דידע רזא דא 328 ואזדהר ביה זכאה חולקיה:

תרגום: מהו הפה, אלא דעת גנוז בפה של המלך, שנקרא התפשטות התפארת שכל הצבעים נאחזים בו, שנאמר "ובדעת חדרים ימלאו". ואותו הדעת הוא גנוז באימא ובמלך, וממלא את כל החדרים והאכסדראות. וכאשר מתעורר האור שבו ומוציא, אז נקרא "פה ה'". ושפתיו, שהם שני אורות מאבא ומאמא, בשעה שמתעוררים באותו האור של דעת, מתחברים כאחד, ודברים נגזרים באמת, בחכמה בתבונה ובדעת, ואז כל הדברים של הקב"ה, באלה נגזרו. מאירים שלשה אלה, ונכנסים לפני ולפנים ומתעטרים באחד.

וכאשר מתחברים בעטרה אחת, אז (וכאשר מתחברים שלש אלה בעטרה אחת ונכנסים לפני ולפנים ומתעטרים כאחד אז) נקראו "חכו ממתקים", והם חיך המלך ונקראים מתיקות המלך, ועל זה נאמר "טעמו וראו כי טוב ה'". ובחיך הזה תלויים כל אלה השולטים והשרים של המלך, שנאמר "וברוח פיו כל צבאם".

– מאיר התיקון –

314 ד' אותיות גי"ק והוא בגרון יסוד דבינה וידוע שכל האורות שהם בחכמה הם ג"כ בבינה לכן יוצאים כנגד ד' אותיות הנ"ל ג"כ כיוצא בהם בבינה (ב"י)

315 והוא נגד נהירו דע"ק רק ששם הוא בסוד אות א' מאוירא עילאה בחי' חכמה דרדל"א (ב"י).

316 הוא יוצא מאות א' ממש בצירור זה א שהוא י' למעלה י' למטה ו' באמצע, וכן הוא ציור אות ג' י' למעלה בראש ו' משיכו לתת וי' למטה והו' הוא באמצע ממש בין ב' יודין, רק שבאוירא הוא בסוד אות א' ששם שורש הג' מוחין הנכללים בג' אותיות יו"י הם כא' במוח א' חכמה והוא הויה א' בגימ' ג' אותיות הנ"ל ובמור"ס יש גילוי יותר לשורש המוחין ולכן שם הם בסוד ג' היות וזהו אות ג' נגד ג' היות כמבואר (ב"י).

317 והוא באימא שהיא אלף יסודה רוכבת על שבעה שמתפשט בז"ת והוא מ"ש "על ה'" שאימא על ז"א שנק' הו"ה ופסוק זה מדבר במי ששומר שבת ששבת הוא בבינה שביעאה דכולא (ב"י).

318 שחכמה כולל כל י"ס כידוע (ב"י).

319 שאין שם בחי' התפשטות קווים וכלים כמ"ש כמ"פ ובג"כ היא נעלמת (ב"י).

320 אף שאות ח' הוא בחכמה בחיך והוא בגלוי יותר מי' שבגרון מ"מ הענין הוא שכבר כתבנו שגרון הוא סוד בינה שבחכמה הבן בחכמה וידוע שהוא בסוד ו"ד של מילוי יו"ד והם גימ' יו"ד ג"כ והוא סוד גדול שבחכמה הם בצירור אות ח' שהם ג"כ ד"ו (ב"י).

321 שכלולה בחכמה שנק' ארץ החיים כמ"ש והחכמה תחיה בעליה וגרון הוא סוד רוח חיים דנביע בחשאי וז"ש ולא תמצא בארץ החיים שהוא בחשאי נביע לגיו (ב"י).

322 והוא בינה שנק' כ' שהוא סוד משיחו דשמן עילאה דמור"ס שהוא שורש הבינה כמ"ש ומשם משיך לנוק' דז"א שנק' קרן היובל כמ"ש בסוף ספ"ד קרן בייובל אתעטר כו' ולזה נמשחו מלכים בשמן שכל רבו הוא ממור"ס ומלכות הוא מסטרא דגבורות (ב"י).

323 והוא כאן בבינה כף שמאל כף חובה שבינה מלבשת יד שמאל דע"ק כידוע והם ה' אצבעות של יד שמאל וכלן מה' נפיק ק' והוא כאן בבינה בגילוי יותר בסוד חילוק ה' אצבעאן וידוע כי המלכים נמשחו בצירור כ' יונוי עגולים והוא מסוד כ' הנ"ל ובכ' הם ג' קווים מעלה מטה ואמצע נגד ג' קווין של אות ה' (ב"י).

324 שאף שדוד המלך נמשח בקרן מ"מ כאן היה באתגלייא אבל השורש הוא מכף הנ"ל (ב"י).

325 הוא סוד דעת שהוא ע' ענפין כמ"ש ל שהדעת הוא כולל כל הי"ס שהוא בעצמו כולל חב"ד כמ"ש והוא מתפשט בז"ת והם בכלילות מאה והם סוד ק' ברכאן דצלותא כני' מתברכא מיניה מסוד טיפה דמוחין וכו' (ב"י).

326 ר"ל כמו שדעת נרמז באות ע' שהוא מתפשט בז"ת כך הוא ג"כ בסוד ק' בכלילות והנה צורת ע' הוא בצירור ק' ממש רק זה ביושר וזה בהיפוך ק' הוא בהתפשטותו למטה וע' למעלה כי כאן בבינה הוא סוד דעת המתפשט (ב"י).

327 ששם התחלת הזיווג (ב"י).

328 זיווג חיך וגרון הוא זווג הנשמות לכן צריך להזדהר ביה מאד שלא לפגום ח"ו שורשו וז"ס פגם לה"ר גדול מן העושה מעשה (ב"י).

בחיך זה שלימות הכל נמצא, ולכן כל האותיות שהם במקום הזה, שלמות נראה בהם, אחת"ע:
 א' הארת העתיק הקדוש, הסתום של כל הסתומים.
 ח', הארת החכמה שלא נמצאת ולא מושגת, שנאמר "לא ידע אנוש ערכה".
 ה', הארת אימא, שמאירה ונמשך ויוצא ומשקה לכל ומניקה לבנים, עד שמגיע לאותו משחה,
 ומלא לצדיק, והוא נקשר בנקבה תחתונה ומתברך ממנה, ולא מתפרשים זה מזה. לכן מתוך
 אדום, שנאמר "הר המור", "גבעת הלבונה".
 ע', הארה של שבעים ענפים, שנזונו מרוח זה שיוצא מן הפה. אז שבעים שמות של הקב"ה,
 כנגדם בארץ "כל הנפש לבית יעקב הבאה מצרימה שבעים", שהרי יעקב אילן בארץ, והם ע' נפש,
 ע' ענפים.
 מאלה אותיות מאירים ארבע אחרות, מא' מאירה ג', שהוא שכר טוב לצדיקים שנקרא גמול,
 ועל זה נאמר "אז תתענג על ה'".
 מח' מאירה י', שהיא חכמה, כולו סתום ב', שהיא סתומה מכל צדדיה, ולכן לא נמצאת,
 שנאמר "ולא תמצא בארץ החיים".
 מה' מאירה כ', שהוא אור ושמן המשחה שמורק מאימא לאותו מקום שנקרא קרן, ונקרא קרן
 היובן, וזה מלכות דוד, ולכן אין משיחה אלא בסוד כ'.
 ק', מע' מאירה ק', כמו שע' שבעים כך ק' מאה, שהם שלימות, וכך הוא. ולכן בחיך הזה
 שלימות הכל (שלום של הכל), וכל מי שיודע סוד זה וזהיר בו, אשרי חלקו.

(כב) ע"ז"ה ט ע"ד: רבי אליעזר שאל לרבן יוחנן בן זכאי א"ל האי רקיע דאתברי בשני מאי הוא
 א"ל רזא עילאה הוא דברא קב"ה ממונה תחות ידיה ובחר ביה ושלטיה על כל חילי שמיא ובגין
 ההוא ענינא לא נאמר כי טוב בשני אע"פ דשולטנא יתירא אית ליה דכולא תחות ידיה לאחזאה לכל
 עלמא דלית טיבו ויקרא ופרקונא וגאותא אלא בקב"ה בלחודוהי.
 ועוד אריב"ז מאי דכתיב אל גנת אגוז ירדתי לראות באבי הנחל זהו מה שראה יחזקאל באותו
 הרקיע שנברא בשני שבראו הקב"ה וסתמו מכל רבבות קודש שלו³²⁹ ואותן העולמות דכסיף בהו
 קב"ה סתמם ממנו ויקר הדרו סתים מאותן עולמות ולמעלה סתים והטמין מכולם וכולם שואלים
 ואומרים איה מקום כבוד מלכותו ברוך כבוד ה' ממקומו.
 ת"ח מאי קאמר אל גנת אגוז ירדתי בגנת אגוז לא כתיב אלא אל גנת אגוז כמאן דנחית ומקריב
 לגנתא ולא עייל בה כ"ש דלא קריב לאגוז אלא לגינה וכ"ש דלא חזא מה שבתוך האגוז וכ"ש דאמר
 לראות ולא אמר ראיתי כלומר לגינה שהוא חוצה קרבתו וירדתי לראות ולא אמר שראה אפילו
 הגינה שהיא חוצה.

ועוד אריב"ז כמה נצטער ההוא גברא דכתיב ביה לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא למחזי חד
 שמשא דמשמשא קמיה ולא איתיהיבת ליה רשותא דכתיב הראני נא את כבודך אריב"ז הוא דכתיב
 ביה כבוד אל והוא מטטרין שר הפנים.
 תרגום: רבי אלעזר שאל את רבן יוחנן בן זכאי אמר לו הרקיע הזה שנברא בשני מה הוא אמר לו
 סוד עליון הוא שברא הקדוש ברוך הוא ממנה מתחת ידו ובחר בו והשליטו על כל צבאות השמים
 ומשום אותו ענין לא נאמר כי טוב בשני אף על פי ששלטון יתר יש לו שהכל תחת ידו להראות לכל
 העולם שאין טוב וכבוד ופדות וגאות אלא בקדוש ברוך הוא בלבד.
 ועוד אמר רבן יוחנן בן זכאי מה נאמר (שי"ו) אל גנת אגוז ירדתי לראות באבי הנחל זהו מה שראה
 יחזקאל באותו הרקיע שנברא בשני שבראו הקדוש ברוך הוא וסתמו מכל רבבות קדש שלו ואותם
 העולמות שכוסף בהם הקדוש ברוך הוא סתמם ממנו וכבוד הדרו סתם מאותם עולמות ולמעלה
 סתם והטמין מכלם וכלם שואלים ואומרים איה מקום כבוד מלכותו (יחזקאל ג) ברוך כבוד ה'
 ממקומו.

בא וראה מה אמר אל גנת אגוז ירדתי בגנת אגוז לא כתוב אלא אל גנת אגוז כמי שירד וקרב לגן
 ולא נכנס בו כל שכן שלא קרב לאגוז אלא לגנה וכל שכן שלא ראה מה שבתוך האגוז וכל שכן שאמר
 לראות ולא אמר ראיתי כלומר לגנה שהוא חוצה קרבתו וירדתי לראות ולא אמר שראה אפילו הגנה
 שהוא חוצה.

ועוד אמר רבן יוחנן בן זכאי כמה נצטער אותו איש נאמר בו (במדבר יב) לא כן עבדי משה בכל
 ביתי נאמן הוא לראות שמש אחד שמשמש לפניו ולא נתנה לו רשות נאמר (שמות לג יח) הראני נא
 את כבודך אמר רבן יוחנן בן זכאי הוא נאמר בו (תהלים יט) כבוד אל והוא מטטרין שר הפנים.

– מאיר התיקון –

³²⁹ (א"ה. ע"י ביאור הגר"א ע"ז בתיק"ז (נב ע"ב [מד ע"א]) ד"ה תתן להם ע"ש) (יהל אור), ז"ל:
 והוא בסלע הנ"ל, ואותן העולמות דכסיף בהן קב"ה סתמם ממנו, והוא בכרסייא כידוע, ויקר הדרו
 סתם מאותן עולמות, והוא כל כבודה הנ"ל..